

Tro är inte blind

BRUCE C. HAFEN

MARIE K. HAFEN

Tro är inte blind

BRUCE C. HAFEN MARIE K. HAFEN

TILL MINNE AV B. WEST BELNAP

*som lärde oss att se att
tro inte är blind*

© 2018 Bruce C. Hafen och Marie K. Hafen
All rights reserved.

Varken hela eller delar av denna bok får reproduceras i någon form eller på något sätt utan skriftligt tillstånd från utgivaren, Deseret Book Company, via permissions@deseretbook.com eller PO Box 30178, Salt Lake City, Utah 84130, USA. Detta verk är inte en officiell publikation från Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga. De åsikter som uttrycks i detta verk är författarnas egna och är inte nödvändigtvis representativa för kyrkans eller Deseret Book Companys åsikter.

Deseret Book är ett registrerat varumärke för Deseret Book Company. Besök oss på deseretbook.com

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Names: Hafen, Bruce C., author. | Hafen, Marie K., author. Title: Faith is not blind / Bruce C. Hafen, Marie K. Hafen.

Description: Salt Lake City, Utah: Deseret Book, [2018] | Includes bibliographical references.

Identifiers: LCCN 2018035175 | ISBN 9781629725185 (paperbound)

Subjects: LCSH: Faith. | Christian life—Mormon authors. | The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints—Doctrines. | Mormon Church—Doctrines.

Classification: LCC BX8656 .H34155 2018 | DDC 248.4/89332—dc23 LC record available at <https://lcn.loc.gov/2018035175>

Printed in the United States of America PubLitho, Draper, Utah

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

VAD LÄSARE SÄGER OM *TRO ÄR INTE BLIND*

”Jag önskar att mina föräldrar hade läst den här boken innan jag började ha frågor om kyrkans historia och lära. [Den undervisar om] hur man på ett intelligent sätt söker efter svar och vad man gör med dem.”

– Andrew S., 24 år, Boise, Idaho, USA

”[Boken] kom som ett svar på mina böner om vägledning för hur jag kan hjälpa mina barn igenom labyrinten av frågor och tvivel som verkar bombardera dem hela tiden. Vilken fin handbok för föräldrar, lärare och alla som har frågor!”

– Kimberly E., 46 år, Rexburg, Idaho, USA

”Den är underbar att läsa – jag blev fascinerad! Jag tycker om förklaringen om enkelheten bortom komplexiteten. Jag kunde relatera [det till] upplevelser ur mitt eget liv. Jag hade aldrig egentligen tänkt på det [men] att ha den här nya synvinkeln blir till stor hjälp när jag står inför oväntade upplevelser som utmanar min tro.”

– Scott S., 33 år, Trumbull, Connecticut, USA

”När jag kom in i trettioårsåldern kändes det som om jag befann mig i andligt fritt fall. [När jag nu ser tillbaka] inser jag att jag inte föll, utan att min ande mognade till en ny nivå. Den här boken hjälpte till att skapa ett utrymme inom mig som var fritt från konflikt och fullt av hopp, vilket tillät Gud att nå mig och tala frid till mitt sinne.”

– Paul S., 48 år, Boise, Idaho, USA

”Den här boken fick mig att inse att man inte behöver vara rädd för att det finns något där ute som kan förstöra ens tro. Verktygen finns, den gudomliga hjälpen finns. Vi behöver bara lära oss hur vi kan förstå och dra nytta av den kraften. Jag förstår bättre att ’tro driver ut rädslan’. Det är därför den här boken är så viktig.”

– Elizabeth M., 36 år, Preston, England

Bokens kärnbudskap ”har haft ett djupgående inflytande i mitt liv. Den förändrade min syn på livet i evangeliet. Med det här nyupptäckta djupet [har] jag insett att jag kan använda alla mina erfarenheter (goda och dåliga) för att fördjupa mitt lärjungeskap, och det gör mig mer mottaglig för [andliga] meningar.”

– Nathan L., 26 år, Toronto, Kanada

”Wow. Ett hjälpsamt sammanhang för att förstå osäkerhetens roll i att utveckla tro. [Den hjälpte mig inse] att inre konflikter, tvivel, sådant som verkar motsägelsefullt, till och med hopplöshet och rädsla [alla kan vara] byggstenar för att bygga upp ett starkare, [mer] tillfredsställande liv.”

– Travis R., 36 år, Fairfield, Connecticut, USA

Den här boken, liksom våra liv, är ett samarbete. Men för att vara helt tydliga: Marie är ”jag” i förordet och efterordet, och Bruce är ”jag” i de övriga kapitlen.

Vi är mycket tacksamma för de insikter angående tidigare utkast av boken som vi fått av Hal Boyd, Eric d’Evegne, Holden d’Evegne, Sarah d’Evegne, Daniel Hafen, Tom Hafen, Martha Johnson, Kevin Knight, Lisa Roper, Bud Scruggs, John Tanner, Karen Tifflelli, Emily Watts och Jed Woodworth.

”Lyssna under oväsendet”

De karga kullarna i Judéens vildmark sträckte sig ut i alla riktningar från platsen där vi stod ovanför Wadi Qelt, en floddal och forntida väg mellan Jerusalem och Jeriko. Vi frågade högt varandra hur en dödlig människa skulle kunna överleva fyrtio dagars fasta i den här omgivningen, som Kristus gjorde. Plötsligt avbröts våra tankar bryskt av artillerield i fjärran. När vi lyssnade närmare insåg vi att ljudet kom från en skyttebana, och att den inte låg nära nog för att utgöra en fara för oss. Men ljudet av skottsälvor skrapade mot våra andliga sinnen och ändrade abrupt vårt fokus i ögonblicket.

När vi vände oss om för att gå tillbaka till bilen frågade en vän som reste med oss om hon kunde få stanna där i några minuter till. Vi såg henne gå lite längre ner i dalen och några minuter senare komma upp igen, medan den skarpa maskingevärselden ekade bara några kullar längre bort. Det var inte förrän vi var på stranden av Galileiska sjön någon dag senare som hon berättade vad hon hade hört mellan skotten. ”Jag var så irriterad över hur skottsälvorna gjorde det svårt att känna Anden”, sa hon. ”Men sen hörde jag en tanke ur den torra jorden lika tydligt som om någon hade sagt det högt: ’Lyssna under oväsendet.’ När jag gav känslan mer uppmärksamhet växte tanken till ett fullständigt budskap: ’Lyssna under oväsendet. Jag gjorde de här kullarna. Jag är Skaparen. Alla skottsälvorna är bara ytligt oväsen för mig. Jag kan blåsa bort dem med ett andetag. Jag lade pulsen i den här jorden. Jag lade samma puls i dig. Lyssna under oväsendet efter min röst ... och håll dig till mig.’”

Både bildligt och bokstavligt talat är vår tid full av skottsälvor. Korselden i dessa dagar verkar vara konstant och kan få oss att ständigt snurra runt i konflikt, förvirring och gåtor som skapats av högljudda och konkurrerande röster. Vi lever i en komplicerad värld. Det ständiga kaoset kan få oss att känna oss som en guldfisk i en matberedare med en treåring vid knapparna.

Vi kan inte genom att erbjuda den här boken stoppa treåringen eller skottsälvorna, men vi hoppas att vi kan hjälpa dig lära dig att lyssna under oväsendet – oväsendet i världen och oväsendet inom dig. Vi försöker inte att här lösa alla problem du kanske står inför. Men vi hoppas att du på dessa sidor hittar ett mönster för hur du kan tänka på dina frågor och hur du genom att brottas med dem kan nära din tro. Vi hoppas kunna hjälpa dig göra kaoset till lugn. Vi hoppas kunna hjälpa dig att höra honom.

KAPITEL 1

Tro är inte blind. Eller döv. Eller stum.

När jag stod i talarstolen vid farvälmötet då jag vid 19 års ålder skulle åka ut som missionär satt jag fast i skillnaden mellan att veta och att tro. Jag kunde inte ärligt säga: ”Jag vet att evangeliet är sant.” Jag visste att en del människor förväntade sig att jag skulle säga dessa ord. Men jag kunde med gott samvete bara säga: ”Jag tror att det är sant.” Jag lade märke till en krukväxt som stod nära mig och sa att min tro var som den växten – och att jag trodde att den skulle växa.

Sedan, mot slutet av min upplevelse av den tidens enveckasversion av dagens Missionärsskolor, övade vi på att undervisa våra kamrater om den första missionärsdiskussionen. När jag undervisade om avfallet stannade en handledande återvänd missionär och lyssnade. Han avbröt mig och sa: ”Äldste, bär ditt vittnesbörd där. Säg att du *vet* att den sanna kyrkan måste ha tolv apostlar i dag, liksom Kristi ursprungliga kyrka.” Jag sa artigt att jag gladeligen skulle vittna för en riktig undersökare, men att så här som övning kändes det lite för personligt för mig att säga ”jag vet” just då. Han tryckte på igen: ”Tolv apostlar, äldste. Jag vill höra ditt vittnesbörd.” Jag kände mig lite sårad och sa tyst: ”Jag tror att Kristi kyrka i dag har femton apostlar, inte tolv.” Han drog fram en stol och frågade: ”Har vi ett litet problem, äldste?”

Sedan blev vi tack och lov avbrutna. Men jag kände mig betyngd av att min nivå av tro – ärlig och djup som den var – ändå inte var tillräcklig för en missionär. Jag tänkte tillbaka på alla de kvällar innan mitt farvälmöte då jag använde nyckeln jag hade fått som assisterande stavsorganist och gick in i tabernaklet i S:t George runt elvatiden på kvällen. Där spelade jag på tabernaklets fina piporgel i ungefär en timme med full volym och sjöng Sions sånger alldeles ensam med den lilla lampan på orgelkonsolen som den enda ljuskällan i den heliga gamla pionjärbyggnaden. Jag bar mitt vittnesbörd på mitt eget sätt, men det var en liten hemlighet mellan Herren och mig, och det höll fortfarande på att formas. Jag måste ha ”vetat” *något*, men vad då?

Dessa minnen återvände när jag läste Richard Bushmans redogörelse för sitt andra år vid Harvard, då hans hårda möten med gudlös skepticism gjorde att han kände att han var ”på fiendemark”. Snart blev han så nedtryckt av pressen att ”religiös agnosticism verkade vara den enda möjliga ståndpunkten med tanke på vad vi säkert vet”. Han ”visste inte att det fanns en Gud eller att något av det mormoner tror faktiskt hade hänt”.

Men han tog ändå emot en missionskallelse. Men ”om jag hade så mycket tvivel”, frågade han sig sedan i efterhand, ”varför åkte jag?”¹

Han har sedan dess ”kommit att tro att mitt problem egentligen inte var att tro, utan att finna orden för att uttrycka min tro”. Det han saknade var ”ett språk för mormonismen som verkade förnuftigt vid middagsbordet [på Harvard]”. Han tror nu att han faktiskt ”trodde hela tiden det året – varför annars gå ut som missionär? – men jag var *stum*, och kunde inte tala”.

Bushman har sedan dess ägnat hela sitt liv åt att lära sig kommunicera om religion ”på ett sätt som kan förstås” av en världslig publik snarare än att tvinga dem att ”lära sig vårt språk för att förstå oss”. Det som därför utmärker hans skrifter om ämnen i kyrkans historia är tonen, språket och vokabulären. Precis som människor som inte kan urskilja musikaliska ljud anses vara

”tondöva” har många människor i dagens värld svårt att förstå religiöst språk. Så han lärde sig medvetet att skriva i ett tonläge den världsliga publiken kunde höra. *Tro är inte döv.*

Vid 19 års ålder hade jag, liksom Bushman, inte orden för att kunna uttrycka min tro ordentligt – förutom ensam vid piporgeln. Skillnaderna mellan att veta, tro, tvivla och undra är inte triviala. Men de är ofta otydliga, eftersom vår upplevelse är större än vår vokabulär. Och när vår en gång lugna tro abrupt ställs inför frågor som lämnar oss utan ord, även om det bara är tillfälligt, kan vår tro verka vara inte bara blind, utan även stum. Då kanske vi skulle vilja ha en bok som heter *Tro för dumskallar* – alltså när vi känner oss talträngda på grund av vår andliga växtvärk och undrar om något är fel. Skulle det innebära att vi också är trolösa? Antagligen inte – men vi kanske behöver en mer fullständig vokabulär. En ”tillväxt i tro kan [också] ses som en förbättring av språket”.² *Tro är inte stum.*

Så liksom Bushmans skrifter om Joseph Smith har min del av den här boken visat sig vara självbiografisk. Jag har upptäckt att jag här försöker beskriva min personliga strävan efter en mer ”kunnig” tro – de frågor jag ställdes inför och den vokabulär jag tillägnade mig när jag sökte efter svar på dem, ett steg i taget.

Vad gäller att ”veta”, till exempel, bar äldste Harold B. Lee i de tolv ett kraftfullt vittnesbörd om Frälsaren när han besökte vår mission. Han citerade Läran och förbunden 46:13–14: ”Åt några är det genom den Helige Anden givet att veta att Jesus Kristus är Guds Son. ... Åt andra är det givet att tro på deras ord.” När jag lyssnade *visste* jag plötsligt att han *visste*, och jag trodde på hans ord. Det var bara ett steg, men det var verkligt. Tro eller kunskap? Lite av varje. Senare kom jag själv gradvis att veta.

Strax efter min mission frågade en nära vän mig vad som var det viktigaste jag hade lärt mig på missionen. Med samma ärlighet som hade begränsat mina ord vid mitt farvälmöte fann jag att jag sa att jag på något sätt nu faktiskt visste att Gud var verklig, att han kände mig, och att jag hade en personlig relation till honom – en verklighet som har vuxit och varit ett ankare för min själ ända sedan dess. Jag hörde senare någon kalla denna intensiva och gripande upplevelse av en relation till Gud för ”närheten”. När jag hörde hennes ord visste jag vad hon menade, och varför det ökade hennes tillit till honom.

Med tiden upptäckte jag att ”tro” och ”tvivel” inte är de enda alternativen. Det räcker inte heller att bestämma sig för om man är en ”konservativ mormon” eller en ”liberal mormon”, något vi talar om senare i boken. Sådana polariserande dikotomier är inte bara ohjälpsamma, de stör ofta genuin andlig tillväxt. De kan också hindra föräldrar och barn, eller ledare och kyrkans medlemmar, från att lyssna på och förstå varandra. Alltför ofta ställer unga människor och andra medlemmar uppriktiga men för skeptiska frågor, medan deras föräldrar och ledare ger dem uppriktiga men för rigida svar. Det var det som hände i min korta dialog med den där återvända missionären. Det skulle vara mycket bättre om vi kunde ta oss ur våra respektive ”glapp” och verkligen kommunicera.

När jag påbörjade min mission var ”mitt problem egentligen inte att tro, utan att finna orden för att uttrycka min tro”. Med det minnet i åtanke är vårt syfte här att erbjuda ord, berättelser och begrepp som vi hoppas kan beskriva en trosprocess som leder till tillförsikt och tillit till Herren och hans kyrka.

Våra hjärtan blöder för dem vars tro skakas av information eller människor eller upplevelser som verkar kasta tvivel över deras tidigare tro. Att ställas inför överraskningar och osäkerheter kan faktiskt vara en del av trons naturliga tillväxtprocess. Vi har genomgått många sådana överraskningar – vårt språk speglar bara våra upplevelser. Det enda sättet att utveckla autentisk, väl beprövad andlig mognad är att arbeta sig igenom sådant motstånd. Det var därför John

Milton inte kunde "berömma en dygd i kloster" – en oprövad dygd som "aldrig ser sin motståndare".³ Sann tro är inte blind, eller döv, eller stum. Snarare *ser*, och övervinner, sann tro sin motståndare.

KAPITEL 2

Enkelheten bortom komplexiteten

Vi träffades för första gången som studenter i en religionskurs på BYU som hette ”Your Religious Problems” [Dina religiösa problem]. Vi löste båda våra största ”religiösa problem” när vår vänskap från den kursen blomstrade och blev till vårt äktenskap. För varje föreläsning valde en elev en religiös fråga, forskade om den, och ledde sedan en klassdiskussion om den. Var och en av oss skrev en kort uppsats om hur vi skulle lösa problemet.

En del elever tittade närmare på frågor i kyrkans historia eller kritik av Joseph Smith. Andra såg på doktrinära frågor, och ytterligare andra undrade bara hur de bättre kunde leva evangeliet. Det var en välsignelse att kunna utforska de här frågorna tillsammans i en anda av ömsesidig tillit. Vår lärare West Belnap, som då var dekanus för BYU:s religionsfakultet, lät oss ofta kämpa. Han ville att vi skulle dra egna slutsatser. Men ändå visste han precis när och hur han skulle vägleda oss med en liten knuff då och då. Han lärde oss hur man studerar evangeliet väl samtidigt som han hjälpte oss stärka vår tro på det. Den kursen hjälpte oss inse att tro inte är blind.

Vi vet båda vad det innebär att stöta på frågor som kräver en djupare undersökning både tankemässigt och trosmässigt. Få av dagens frågor är nya. Det som är nytt är volymen av dialog kring dessa frågor genom internet – ett verktyg som, vilket vi alla vet, kan skapa både klarhet och kaos.

För att skapa lite ordning i kaoset vill vi dela med oss av en tankemodell som försöker uppmuntra både klart tänkande och trofasta val. När de hålls ihop kan tanke och tro interagera för att hjälpa oss hålla balansen andligt – och för att hjälpa oss växa. Låt oss börja med att titta på den naturliga kontrasten mellan evangeliets ideal och livets realiteter.

När vi är unga har vi en tendens att tänka i svart och vitt – det finns väldigt få gråzoner i vårt perspektiv. Och många ungdomar och unga ensamstående vuxna har en barnlig optimism och lojalitet som gör dem underbart läroaktiga. Vanligtvis litar de på sina lärare, tror på det de läser och tjänar gärna i kyrkan. Vuxna nyomvända har ofta en liknande inställning. Deras gladlynta anda och syn på saker utgör ett uppfriskande bidrag till deras församlingar och grenar.

Men med tiden bildar våra upplevelser av det verkliga livet ofta en ny dimension – en växande medvetenhet om glappet mellan verkligheten och idealet, mellan saker som de *är* och som de *borde* vara. En pianolärares förklaring av hur övning ger färdighet ger oss följande bild av att sätta höga mål och att sträva för att nå dem – vilket fångar förhållandet mellan verkligheten och idealet: ”En fjärran stjärna / men ej för långt bort / lockar oss till stjärnhimlen. / Och även om vi inte når den / har vi försökt / och i försöket / kanske lärt oss / att skapa vår egen himlabana.”⁴ Vi står på den jordiska verklighetens mark och sträcker oss uppåt mot våra höga ideal. Vi kan kalla avståndet mellan den plats där vi befinner oss och den där vi vill vara för ”glappet”.

Vi ser glappet för första gången när vi inser att vissa saker om oss själva eller om andra människor inte är vad vi trodde att de var. Till exempel: även vid ett universitet som tillhör kyrkan, där man kan vänta sig en varm och hemtrevlig atmosfär, kan en sprillans ny student känna sig vilsekommen och skrämmd. Eller så kanske hon stöter på en fakultetsmedlem vars inställning till kyrkan är mer liberal – eller mer konservativ – än hon väntat sig.

Och när vi på en vuxen nivå stiftar bekantskap med de personer som har varit våra hjältar kanske vi börjar se deras mänskliga begränsningar. En av våra föräldrar kanske gör oss

besvikna på något sätt. Eller så ser vi en ledare i kyrkan glömma ett viktigt möte eller tappa humöret när han är stressad. Vi kanske kämpar för att vara lydiga och ber om den hjälp vi behöver, men svaret kommer helt enkelt inte på det sätt skrifterna verkar utlova. Som ny missionär kanske vi upplever en obehaglig överraskning när vi flyttar från den jublande idealismen på Missionärsskolan till de ibland förvirrande realiteterna av vardagslivet på missionsfältet. Vi kanske genomlider överraskande hälsoproblem, eller stöter på en oväntad konflikt med en nära vän eller familjemedlem. Vi kanske stöter på information vi inte har hört talas om förut om Joseph Smith eller Brigham Young. Eller så ser vi ett inlägg på internet som väcker religiösa frågor vi inte vet hur vi ska svara på.

Sådana upplevelser kan skapa en obehaglig känsla av osäkerhet, och vi kan förståeligt nog längta tillbaka till enklare, lättare tider. Vi kanske upptäcker att vi har blivit lite skeptiska, eller så börjar vi ställa frågor som det inte har fallit oss in att ställa tidigare. Alla råkar inte ut för det här på samma sätt, men när vi växer och vår medvetenhet ökar stöter de flesta av oss på osäkerhet och motstånd.

Det återställda evangeliets grundläggande lärdomar är kraftfulla, tydliga och otvetydiga. Men även i skrifterna förekommer tvetydighet. Tänk till exempel på berättelsen om Nephi, som manades att döda Laban för att få tag i de kritiskt viktiga skriftliga uppteckningarna. Den situationen är fylld av osäkerhet tills vi inser att Gud själv, som gav Mose budet att inte döda, också var källan till Nephis instruktion.

Frälsaren sa också: ”Akta er för att göra era goda gärningar inför människor, för att bli sedda av dem” (Matt. 6:1). Men han sa också: ”På samma sätt ska ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar” (Matt. 5:16). Ett annat exempel: Herren har sagt att han ”inte [kan] se på synd med den minsta grad av overseende” (L&F 1:31). Men på ett annat ställe säger han: ”Gå, och synda nu inte mer” (Joh. 8:11). Rättvisan är sannerligen en gudomlig lag, men det är nådens lag också. Ibland kan de här två begreppen verka motsatta, tills Frälsarens försoning för dem samman.

Gud har gett oss rätta principer att styra oss själva med, men dessa principer kan ibland verka stå i motsats till varandra. Att välja mellan två rätta principer (två olika ”gott”) är svårare än att välja när vi ser en uppenbar skillnad mellan gott och ont. Men det är livsviktigt för vår andliga mognad att lära oss göra sådana val.

Dessutom är dagens samhälle fyllt av ökande dissonans och konflikt över en mängd politiska, kulturella och sociala frågor. Människor på ytterkanterna av dessa frågor verkar vara väldigt säkra på vilket svar som är det rätta. Men vissa vill hellre vara bombsäkra än ha rätt.

Så livet är fullt av tvetydighet, och ett av syftena med jordelivets plan är att lära sig hantera glappet mellan idealet och verkligheten. Enligt gudomlig plan får vi möta ”en motsats till allting” (2 Ne. 2:11). Som Lehis dröm lär oss är vissa delar av jordelivet säkra och tydliga, vilket symboliseras av ledstången av järn som visar vägen till evigt liv, medan andra delar av jordelivet är otydliga, vilket symboliseras av mörkrets dimmor. Men avståndet mellan var någonstans vi är på stigen och var vi vill vara vid livets träd kvarstår. Detta avstånd kan vara fullt av dimmoln, och de som håller fast vid ledstången kan inte alltid se klart framför sig.

Låt oss prata om hur man hanterar denna osäkerhet. Vi vill föreslå en trestegsmodell som bygger på den framstående amerikanske domaren Oliver Wendell Holmes uttalande: ”*Jag ger inte ett öre för enkelheten på den här sidan av komplexiteten. Men jag skulle ge mitt liv för enkelheten på andra sidan av komplexiteten.*”⁵ Stadium ett i vår modell är enkelheten på den här sidan av komplexiteten, oskyldig och oprövad. Stadium två är komplexiteten, glappet mellan verkligheten och idealet, då vi brottas med konflikter och osäkerhet. Stadium tre är enkelheten bortom

komplexiteten, ett stadigt och välinformerat perspektiv som har härdats och prövats av tid och erfarenhet.

Till exempel närvarade vi nyligen vid ett vittnesbördsmöte för sista dagars heliga för några av de kvinnliga fångarna på Utahs delstatsfängelse – kvinnor som skilts från sina familjer och från samhället genom allvarliga brott och allvarliga svårigheter. När en av fångarna bar sitt vittnesbörd sa hon: ”När jag var en liten flicka bar jag ofta mitt vittnesbörd i kyrkan. Med min oskyldiga lilla sjungande röst sa jag: ’Jag älskar min mamma och pappa. Jag vet att kyrkan är sann. Min himmelske Fader älskar mig. Jesus led för mina synder.’ Men i dag, bakom dessa galler, säger jag samma ord med nya ögon och ett nytt hjärta. Nu förstår jag vad orden verkligen betyder – jag vet att kyrkan är sann. Min himmelske Fader älskar mig. Jesus led för mina synder.”

Hon höll på att upptäcka enkelheten på andra sidan av komplexiteten.

Utmaningen för dem som stannar kvar i den oskyldiga, idealistiska enkelheten är att deras perspektiv kanske ännu inte har brottats med realiteten i det som Holmes kallar ”komplexiteten”. Det var därför han inte skulle ge ett öre för den oprövade idealismen i naiv enkelhet.

En del människor som fortfarande befinner sig i den tidiga enkelheten i stadium ett ser helt enkelt inte ett glapp. De filtrerar på något sätt bort alla intryck av skillnaden mellan verkligheten och idealet. För dem är evangeliet som bäst en fast handskakning, en high five och en smiley. Deras mission var den bästa, deras församling är den bästa och varje ny dag blir antagligen den bästa dagen de någonsin varit med om. Dessa gladlynta personer är optimistiska och avslappnade. De kan klara sig igenom många stormar som kan verka formidabla för personer med ett mindre soligt temperament.

Andra i det här stadiet kanske ser glappet, men de väljer – medvetet eller ej – att ignorera verklighetens fasta jord och låtsas på så sätt att de har eliminerat glappet med all dess frustration. De klänger sig fast vid idealet så beslutsamt att de helt enkelt inte känner det obehag som kommer av att inse verkliga fakta om sig själva, om andra eller om världen omkring dem. För dem ställer glappet kanske frågor som är för råa, vilket knuffar dem mot en känsla av förnekelse som filtrerar bort smärtsamma realiteter.

När vi inte ser glappet eller bara fokuserar på idealet och stänger ute verkligheten saknar vårt perspektiv djup. Om detta är vårt paradigm kan tro vara både blind och ytlig, eftersom den saknar medvetenhet och noggrann eftertanke. Dessa begränsningar kan hindra oss från att sträcka ner våra rötter i den verkliga erfarenhetens mylla tillräckligt djupt för att skapa den solida grund som behövs för att stå emot motgångarnas starka vindar (se Alma 32:37–38). För att kunna låta våra rötter växa djupt måste vi lära oss att arbeta oss igenom obehagliga realiteter. När vi växer in i komplexiteten i stadium två kan vi se verkligheten trots dess avstånd från våra ideal – ”tingen som de verkligen är” (Jakob 4:13). Det är endast när vi ser både verkligheten och idealet som vi kan hantera glappet på ett konstruktivt sätt. Om vi inte brottas med den frustration som kommer av att modigt hantera den osäkerhet vi möter kommer vi att sakna den andliga mognadens djupa rötter. Om vi inte ser de problem som finns kan vi inte hjälpa till att lösa dem.

Men trots värdet av att bli medveten om komplexiteten kan man så fullständigt acceptera osäkerhetens moln att ledstången av järn bleknar bort i den omgivande dimman. Skepticism blir mer än bara ett hjälpsamt verktyg – den blir i stället en ledande filosofi. Den som ser livet endast ur komplexitetens perspektiv eliminerar ofta sin syn uppåt på idealet och fokuserar helt och hållet på verkligheten. I stadium ett kan den oerfarne verka ha alla svar, men känner kanske

ännu inte till särskilt många av frågorna. I stadium två kan samma person ha alla frågorna, men få svar. I stadium ett är tron blind eftersom den saknar medvetenhet om verkligheten. I stadium två är tron fortfarande blind om den ser komplexiteten som slutet på trons resa, eftersom den har förlorat visionen av idealet. Lite kunskap, även om den är värdefull, kan vara farlig när den får ha för höga tankar om sig själv. Förmågan att erkänna ambiguitet, ett viktigt steg i vår andliga utveckling, är inte en slutlig form av upplysning – den är bara början.

Människor som njuter för mycket av komplexitetens skeptiska verktyg provar dem ibland i klassrummet i kyrkan eller i samtal med andra. De älskar att korsförhöra de oförberedda och letar bara efter att någons idealistiska bubbla ska flyta omkring så att de kan spräcka den med sin glänsande nål av skepticism. Men när vi spräcker dessa bubblor kan vi förlora harmoni, tillit och känslan av trygghet som bara finns när Anden är närvarande. Vi måste ta en längre och djupare titt på svåra frågor och standardsvar, men utan att kasta oss från extrem oskyldighet till extrem skepticism. Dagens värld är full av hårda skeptiker som älskar att ”upplysa” dem som sitter fast i idealistisk enkelhet, och de erbjuder dem komplexitetens tvivel och agnosticism som en ny till synes modig livsstil.

Jag fick en gång lära mig hur man genom att vara för realistisk – genom att fastna i skeptisk komplexitet – kan hindra Andens påverkan. Jag hade varit på mission i Tyskland i ungefär ett år, länge nog för att ha insett att vårt arbete var svårt och framgångarna få. Jag fick i uppgift att träna upp en ny missionär, äldste Keeler. En dag när jag var borta på ett ledarskapsmöte träffade han och en annan ny äldste en trevlig kvinna vid dörren, men de kunde inte tillräckligt mycket tyska för att prata med henne. Men han sa att han kände ett starkt andligt intryck av att hon en dag skulle bli medlem i kyrkan.

Han var faktiskt så exalterad att han glömde skriva ner hennes namn – eller hennes adress. Han visste bara att hennes lägenhet låg på en femte våning mitt i vårt jättestora område fyllt av höghus. Han var säker på att han skulle känna igen hennes namn på skylten bredvid dörrklockan, så nästa dag sprang vi upp och ner för polerade trappor i timmar, men vi kunde inte hitta henne. När jag sa att vi behövde börja arbeta igen fick han tårar i ögonen och hans underläpp började darra. Han sa: ”Men äldste Hafen, Anden talade verkligen till mig om den där kvinnan.” Jag muttrade att Anden kanske sa åt honom att skriva ner hennes namn och adress.

Men för att lära *honom* en läxa (trodde jag) så sprang jag upp och ner för fler trappor. Sedan, en timme eller två senare, hittade vi henne – Renate Wolfart. Och 40 år senare var Marie och jag tillsammans med Renate, hennes man Friedrich och deras fyra barn och deras makar i Frankfurts tempel i Tyskland. Vi såg genom tårar hur Friederich, som nu var beseglare i templet, beseglade deras yngsta dotter och hennes man. Det är en läxa jag ber att jag aldrig ska glömma: tappa aldrig ”idealet” ur sikte.

Det bästa svaret på osäkerhetens glapp är att fortsätta växa in i stadium tre, där vi inte bara ser verkligheten och idealet – vi håller också fast vid båda perspektiven med vidöppna ögon och hjärtan. När vi ser genom den lins som består av enkelheten bortom komplexiteten kan vi handla även när vi önskar att vi hade mer bevis innan vi beslutar oss för vad vi ska göra. Vi kan till exempel se värdet i att ta emot ett ämbete i kyrkan när vi känner oss för upptagna för att ta på oss fler ansvar. Eller så kan vi följa första presidentskapets råd även om vi inte förstår anledningarna till detta råd, eller när andra omkring oss kritiserar det. Vi kan hellre fria än fälla Herren och hans kyrka vad gäller våra obesvarade frågor.

Valet att tro i det här stadiet är väldigt annorlunda än att bara blint tro. Det är snarare en lydnad som kommer av kunskap och tillit. I stället för att be oss lägga ner det utbildade, kritiskt

tänkande sinnets verktyg inbjuder oss denna inställning att använda dessa verktyg tillsammans med vår tillit till idealet, så att vi kan förbättra status quo och inte bara kritisera det.

Man kan kalla det välinformerad tro.

G. K. Chesterton delade en gång in människor i ”optimister”, ”pessimister” och ”förbättrare”, en jämförelse som mer eller mindre liknar Holmes beskrivning av utvecklingen från tidig enkelhet genom komplexitet till mogen enkelhet. Hans slutsats var att både optimister och pessimister ser för mycket på bara den ena sidan av saker och ting. Så varken den extrema optimisten eller den extrema pessimisten är till någon särskild hjälp när det gäller att förbättra mänsklighetens livsvillkor, eftersom man inte kan lösa problem om man inte är villig att erkänna att de existerar samtidigt som man även fortsatt är tillräckligt lojal för att göra något åt dem.

Chesterton sa att faran för den överoptimistiske är att han ”försvarar det oförsvarbara. Han är universums centrum och säger: ’Kosmos är mitt, vare sig det är rätt eller fel.’ Han är inte särskilt benägen att reformera något, utan mer benägen att ge ett sorts officiellt svar på alla attacker som lugnar och försäkrar att allt är som det ska. Han rengör inte världen, utan målar bara över den.”

Å andra sidan, säger han, är faran med pessimister ”inte att de tillrättavisar gudar och människor, utan att de inte älskar det de tillrättavisar”. När han är den så kallade ”ärliga vännen” är pessimisten inte riktigt ärlig. ”Han döljer något – sitt eget mörka nöje i att säga obehagliga saker. Han har en hemlig önskan att skada, inte bara att hjälpa. Han tar den smutsiga kunskap han fick tillgång till [för att kunna] stärka hären och använder den för att avråda människor från att gå med i densamma.”⁶

För att illustrera gruppen ”förbättrare” talar Chesterton om kvinnors lojalitet: ”Vissa dumma människor fick för sig att eftersom kvinnor tydligt står bakom sina egna i allt betyder det att kvinnor är blinda och inte ser något. De har knappast känt några kvinnor. Samma kvinnor som står redo att försvara sina män i vått och torrt ... är nästan sjukligt klarsynta när det gäller hans tunna ursäakter eller hans tjocka skalle. ... Kärleken är inte blind – det är det sista den är. Kärleken är bunden, och ju mer bunden den är desto mindre blind är den.”⁷

Något min far Orval Hafen skrev i sin dagbok illustrerar Chestertons ”förbättrare”. Han hade kommit förbi oskyldig idealism, och hans ögon var helt öppna för obekväma realiteter. Men han hade också kommit förbi komplexiteten i att uppslukas av realism. Hans mogna, mer kompletta perspektiv gav honom en ny sorts enkelhet som lät honom tänka och handla produktivt och låta det han såg med sina vidöppna ögon underställas det han kände med sitt vidöppna hjärta.

En av mina föräldrars vänner kallades till biskop i deras församling och sa att han inte kunde göra det om inte min pappa blev hans förste rådgivare. Pappa hade tidigare tjänat i ett stavspresidentskap i tio år och kände sig hårt belastad av sina många ansvar. Så han skrev: ”Om det är möjligt, så låt den här bågaren gå förbi mig.” Han visste att ett biskopsråds arbete kunde kännas som ”ett ständigt malande [som] aldrig lättar”. Och ”på vissa sätt är jag inte ödmjuk och bedjande nog – jag har inte alltid varit villig att utan frågor underställa mig kyrkans alla beslut”.

Men eftersom han inte kände att han kunde ”säga nej till ett kall från kyrkan”, skrev han, ”inte som jag vill utan som du vill”. Han bestämde sig för att göra sitt bästa trots att han visste att han kanske skulle ”ha svårt med de ändlösa mötena”. Men ”kyrkans verk får komma först. Det blir inte svårt för mig att betala mitt tionde och gå i kyrkan regelbundet, för det gör jag redan.” Men ”jag måste besöka templet oftare” och ”bli bättre bekant med församlingens medlemmar

och ha ett äkta intresse för dem” i förhoppningen om att ”de har möjlighet att känna detsamma för mig. På mitt svaga sätt kanske jag måste försöka leva lika nära Herren som vi förväntar oss att generalauktoriteterna ska göra.” Min pappa var en försiktig och ärlig man som fortfarande tog sina ideal på allvar. Hans inställning gör att jag vill vara lika ödmjuk som min utbildning har lärt mig att vara stark.

Hollys berättelse ger oss ytterligare ett exempel på någon som utvecklas från oskyldig enkelhet genom komplexitet till beprövad enkelhet. Vid 18 års ålder var Holly extremt aktiv i kyrkan, men på ”autopilot”. Sedan övertygade någon henne om att kvinnor borde inneha prästadömet. Hon blev så övertygad om det att hon i vredesmod avsåg sitt medlemskap i kyrkan. Några år senare tog hennes rumskamrat på college missionärslektionerna. Holly satt med. Hennes hjärta rördes, och hon beslöt sig för att be för första gången på åratat.

Så snart hon hade uttalat orden ”himmelske Fader” började hennes frusna hjärta att smälta. Hon började gråta. I det ögonblicket kände hon ett ömsint band till sin Fader i himlen som under de närmaste dagarna och veckorna ledde till att hon upptäckte en relation till honom hon inte hade upplevt tidigare. Hon kallade det ”närheten”. Snart döptes Holly igen. När hon studerade och bad ökade ”närheten” till Gud. Envisheten mjuknade och blev till tillit. Hon sa senare om sina tidigare problem: ”Jag litar på honom. Han vet vad han gör.”

Profeten Alma visste allt om dessa tre stadier. Han lärde att tro på Gud är en process, inte en händelse, och att det krävs stora ansträngningar och tålamod. Som det står i Alma 32 sa han att i början får vi inte fullkomlig kunskap av vår enkla önskan att tro som gör att vi utövar trons första steg – vi ”*kan* [faktiskt] inte veta” säkert att Almas ord är sanna förrän vi försöker pröva hans ord genom att plantera fröet i våra hjärtan. När fröet växer utvidgar det våra hjärtan och upplyser våra sinnen tills det är mycket verkligt för oss. Men vi är inte klara ännu.

När vi stöter på den första överraskande komplexiteten måste vi vårda det groende fröet av tro noggrant, så att det inte vissnar när solen bränner. Tro kan genom sin natur övervinna (och övervinner faktiskt) motstånd som ibland kan vara rent av *frätande*. I hettan av dessa prövningar minns vi särskilt att vi ska se framåt ”med trons öga” till den tid då vi fritt kan ta del av frukten på livets träd – belöningen för vår flit och vårt tålamod.

Och när vi når livets träd finns inte längre glappet mellan verkligheten och idealet. Vi har löst våra komplexiteter genom en svår men tillitsfull förfiningsprocess genom vilken verkligheten och idealet kan bli ett i ren och kunskapsfylld enkelhet.

KAPITEL 3

Enkelhet, komplexitet och internetåldern

Trestegsprocessen vi har tittat på från tidig enkelhet till komplexitet och vidare till mogen enkelhet bortom komplexitet kan tillämpas på många personliga tillväxtområden. Men låt oss för tillfället bara tillämpa det på att hantera frågor om kyrkan i internetåldern.

Här kommer en sann berättelse om en vän vi kallar Mattias.

Efter sin mission och sin tempelvigsel uppfostrade Mattias en familj och tjänade under tiden i flera ledarskapskallelser i kyrkan. Senare fick vi veta att Mattias upplevde tvivel och frågor på grund av information han hittade på internet och som han sa hade underminerat hans religiösa tro.

När man frågade honom vad som hade hänt sa Mattias att han i årtal som medlem och ledare i kyrkan hade levt lyckligt i en sorts bubbla. Sedan vände sig några av hans vänner i kyrkan till honom för att få svar på frågor de hade sett på internet. Han sa att mycket av det var nytt för honom – som hur Joseph Smith översatte Mormons bok och Abrahams bok, anledningen till att svarta afrikaner inte fick inneha prästadömet förrän 1978, och om Joseph Smith verkligen utövade månggifte. Mattias problem var inte vad som hade hänt i vart och ett av fallen, när han väl hade fått veta detaljerna. Han var snarare upprörd eftersom han kände sig förrådd för att han inte tidigare hade vetat om det.

Eftersom vi kände och brydde oss mycket om Mattias undrade vi hur de här sakerna kunde ha kommit som en överraskning för honom. Vår egen erfarenhet var så olik hans. Vi hade stött på sådana frågor årtal tidigare när vi var studenter på college – inte för att vi grävde i hemliga historiska garderober utan för att vi och våra vänner diskuterade dessa ämnen i en öppen trosfylld atmosfär när de dök upp. I de lektioner vi har varit med på i kyrkan ända sedan dess har dessa frågor inte varit gömda, och ingen motsatte sig att man diskuterade dem – men vi inser att alla kanske inte har haft samma upplevelse.

Minns ni att Mattias sa att innan han uppmärksammade dessa frågor levde han i en mysig bubbla? Det är en bra beskrivning av enkelheten i stadium ett. Holly, som var så aktiv i kyrkan att hon gick på autopilot, levde till en början i samma bubbla. Sedan kändes chocken av att stöta på komplexiteten i stadium två, för både Holly och Mattias, som att en jordbävning plötsligt lade över bevisbördan helt och hållet på kyrkan. Nästan utan att inse vad de höll på med började de utgå från att kyrkan helt enkelt hade fel tills den kunde bevisa att den hade rätt. Hollys och Mattias berättelser är lärorika. De lär oss att i dessa dagar med både internet och en internationell kyrka måste vi vara mycket bättre på att lära våra barn, ungdomar, nyomvända och andra hur man på ett produktivt sätt handskas med komplexitet.

Under de senaste årtiondenas internationella tillväxt har kyrkan behövt förenkla sitt studiematerial, sina tidskrifter och andra material så att oerfarna medlemmar i kyrkan i många kulturer kan förstå dem. Eftersom detta kan begränsa tillgången till mer avancerad information var många glada då det världskända Macmillan Company, i samarbete med BYU, 1992 gav ut *Encyclopedia of Mormonism*. Detta verk i fyra band innehåller dussintals noggranna och lättlästa artiklar av kvalificerade forskare i kyrkan om alla de ämnen Mattias nämnde samt många andra. Det har sedan dess funnits tillgängligt på internet och på andra ställen. Dessutom har tillgången till kyrkans originaldokument aldrig varit större än på senare år, vilket kan ses i den pågående publikationen av dokument från projektet Joseph Smith Papers, som kyrkan sponsrar, sedan det inleddes år 2008.

Uppsatserna om evangelieämnen som på senare tid har lagts upp på churchofjesuschrist.org och jesukristikyrka.org är mer synliga än *Encyclopedia of Mormonism*. De återspeglar också nyare forskningsmaterial och tillhandahåller ett brett referensmaterial. Förhoppningsvis kan dessa uppsatser hjälpa människor att märka det som Mattias olyckligt nog inte såg. Denna ökade synlighet förmedlar också ett budskap om värdet av att i dagens värld ha ett öppet sinne och ett öppet hjärta men samtidigt vara förberedd att vara listig som en orm och oskyldig som en duva (se Matt. 10:16).

Sådana resurser kan hjälpa oss arbeta oss igenom komplexitet till mogen enkelhet. Då är vi inte bara optimister eller bara pessimister. Vi är troende med ett öppet sinne som vet att historien och livet inte alltid är tydliga och klara, men vill fortsätta lära oss och förbättra status quo – inte bara kritisera det.

Här kommer fyra förslag som kan hjälpa oss komma förbi komplexitetens forsar till den tempererade enkelhetens lugna vatten.

Första förslaget: Trofasta frågor är värdefulla. Ett nyfiket sinne är en väg till insikt och tillväxt. Men det kan finnas de som felaktigt antar att kyrkans kultur misstycker när människor undrar. Så när vi har ärliga frågor kan vissa av oss känna oss illojala eller till och med skyldiga. Är det fel att undra, eller till och med att vandra? Det tror inte vi. Kyrkan går inte under när den ifrågasätts eller granskas. Snarare kan vi växa av att söka svar och djupare insikt. Som J.R.R. Tolkien sa: ”Alla som vandrar har inte gått vilse.”⁸ Så låt oss välkomna frågor och de som ställer dem.

Kommer ni ihåg Mattias kommentar om att leva i en bubbla? Om han gjorde det var det inte för att kyrkan medvetet tvingade på honom det sättet att tänka för att hålla honom i mörkret. Hans bubbla kanske inte var något mer komplicerat än det oskyldiga perspektivet i stadium ett, där man inte inser att livet har fler färger än svart och vitt. Bra frågor hjälper oss gå vidare till komplexiteten i det mer realistiska stadium två, där vi kan se livet i färg med en rik innebörd som vi ibland måste söka efter för att finna.

Men när vi går in i stadium två är det bra att minnas att slutmålet för lärjungeskabet inte är att bli en Tomas tvivlaren. Det är bättre att vara realistisk än att inte se verkligheten, men som vi har sett kan ett närsynt fokus på komplexitet lätt bli en rigid pessimism som också blockerar sökandet efter sanning. Som en vän uttryckte det vill vi inte stänga våra sinnen så mycket att vi ser världen genom ett sugrör, men vi vill heller inte ha så öppna sinnen att hjärnan trillar ut. När vi sedan väljer att växa in i det mer fullständiga och trofasta perspektivet i stadium tre låter vi inte det vi ännu inte har förstått komma i vägen för de grundläggande sanningar vi faktiskt förstår.

Andra förslaget: Var aktsam vad gäller internets svagheter. En av de stora välsignelserna med internet, som också är en av dess förbannelser, är att den ger alla – oavsett ålder eller kvalifikationer – ofiltrerad tillgång till obegränsad information. All denna ofiltrerade information, oavsett hur tillförlitlig den egentligen är, kan verka lika trovärdig. Det gör att bloggare på ytterkanten i vilket spektrum som helst kan verka kvalificerade att uttala sig som om de vore etablerade experter. Man kan se deras namn på Google bredvid namnen på riktiga raketforskare – och ibland i stället för riktiga raketforskare.

Denna ofiltrerade tillgång erbjuder stora fördelar, men inbjuder också stora faror. Det kan krävas verklig ansträngning för att kolla upp sanningshalten och motiven hos de personer som skriver på en webbplats, och vi har sällan en erfaren lärare i närheten som kan svara på våra frågor. Avsaknaden av ansvarsfulla, effektiva filter gör internet mycket sårbart för desinformation och manipulation.

När en vän kämpade med något han hade hittat på nätet frågade vi om han också hade läst det pålitliga sista dagars heliga forskare hade skrivit på pålitliga webbplatser. Han svarade: ”Jag kan inte lita på dem – de är redan partiska för kyrkan.” Vi svarade: ”Tror du inte att sponsorerna för negativa webbplatser är partiska *mot* kyrkan?” Nästan allting på nätet reflekterar *någons* partiskhet, och denna partiskhet är inte alltid uppenbar.

En annan risk med ofiltrerad tillgång är att läsarna inte kan veta vilka kritiska påståenden som redan har motbevisats, och de negativa webbplatsernas sponsorer berättar det troligtvis inte. Noggrann forskning som utförts av sista dagars heliga forskare har faktiskt svarat grundligt på den huvudsakliga kritiken mot Joseph Smith, Brigham Young, Mormons bok och annat. Det vore mycket ironiskt om internet skapar fler offer för kritiker nu när kyrkans trovärdighet i forskningssammanhang aldrig har varit större.

Och på tal om partiskhet orsakas vissa känslor av tvivel och oförmåga att känna Anden inte av intellektuella problem utan av beteendemässiga problem. Det förklarar en fars vädjan när hans son åkte hemifrån för att gå på college medan han fortfarande var osäker på sitt vittnesbörd. ”När du fortsätter ditt sökande efter tro”, sa han, ”fortsätt att hålla buden. Annars gör du ditt sökande partiskt. Om ditt hjärta är fäst vid världens laster tvingar ditt huvud dig inte att – ja, det kanske inte ens låter dig – tro på dygderna i Guds värld.”

Tredje förslaget: Fokusera på det överväldigande positiva doktrinära innehållet i Återställelsen, snarare än att avledas av detaljerna i hur Joseph erhöll detta innehåll. Att se den stora helheten är centralt för enkelheten bortom komplexiteten.

Om vi antar att Joseph ”översatte” skrifterna på samma sätt som en forskare skulle, missförstår vi hans roll som siare. Han berättade aldrig exakt hur han översatte, men det var uppenbarligen en uppenbarelseprocess. ”Det var huvudsakligen gudomlig inspiration snarare än [Josephs] språkkunskaper som åstadkom den engelska texten till Abrahams bok. Hans exakta metod är fortfarande okänd.”⁹ Det gäller också Mormons bok – som helt enkelt översatts ”genom Guds gåva och makt” (titelbladet till Mormons bok). Men Joseph berättade också: ”Om ni kunde få skåda in i himlen under endast fem minuter, skulle ni få veta mer än om ni hade läst allt som någonsin skrivits om det ämnet.”¹⁰

Som Richard Bushman skrev: ”Till skillnad från lärda översättare gick [Joseph] tillbaka bortom de existerande orden till profeternas sinnen, och genom dem till Guds sinne.”¹¹ Joseph hade uppenbarligen tillgång till originalkällorna från vilka all annan skrift kommit, ett fönster mot hela det himmelska riket – kanske samma fönster genom vilket Mose, Nephi och Johannes Uppenbararen skådade. De rena och djupa läror han fann där revolutionerade kristendomen och återställde en sann insikt i Guds natur och vår relation till honom, i människans natur som den varit, är och ska bli, i fallet, i Kristi försoning, i skrifterna och i själva livets ändamål. Denna förbluffande religiösa klippgrund ekar av så tydlig sanning att den talar för sig själv – med så stor tydlighet att detaljerna om hur Herren gav den till Joseph, även om vi kunde förstå dem, är mindre viktiga än det innehåll han fick ta emot.

Fjärde förslaget: Utveckla en ödmjuk inställning. När vår idealism har skakats av abrupta konfrontationer med verkligheten är vår inställning till det som har hänt viktigare än det som händer. Äldste Neal A Maxwell sa att tvivel ”antingen kan mjuka upp eller förhärda hjärtat, beroende på hur mycket ödmjukhet [vi] har”.¹² Ödmjukhet, ett mjukt hjärta och öppet sinne, håller trons frö vid liv. När vi låter komplexiteten göra oss hårda kväver vi fröet. Men om vi ödmjukt behåller vår önskan att tro – den inställning som först satte igång försöket med att pröva ordet – låter vårt troende hjärta fröet blomstra.

Så när vi skakas av svåra upplevelser har vi ett val. Vi kan antingen sluta oss för Gud i bitterhet eller öppna oss för honom i botfärdighet. Genom att välja att ha en botfärdig ande för vi fram hela vår själ till Gud och ger honom något att arbeta med. Utan denna ödmjukhet ”öppnar [Gud] inte för” oss, och ”den lycka som är beredd åt de heliga” ska ”för evigt vara [dold] för [oss]” (2 Ne. 9:42–43).

Så här ser ödmjukhet ut, som den illustreras i en annan missionärsberättelse från Tyskland. Min kamrat och jag undervisade ett intelligent ungt amerikanskt par som hette Paul och Wendy Knaupp. De hade läst och trodde på Mormons bok och förberedde sig ivrigt för sitt dop. Då skrev Pauls familj ett brev till honom och varnade honom för att mormoner var rasister eftersom de inte lät svarta afrikanska män vara en del av deras lekmannaprästerskap. Familjen var känsliga för detta eftersom Pauls syster var gift med en fin kristen man från Nigeria. Paul och Wendy kände sig sårade och förrådda. Varför hade ingen berättat för dem om det här? Visste vi inte att Gud behandlar alla likadant? Men de var ändå förvirrade, eftersom de hade känt sig säkra på att Joseph Smith var en profet.

Efter att ha uttryckt sin frustration tittade de på mig, seniorkamraten. Jag var mållös. Det här var 1962. Jag hade aldrig hört en allvarlig diskussion om ras och prästadömet, än mindre någon förklaring. Men jag kom plötsligt ihåg något från mina senaste studier i skrifterna och kläckte ur mig: ”Vi kan väl läsa berättelsen om Petrus och Cornelius i Apostlagärningarna, kapitel 10.” Här läser vi att efter att evangeliet i århundraden begränsats enbart till Israels hus uppenbarade Herren för Petrus att det var dags att dela Frälsarens budskap med den hedniska världen.

Denna händelse utgjorde en enorm vändpunkt i kristendomens historia. Kunskapen om en så stor förändring i forntida ”kyrkpolicy” gjorde det rimligt att anta att han en dag skulle öppna dörren ännu mer. Det gjorde han år 1978, då han uppenbarade för president Spencer W. Kimball att det var dags att erbjuda prästadömet och templets välsignelser till alla värdiga män som en del i att etablera kyrkan över hela jorden för första gången i historien.

Paul och Wendy ringde flera dagar senare och sa att de hade bett innerligt och ville att vi skulle komma tillbaka. De döptes snart, och under de påföljande åren uppfostrade de sina fem barn i evangeliet. Många år senare berättade paret Knaupp om sina minnen av den avgörande kvällen. Jag sa att upplevelsen hade lärt mig på ett oförglömligt sätt att Herren berättar för sina missionärer vad de ska säga ”i samma ögonblick” (L&F 100:6). Wendys huvudsakliga minne var att den dysterhet de hade känt på något sätt gradvis försvann efter vårt besök, och att ljuset återvände. Liksom Nephi hade Paul och Wendy känt att Gud ”älskar sina barn” även om de inte ”[visste] vad allting betyder” (1 Ne. 11:17). De var ödmjuka och tillräckligt andligt levande för att veta att Herren älskade dem, så de litade på honom. De lät inte det de ännu inte hade förstått komma i vägen för allt de faktiskt förstod.

Enkelheten före komplexiteten kräver väldigt lite av oss. Men enkelheten bortom komplexiteten kräver allt av oss, och vi kan behöva betala det priset på många sätt. Vi förflyttar oss till exempel inte alltid smidigt och snabbt genom komplexiteten till enkelheten ”på andra sidan”. Alldeles för många fastnar i komplexiteten. Och eftersom komplexitet är mer nyanserad och realistisk än oskyldig enkelhet kan vissa intelligenta människor tro att ren komplexitet är mer välinformerad, ärligare och mer autentisk. Andra kanske tror att komplexiteten är allt som finns, eller att de inte kan komma ur den. Åter andra blir så ställda av den att de flyr tillbaka till säkerheten de minns i den tidiga enkelheten – även om de fortsätter att stöta på de orealistiska illusioner de finner där. Men kom ihåg vad Holmes sa: ”Jag skulle ge mitt liv för enkelheten på andra sidan av komplexiteten.”

Paret Knaupp upptäckte enkelheten i stadium tre genom att vara öppna för en förklaring som bara var *trolig* när det inte gick att få veta mer. De hade inget fullständigt svar, men de kände tillräckligt för att lägga sin komplexitet vid Herrens fötter. Deras bedjande ödmjukhet lät dem hellre fria än fälla honom.

Vår vän Holly fann samma enkelhet efter att ha lämnat kyrkan och sedan funnit den igen med klarare, öppnare ögon. Hon hade fått lära känna komplexiteten med dess konflikter och krav, men var nu ödmjuk nog att inse att enbart komplexitet inte är tillräckligt. Komplexitet ger den konsistens, den kontrast och det motstånd som ger våra val och upplevelser sammanhang och mening. I detta sammanhang hörde hon återställsens budskap med nya öron. Sedan smakade hon enkelheten bortom komplexiteten när hon uttalade dessa enkla men heliga ord med ny röst: ”Himmelske Fader.”

Upptäckter som de paret Knaupp och Holly gjorde är inte små. De är en del av Adams och Evas kosmiska mönster, de som lämnade Edens enkelhet för den komplexitet som började med den förbjudna frukten. Sedan upptäckte de gradvis att deras ögon hade öppnats på grund av deras möten med komplexitet, och om de ville omvända sig och åkalla Gud kunde de nu få se glädjen i fullständig enkelhet. De skulle då inte återvända till den oskyldiga enkelheten i Eden utan utvecklas uppåt mot ett moget celestialt liv.

Tack vare Frälsarens försoning kunde de lära sig av sin komplexitet utan att överväldigas av den. I detta liv skulle de få glädje, och de skulle en dag vara tillsammans med honom igen. Och då skulle de verkligen för första gången förstå den storartade enkelheten i att vara med honom och med varandra – en meningens fullhet de aldrig skulle ha funnit i Edens enkla oskuld. Med T.S. Eliots ord: ”Vi ska inte sluta utforska. / Och efter att vårt utforskande är över / ska vi återvända till den plats där vi började / och för första gången känna platsen.”¹³

När vi arbetar oss igenom våra komplexiteter är det, om vi inte kämpar vidare genom att lära oss hellre fria än fälla Herren och hans kyrka, inte långt kvar tills vi är ovilliga att gå längs trons och uppoffringarnas väg över huvud taget – den enda väg som leder till visdomens och ljusets djupa enkelhet.

Komplexitet är värdefull, till och med nödvändig. Men de som fastnar där kommer aldrig att känna de heligas enkla men djupa glädje. ”För ni får ingen förvissning förrän *efter* det att er tro har prövats’ (Eth. 12:6, betoning tillagd). Våra ibland molniga tunnlar av osäkerhet finns för att lära oss, inte bara för att plåga oss. Och det finns ett ljus i slutet på dessa tunnlar: världens ljus och liv.

Några falluckor på internet

Vi kan inte nog betona de mirakulösa välsignelser den digitala revolutionen och internet har bidragit med i vårt kollektiva liv på den här planeten. Vi lever i en tid av historiska förändringar i klass med uppfinningen av tryckkonsten, bilen och flygplanet. Men sådana kolossala framsteg medför alltid tidigare okända risker – även om vinsten är större än riskerna, som de är i dag. Bland riskerna i det här fallet ingår att den digitala revolutionen minskar informationens tillförlitlighet.

Historiska dispyter

På somrarna har vi ”farmor och farfars läger” för olika åldersgrupper bland våra barnbarn. Runt den fjärde juli förra året valde vi ett patriotiskt tema för lägret och bad var och en av de 15 deltagarna att avlägga en kort rapport om en person eller händelse från USA:s grundande. När vår tioårige filosof Peter lämnade sin rapport om Benjamin Franklin sammanfattade han Franklins liv, återgav några berättelser och avslutade med glimten i ögat: ”Men han uppfann inte elektriciteten som alla tror!” Sedan satte han sig ner med en liten bugning, och vi gick vidare till nästa rapport.

Nästa dag sa jag till Peter att jag verkligen tyckte om hans rapport men undrade vad han menade när han sa att Ben Franklin inte uppfann elektriciteten. Han svarade: ”Det gjorde han inte. Så det de sa till mig i lågstadiet var inte sant.” Jag var fortfarande förvirrad och frågade: ”Menade du berättelsen om draken och blixten?” Han sa att det var en del av det. Så jag frågade: ”Var har du lärt dig så mycket om Franklin?” Peter sa enkelt: ”På internet.”

Så jag sökte på Google efter ”Benjamin Franklin”. Jag fann att vissa historiker betvivlar Franklins berättelse om draken och säger att om det verkligen hade skett så som han påstod skulle blixten ha dödat honom. Andra säger att han visste vad han gjorde, undvek den risken, och bevisade blixstens elektriska natur. Och vad gäller att ”uppfinna” elektriciteten frågade en webbplats: ”Upptäckte Benjamin Franklin elektriciteten?” och svarade ”Kanske inte!” Flera år före Franklin studerade två engelsmän vetenskapen bakom statisk elektricitet, och de var de första att kalla fenomenet elektricitet. Franklin påvisade dess negativa och positiva element, och Edison uppfann sedan glödlampan.

Jag berättar om dessa detaljer, inte på grund av att jag behöver veta vem som ”uppfann” elektriciteten, utan eftersom jag undrar vad som får en normal tioåring som läser historiska redogörelser på internet att dra slutsatsen: ”Det de sa till mig på lågstadiet var inte sant.” Borde han, som vissa personer gör i sådana fall, gå vidare och säga: ”De ljög för mig?”

På farmor och farfars läger gav 12-åriga Emma sin rapport om Betsy Ross. ”Tja, vi är faktiskt inte riktigt säkra på att Betsy Ross gjorde den första flaggan”, började hon. ”Det var bara något hennes barnbarn påstod 100 år senare. Så jag tänker inte prata om henne. I stället ska jag bara visa bilder på olika amerikanska flaggor som har funnits.”

Eftersom jag inte tidigare hade lagt märke till en så skeptisk inställning hos Emma kollade jag senare Wikipediainlägget om Betsy Ross. Jag fick vet att även om hon fortfarande ”ofta tillskrivs” tillverkningen av den första amerikanska flaggan ”finns det inget källmaterial eller andra nedskrivna muntliga traditioner som bekräftar denna berättelse”, som först dök upp i hennes barnbarns skrifter femtio år efter hennes död. Men Betsy Ross Bridge i Philadelphia är fortfarande ”namngiven till hennes ära”.¹⁴

I frånvaro av tillräckligt ”källmaterial” för att bekräfta berättelsen om Betsy Ross, lärde Emmas lågstadielärare, liksom Peters, henne något som inte var sant? Och är Betsy därför en ”misskrediterad” historisk figur vars berättelse vi inte längre godtar?

Det är mycket troligt att det som ”ofta tillskrivs” både Ben och Betsy är tillräckligt sant för att våra grundskolor tryggt kan fortsätta lära ut deras väletablerade historiska berättelser på en nivå som är förståelig och åldersanpassad. Men vad är det med ”forskning” på nätet som kan undergräva våra skolbarns tillit till att deras lärare undervisar dem om ”sanningen”? Och vad det än är, kan den här delen av falluckorna på internet också göra att vissa medlemmar i kyrkan undrar om *deras* lärare eller ledare berättar sanningen för dem? Om det är så ligger inte problemet hos eleverna, lärarna, skolorna eller kyrkans ledare. Det ligger i vårt behov av att förstå varför internet fungerar som det gör.

Innan populära webbplatser tog över både vår forskning och vårt resonemang visste de flesta välutbildade människorna att forskare ofta har dispyter över nyanserade frågor vad gäller gamla händelser. De har utbildats för att göra det på grund av värdet i att vi som samhälle är öppna för nya upptäckter. Men innan internet fanns låg alltid bevisbördan på dem som utmanade etablerade och någorlunda väldokumenterade tolkningar.

Men på något sätt, vilket vi upptäckte med Peter och Emma, kan bevisbördan läggas över på den traditionella källan när man stöter på någon kritik eller en komplicerad åsiktsskillnad vad gäller historia – som om det räcker med att väcka en synbart legitim fråga för att åstadkomma utslaget ”skyldig” i den allmänna opinionens domstol. Men de flesta av dagens läsare är inte tillräckligt förberedda för att förstå kriterierna för att lägga över bevisbördan, än mindre för att utvärdera vittnens kvalifikationer och motiv.

Dessutom kunde en förälder eller lärare som ville undervisa barn om Ben eller Betsy eller Washington eller Jefferson innan internet fanns gå till ett bibliotek och hitta en källa som lämpade sig för läsarens nivå av förberedelse. Men om vi använder nätet, som inte kan skilja på sina läsare efter åldersgrupp eller något annat, får vi det som en forskare har kallat ”barndomens förlust”.¹⁵

Tyvärr är vissa människor inte mogna nog att väga motsägelsefulla bevis mot varandra och utvärdera källorna. Men webbplatser som Wikipedia vill förståeligt nog förtjäna och behålla sina mest sofistikerade och kritiska läsares respekt. Så de ”släpper loss allt” och inbjuder alla på planeten att skicka in sina olika bevis, och oerfarna läsare (och deras familjer och samhällen) får ta konsekvenserna. När våra barn eller andra får veta mer än de möjligtvis kan förstå om ett mycket laddat ämne (som historia, religion eller sex) genom att surfa på nätet blir vi alla tvungna att hantera de personliga och samhällsmässiga följderna.

Peter och Emma är normala, sunda barn som bara ville veta om Ben Franklin upptäckte något viktigt om elektricitet och om Betsy Ross gjorde den första flaggan. Och om en webbplats som ser officiell ut säger att vi inte är säkra på det kanske de tolkar det som: ”Nej, det gjorde de inte”. Så dessa barn tappade förtroendet för Ben, Betsy och sina lärare i skolan – trots att en välinformerad läsning av berättelserna visar mer erfarna läsare att de är tillräckligt troliga för att Betsys namn inte ska tas bort från den där bron i Philadelphia och Ben Franklins porträtt blir kvar på 100-dollarsedeln.

Forskning i ”Mythbusters”-anda tenderar att visa att de populära versionerna av nästan alla grundarberättelser (politiska, religiösa eller av annat slag) innehåller oriktigheter eller överdrifter, eller så utelämnas detaljer, nyanser och obesvarade frågor. Som Jesu Kristi kyrkas historiker Leonard Arrington en gång sa angående berättelserna om svårigheterna då öknarna i

västra USA koloniserades: ”Great Basin-området blev ödsligare och ödsligare för varje gång historien berättades.”¹⁶

Men även efter att ikonoklasterna har gjort sin forskning kvarstår vanligtvis grundpelarna av både myten och dess kritik. Kritiken kanske klargör någon detalj, eller visar att folksägen-versionen är överdriven, eller att delar av bevisningen skulle kunna komma från mer trovärdiga källor. Men den huvudsakliga kärnan i en väletablerad grundarberättelse som har funnits och hyllats (och attackerats) länge är vanligtvis fortfarande sann.

Vår poäng här är att välbekanta berättelser om människor eller händelser som Ben och Betsy vanligtvis har återgivits med enkelheten i stadium ett – oskyldigt, okomplicerat och allmänt betrott. Och den kritik av berättelserna som verkar ha auktoritativa grunder representerar stadium två – de överskuggar antagandena från stadium ett med tvivel. Sådan kritik kan kasta läsaren från enkelhet till komplexitet så fort att de inte längre tror på det de trodde förut. Denna verklighet kan göra att forskning på internet inbjuder förvirring.

En vän som är biskop i en församling för unga ensamstående vuxna hör till exempel ofta från församlingens medlemmar att de har skakats av en formulering eller en berättelse som tagits ur sitt sammanhang i en händelse eller ett uttalande från kyrkans historia. Och de saknar den erfarenhet som krävs för att inse behovet av sammanhanget, eller så vet de inte var de ska hitta sammanhanget. Eller så bryr de sig inte tillräckligt för att leta efter det, trots att de känner sig skakade. Deras problem är inte att de vet för mycket om kyrkans historia, utan att de inte alls vet tillräckligt. Och de grova förenklingarna på sociala medier har vant dem vid att förvänta sig ett kort svar på alla frågor. De är ofta inte intresserade av ett långt svar på någon fråga – även om den sanna, kompletta historien är mycket komplex.

Detta gör det lätt för kyrkans kritiker, eller någon som omedvetet citerar en kritiker, att framställa ett negativt antagande som fakta trots att det inte alls har fastställts genom tillförlitlig forskning. Antagandet kan verka bedrägligt negativt när, vilket ofta är fallet, en del av påståendet baseras på en sann historisk skärva – vilket gör att sammanhanget i sin helhet är mycket viktigt. Men när lyssnaren bara hör den negativa halvsanningen lägger de ibland över bevisbördan så att de (kanske påhejade av kritiker som inte är ärliga om sina motiv) framställer kyrkan som defensiv och felande tills kyrkan kan förklara den mer nyanserade verkligheten – och de kanske inte fortsätter lyssna tillräckligt länge för att ta in den nyanserade förklaringen. Denna tendens, liksom bevisfrågorna om Ben och Betsy, gör det lätt för människor med ett skumt motiv att misskreditera dem de vill misskreditera.

Fejknyheter

Det aktuella problem som besvärar den amerikanske kolumnisten David Ignatius allra mest är att ”folk inte verkar veta vad som är sant längre” vad gäller allt från klimatförändringar och ”påståenden om människor vi gillar [eller] inte gillar” till den ”politiska polarisering” som nu infekterar ”alla områden i vårt gemensamma liv – till och med sport. ...

Vi håller på att lära oss att sociala medier kan vara verktyg för att bedra likväl som för att berätta sanningen.”¹⁷

En mormor som uppfostrat sitt barnbarn fick till exempel nyligen ett e-postmeddelande från någon som påstod sig vara polis och sa att hennes barnbarn satt i fängelse i Europa för att ha kört berusad och behövde pengar till borgen. Ett annat barnbarn berättade: ”Mormor, som älskade och hade lagt ner sitt allt i sitt barnbarn blev förtvivlad – efter ett e-postmeddelande från en luredrejare verkade hon redo att kasta bort allt sitt dyrbara förtroende för sitt barnbarn.

Kyrkans medlemmar drivs också till att tappa förtroende av lika illasinnade och anonyma källor på nätet.”¹⁸

Den makt att lura som finns på sociala medier dyker nu upp på många ställen. Vi kan inte längre ”lita på recensioner [vi] läser på nätet” om kvaliteten i konsumentprodukter – ett problem som utgör en ”internetmardröm”.¹⁹ Och tragiska storskaliga våldshandlingar, som massskjutningar, triggjar ofta osanna, politiskt motiverade berättelser som påstår sig veta vem eller vad som orsakade våldet, berättelser som kastar sig viralt tvärs igenom sociala mediaplattor så snabbt att de sanna nyhetsberättelserna kan tappas bort i en sorts allmän halvmedvetenhet. Nyliga exempel är en tragisk skjutning i Las Vegas och ytterligare en i en baptistkyrka i Texas.²⁰ Det kanske mest flagranta av de nyliga problemen med fejknyheter är att den ryska regeringen verkar ha använt sig av våra största sociala medieplattformar för att genom falska inlägg påverka det amerikanska presidentvalet år 2016 – och USA:s självuppfattning.²¹

I den största studien av fejknyheter hittills fann dataforskare på MIT år 2018 att osanna berättelser har 70 procent större chans att omtweetas än sanna berättelser, kanske eftersom de är mer ”engagerande eller provocativa”.²² Den här forskningen föder en ”rasande global debatt om hur företag i Silicon Valley kan påverka samhället. Internetjättarna står under allt mer intensiv uppsikt på grund av *deras produkters makt och dessas sårbarhet för partiskhet eller manipulation*.”²³ Denna kombination av makt och sårbarhet är inte bara oroande utan farlig. Internet kan manipuleras i religiösa eller många andra avsikter.

Tvivlets köpmän

Riley växte upp i ett sista dagars heliga hem. Efter sin mission och sin tempelvigsel gjorde några kommentarer från vänner på jobbet som inte var medlemmar i kyrkan att han kände att han hade levt ett så skyddat liv att verkligen borde genomföra det han kallade ”en mer objektiv studie” av kyrkans historia och trosuppfattningar. Så han började läsa allt som dök upp i hans sökningar på nätet angående sådant som gällde kyrkan. Ju mer han läste, desto oroligare blev han. Det slog honom aldrig att han kanske läste ”anti-mormonlitteratur”, som han redan visste var så slug och suspekt att den inte var pålitlig. Han trodde att han utförde en objektiv, opartisk studie. Så småningom trodde han inte längre att Joseph Smith var en profet. Senare tappade han tro på att Gud existerar. Det visade sig att Riley ovetande och naivt hade råkat ut för en maximal dos av falluckorna på internet.

Strax efter att vi hade hört Rileys berättelse träffade vi en annan familj vars släkting nyligen hade lämnat kyrkan på grund av sina tvivel. Dessa vänner sa att en grupp med en aggressiv anti-kyrkagenda hade tagit deras släktings berättelse och bekostat dess utbredda publikation med den avsiktliga målsättningen att underminera andra mormoners tro. Tvivlets köpmän. Efter att ha lagt ihop två och två insåg vi att denna aggressiva grupp också sponsrade den webbplats där Riley utförde större delen av sin ”objektiva studie”. Eftersom han inte visste hur partisk hans källa var hade han inte filtrerat den för att skydda sitt innersta andliga sinne.

Rileys berättelse påminner oss om hur tobaksindustrin under 1990-talet utvecklade en listig strategi för att underminera allmänhetens tillit till de vetenskapliga rönen angående hälsoriskerna som är förknippade med rökning. Snarare än att försöka bevisa att de allt starkare vetenskapliga forskningsresultaten var felaktiga startade industrin helt enkelt en kampanj för att skapa tvivel – vilket tvivel som helst – angående dessa resultat. Varför bara tvivel? De visste att de inte kunde vinna en öppen diskussion om hälsorisker, så de sådde helt enkelt tillräckligt med tvivel för att skapa obeslutsamhet och inaktivitet både bland allmänheten och bland lagstiftande myndigheter – och det lyckades de med under flera år.

Tobaksindustrins strategi utnyttjade en viktig aspekt av vetenskapens natur – och detta är också är en aspekt av historia, som ju har att göra med händelser som skedde för så länge sedan att vi inte kan besvara alla upptänkliga frågor om dem. Vetenskapsjournalisten och författaren Christie Aschwanden säger att vetenskapen kan öka eller minska vår tillit i viss grad, men den kan inte producera ”absolut säkerhet”. I stället är den ”en process som minskar osäkerhet”.²⁴

Så tobaksindustrins ”lysande taktik var att använda denna inbakade osäkerhet mot själva vetenskapen. Medan de insisterade att de bara ville försäkra sig om att offentlig policy baserades på” det industrin kallade ”gedigen vetenskap” definierade tobaksbolagen gedigen vetenskap på ett sådant sätt att ”ingen vetenskap någonsin kunde bli tillräckligt gedigen. Den enda gedigna vetenskapen var [absolut] säker vetenskap, vilket är omöjligt att uppnå.” Som en framstående anställd vid ett tobaksbolag skrev: ”*Tvivel är vår produkt*” eftersom det ”är det bästa sättet att ... etablera en kontrovers” och därmed ”underminera obekvämt vetenskap”.

Dessa ”tvivlets köpmän” talade egentligen inte för bättre kunskap. De arbetade i stället för att ”förstärka osäkerhet, skapa tvivel och underminera vetenskapliga upptäckter som hotade deras intressen”. Under många år fungerade denna strategi så bra för tobaksindustrin att samma sorts upplägg har ”fungerat som en sorts regelbok för [andra] industriernas intressen sedan dess”.²⁵

Dagens ”tvivlets köpmän” vad gäller religion exploaterar samma svaghet som tobaksindustrin. Genom att skapa tvivel som verkar baseras på endast begränsade bevis kommer de med påståenden som mer eller mindre innebär att kyrkan har fel tills den kan lägga fram ett vattentätt bevis – ofta i omständigheter där det är omöjligt att bevisa någonting med vattentät säkerhet. Detta tillvägagångssätt verkar grundläggande för ”regelboken för anti-mormoner. Detta förklarar varför [kritiska] argument som har motbevisats fortfarande kvarstår: det är på grund av att de tvivel de sår fortfarande kvarstår [i internetåldern]. [Kritikerna] behöver inte bevisa någonting, de behöver bara få någon att tvivla, och det är otroligt mycket enklare än att övertyga någon.”²⁶

Men tvivlets köpmän kan bara ändra den rättvisa bevisbördan om vi på individuell basis låter dem göra det. Både sunt förnuft och vårt straffrättsliga system säger oss att någon som anklagats för ett brott anses oskyldig tills motsatsen har bevisats. Och det är den som kommer med anklagelsen som bär bevisbördan. Att framlägga enbart frågor eller tvivel skiftar aldrig, varken juridiskt eller logiskt, bevisbördan. En obesvarad fråga kan inte förflytta ett berg av frågor som *har* besvarats. Vi kanske inte kan förklara med säkerhet var ett vilsegånget får befinner sig, men det i sig medför inte att de andra 99 fåren också har gått vilse.

Våra möten med tvivel och frågor kommer inte alltid genom ett hot eller en fiende. Oavsett källan kan de utgöra en möjlighet att lära oss och växa av erfarenheten. Vi kan göra det så länge vi låter bevisbördan kvarstå där psalmisten lade den: ”De som känner ditt namn litar på dig, för du överger inte dem som söker dig, HERRE” (Ps. 9:11).

KAPITEL 5

Produktiv ambiguitet

Ambiguitet, det motsägelsefulla och paradoxer finns överallt. Även sanna principer kan krocka med varandra på förvirrande sätt. Att lära oss acceptera det som verkar motsägelsefullt tillräckligt länge för att kunna arbeta oss igenom det är ett nödvändigt steg mot att finna den enkelhet som ligger bortom komplexiteten. Men när vi stöter på dessa konflikter kan det göra att vi hellre vill ducka för ambiguiteten så att vi inte behöver ta itu med den spänning som uppstår. Fast, som Joseph Smith sa en gång: ”När motsatser bevisas, görs sanningen uppenbar.”²⁷

Detta är relevant för vår trestegsprocess. Många idealister i stadium ett som kolliderar med realismen i stadium två blir så skrämde av ”motsatserna” – det motsägelsefulla och paradoxerna – att de inte kan se hur de kan gå framåt till den mogna enkelheten i stadium tre. Vissa föredrar helt enkelt att återvända till bekvämligheten i en enda synvinkel, snarare än att stå ut med det obehag som är nödvändigt för att kunna navigera genom och så småningom bli upplyst av en kontinuerlig paradox – som rättvisa och barmhärtighet. Men för att röra oss från komplexitet till informerad enkelhet måste vi fortsätta vara öppna, lära oss värdesätta principer som står i motsats till varandra, acceptera spänningen och lyfta oss över ett antingen/eller-tänkande. Då blir spänningen produktiv.

När jag var dekanus för juristlinjen på BYU år 1987 talade kyrkans president Ezra Taft Benson ”Till Sions mödrar” i en utsändning för föräldrar i hela kyrkan en söndagskväll.²⁸ Han beskrev moderskapet som ”det ädlaste kallet av alla”. Han sa: ”Moderskapet är den främsta potentiella källan till gott eller ont i en människas liv.”²⁹ Efter att ha betonat vikten av att föda och uppfostra barn sa president Benson att på grund av dödsfall, skilsmässa eller andra ”ovanliga omständigheter” kunde mödrar ”behöva [arbeta] under en tid”. Men han uppmanade varje far att ”göra allt i sin makt för att göra det möjligt för sin hustru att vara hemma och ta hand om barnen”. Och han uttryckte genuin medkänsla med barnlösa och ogifta trofasta kvinnor.

När min lektion i familjejuridik började dagen efter räckte Mitzi Collins, en student, upp handen. ”Dekanus Hafen”, frågade hon, ”kan vi prata om president Bensons tal från i går kväll?” Jag nickade och föreslog att vi skulle prata direkt efter lektionen. Mitzi skakade försiktigt på huvudet: ”Kan vi prata om det nu? Vi behöver verkligen prata – nu.” Jag kände och respekterade Mitzi. Hon var ordförande i de kvinnliga juridikstudenternas organisation, hon var en utmärkt elev och en hängiven sista dagars helig. Sedan såg jag att nästan alla de kvinnliga eleverna nickade och höll med henne.

Så vi inledde ett mycket öppet samtal om president Bensons tal som varade ända till lektionen var slut. Jag fick veta av dessa elever att redan den morgonen hade vissa av kvinnorna hittat lappar på sina skrivbord i biblioteket från välmenande men tanklösa manliga elever som hade skrivit saker som: ”Det är så svårt att komma in på juridiklinjen. Låt en man få din plats i vår årskurs.” Efter lektionen gick jag med på att ha ett liknande samtal med alla de kvinnliga juridikstudenterna samma eftermiddag i sällskapsrummet.

När jag var på väg dit såg jag en grupp studenter som gick åt ett annat håll. Jag frågade en student: ”Vart är alla på väg?” Han svarade: ”Moot Court-rummet. Dekanus ska förklara för oss vad profeten menade!” På något sätt hade mitt möte med de kvinnliga studenterna blivit ett möte för alla juridikstudenter – där jag skulle berätta ”vad profeten menade”? Jag ryste.

Jag minns inte allt jag sa, men jag kände – utan att då besitta det begreppsmässiga ramverket för att kunna uttrycka det så här – att jag bevittnade en hel serie krockar mellan enkelheten i stadium ett och komplexiteten i stadium två. Många studenter var förvirrade, och det var inte särskilt många som letade efter stadium tre.

Vissa manliga studenter, bland annat de som hade lämnat lappar på kvinnornas skrivbord, kände sig rättfärdigade i sin egen begränsade läsning av vissa av president Bensons ord. De kände sig oroade över vårt växande antal kvinnliga studenter och anklagade dem ibland för att inte leva i harmoni med kyrkans lärdomar. De var också medvetna om det som på den tiden var en växande nationell rörelse för att eliminera diskriminering mot kvinnor. För några av dem krockade vissa delar av kvinnorörelsen med deras idealistiska syn på evangeliets värderingar – så nu var de ännu mer fast beslutna att orörliga stå kvar i stadium ett.

Andra intog den motsatta ståndpunkten och hade en tendens att avfärda det president Benson sa om de inte höll med om det. De satt fast i komplexiteten i stadium två. Men Mitzi och många av hennes vänner representerade en tredje synvinkel, där de kände sig fångade i glappet mellan idealet och verkligheten. De hade skrivit in sig på juridiklinjen med idealistiska visioner av vad de kunde göra med sin juridikutbildning, vare sig de var ensamstående eller gifta. Men nu, på grund av den respekt de kände för kyrkans president, undrade de om de hade gjort något fel. De ville uppriktigt följa profeten. Denna juridiklinje hade varit deras hopp, men nu kändes det som om detta hopp hade grusats.

Jag berättade först för studenterna att under mina år på BYU–Idaho hade jag varje månad deltagit i de möten kyrkans utbildningsråd hade med våra högre ledare i kyrkan – inklusive president Benson. Jag hade förstahandskunskap om hur de kände för juridiklinjen. Jag sa: ”Bröderna vet att ni kvinnliga studenter är här, och det är de glada för!” Jag hade både offentligt och privat hört dem uttrycka många positiva variationer på president Gordon B. Hinckleys ofta upprepade råd till kyrkans kvinnor: ”Skaffa er all den utbildning ni kan. Livet har blivit så komplext och tävlingsinriktat. ... Ni förväntas anstränga er och använda era bästa talanger.”³⁰

Samtidigt visade sig de allmänna principer president Benson hade lärt om mödrar att vara i samklang med ett nyckeltema i kyrkans ”Familjen: Ett tillkännagivande för världen” som kom 1995: ”Enligt gudomlig plan ska fadern presidera över sin familj i kärlek och rättfärdighet och han har ansvaret att sörja för och beskydda sin familj. Moderns främsta ansvar är barnens omvårdnad. I dessa heliga ansvar är fadern och modern skyldiga att hjälpa varandra som likvärdiga makar. Handikapp, död eller andra omständigheter kan göra det nödvändigt med individuella anpassningar.”³¹

Jag ville att de skulle förstå att dessa sanna principer gällde för samhället likväl som för kyrkan. På basis av min egen forskning inom amerikansk familjerätt uttryckte jag min egen oro för att vårt samhälle mer och mer nedvärderar moderskapet – trots att forskning inom samhällsvetenskap i årtal har visat att ett gott moderskap är livsviktigt. Jag minns inte vilka exempel jag berättade om då, men dessa data liknade de forskningsresultat som erhållits mer nyligen. En studie år 2005 visade till exempel att 81 procent av mödrarna i USA ansåg sitt moderskap vara det viktigaste de gjorde, trots att endast hälften av alla mödrar kände sig uppskattade i denna roll av samhället.³²

Andra data visar att mödrar utgör de bästa föredömena för att hjälpa växande barn att genomgå alla nödvändiga stadier i hjärnans utveckling. Därför kan en frånvarande eller ineffektiv mor hämma hjärnans tillväxt hos sina barn, vilket medför en negativ inverkan både på familjerna och på samhället.³³ Stabila äktenskap och stabila föräldrar – både mödrar och fäder – är de

nyckelfaktorer som avgör barns välbefinnande. Och dysfunktionella barn bidrar till ett mer och mer dysfunktionellt samhälle.³⁴

Jag tillade att våra studenters evangelieperspektiv gör det möjligt för dem att förstå äktenskapet och föräldraskapet mycket bättre än de flesta människor gör i dag. Om våra studenter av ettdera könet skulle få i uppgift att berätta för andra amerikanska juridikstudenter vad som var viktigast i deras liv skulle deras generella prioriteringar troligtvis låta ungefär som president Bensons. Det gjorde det ännu viktigare för kvinnorna i denna grupp att skaffa sig en rejäl juridisk utbildning och de analytiska förmågor som behövs för att hjälpa ett samhälle som blivit helt förvirrat angående äktenskap och familjeliv.

Sammantaget, sa jag, är nästan ingenting viktigare än moderskap och faderskap. Samtidigt uppmuntrar kyrkan kvinnor att skaffa sig all utbildning de kan inklusive, om det är vad de väljer, inom juridik. Och vi behöver alla under bön tillämpa dessa principer, som ibland krockar med varandra, på våra egna omständigheter. Bröderna litat på att vi har förmågan att göra det. Det sätt på vilket många av våra studenter hade antagit enbart den ena av dessa principer illustrerar dagens tendens att leva bara i ena ändan av en bipolär värld. Ibland dömer vi andra medlemmar i kyrkan för hårt och ger dem inte utrymme att göra personliga bedömningar. Det är mycket viktigt att lära sig förstå och leva med sanna principer som krockar – inte bara för juridikstudenter utan för oss alla. Denna kapacitet är utmärkande för den beprövade enkelheten i stadium tre. När vi gör det får vi egen kunskap om att ”när motsatser bevisas, görs sanningen uppenbar”.³⁵

Som ett andra exempel kan vi också känna obehag på grund av ambiguiteten i våra val att göra uppoffringar för Herren eller kyrkan när vi är osäkra på vad resultatet kan bli. Detta obehag, ja, ibland till och med denna ångest, säger oss faktiskt att våra ögon är öppna för implikationerna och de möjliga konsekvenserna av våra handlingar – och anledningen till att vi utför dem. Om jag till exempel hittar en borttappad plånbok full av kontanter är det fullständigt normalt – kanske till och med önskvärt – att jag inser att jag skulle kunna behålla pengarna snarare än att leta efter plånbokens ägare. Denna medvetenhet gör att mitt val att leta efter ägaren är fullständigt moraliskt. Då är jag medveten om valet att handla, att ta en risk, att anstränga mig – till skillnad från att fatta ett automatiskt beslut utan eftertanke.

Ofta, antagligen för ofta, talar vi om verkliga uppoffringar på ett alldeles för lättvindigt sätt utan att erkänna den ambiguitet och ångest vi kanske uppriktigt känner innan vi böjer våra huvuden för Gud i underkastelse – särskilt när vi absolut inte kan förstå alla anledningar till att vi ibland måste ge så mycket när vi vet så lite. Som John Tanner sa då han beskrev de heroiska uppoffringar som gjordes av pionjärliknande släktingar: ”I berättelser som dessa är det lätt – alltför lätt – att se tron och missa rädslan. Men man kan inte missa rädslan när det är ens egen berättelse.”³⁶

Skrifterna illustrerar denna process om och om igen – som en del av den centrala läran om att vandra i tro (se 1 Ne. 3:7). Tänk på den djupa kluvenheten i det ögonblick då Abraham stod med kniven upphöjd över sin dyrbara Isak, fullt medveten om att det begärda offret gick emot allt som var viktigt för Abraham: löftena om hans ende son, hans efterkommande, hans utlovade land – det vill säga allt utom hans ovillkorliga kärlek till Herren.

Ester visste att hennes folk fastade och bad för henne, men hon visste också att hon satte sitt liv på spel genom att närma sig kungen. Med fullständigt välinformerad tro sa Ester: ”Jag [ska] gå in till kungen, även om det är mot lagen. *Är jag förlorad, så är jag förlorad*” (Est. 4:13–16, betoning tillagd). De tre unga israeliterna närmade sig den brinnande ugnen i Babylon med

samma medvetna inställning: ”Vår Gud ... [är] mäktig att rädda oss ... o konung. *Men om inte ... [dyrkar] vi ändå inte ... dina gudar*” (Dan. 3:17–18; betoning tillagd).

Moroni stod inför motsatsen i uppgiften att skriva ett sista vittnesbörd på heliga plåtar, men ”på grund av våra händers tafatthet” kände han att han inte kunde skriva kraftfullt och sa: ”Jag är rädd för att icke-judarna ska håna våra ord.” Sedan lärde Herren honom att om han ödmjukade sig skulle Herren göra det svaga starkt för honom (se Eth. 12:24–30). Herren hjälper oss finna lösningar på vår kluvenhet på sätt som både utvidgar och stärker oss.

En ung hemvänd missionär lämnade kyrkan eftersom, som han sa, ”kyrkan inte nådde upp till mina förväntningar”. Det sättet att se på saken kan helt enkelt återspegla den moderna konsumentens syn på beslutsfattande, men det kan också trivialisera hans religion, kanske eftersom den inte fick tillräckligt många stjärnor på Yelp. Ändå är det troligt att den här unge mannen hade upplevt sitt eget ögonblick av abrahamisk kluvenhet, då han måste bestämma sig för vem eller vad han helst ville lita på. Att välja apati eller att välja att lita på Herren och hans kyrka kan båda tillfälligt lösa kluvenheten – kanske även, tillfälligt, en persons existentiella ångest. Men skillnaderna i det långa loppet mellan de två stigarna är överväldigande.

Om vi kan lösa vår kluvenhet med en troende inställning kommer våra trofasta val att så småningom leda till att vi helgas. De vars tro inte är blind ”ser med sina ögon [och] hör med sina öron [och] förstår med hjärtat”. Och denna fullständiga användning av vår tros sinnen tar oss en dag till hans fötter som sa: ”[Och] jag får bota dem” (Matt. 13:15).

KAPITEL 6

Paradoxen mellan huvudet och hjärtat

Det finns, av naturen, spänningar mellan tro och förnuft, och de illustrerar på ett lärorikt sätt temat spänningar mellan tidig enkelhet och komplexitet. När vi söker efter rätt balans mellan tro och förnuft kan denna process förbereda oss för att sträcka oss efter en ännu högre form av lösning i enkelheten på andra sidan.

Strax efter min mission skrev jag in mig på kursen ”Religiösa problem” där Marie och jag träffades. När var och en av oss valde ett ämne att studera och berätta om liknade många av dessa ämnen det unga människor i kyrkan funderar över i dag. Till exempel var en av våra nära vänner från den kursen den begåvade och trofaste Dillon Inouye. Hans fråga var: ”Har Jesu Kristi evangelium verkligen återställts?” Marie valde: ”Hur kan jag ge den Helige Anden större inflytande i mitt liv?” Min fråga var om jag skulle vara en liberal eller en konservativ sista dagars helig. Jag undrade verkligen hur mycket vi bör utveckla vårt eget förnuft och tänka själva, och hur mycket vi bör lita på kyrkans auktoritet och på andlig vägledning.

BYU-professorn Richard Poll skrev under de åren en artikel som hette: ”Vad kyrkan betyder för människor som jag.” Han sa att de flesta medlemmar i kyrkan hamnar i ett av två skilda läger: antingen var de rigida ”ledstången av järn”-medlemmar, som utan att ställa frågor vill att kyrkan eller Anden ska säga åt dem exakt hur de ska leva, eller ”Liahona”-medlemmar, för vilka evangeliet pekar ut en önskvärd allmän riktning men som tenderar att huvudsakligen lita till sitt eget omdöme när de beslutar hur de ska leva.³⁷ Vår vän Dillon talade om Polls två kategorier och sa att han hellre skulle vilja se en artikel som hette: ”Vad kyrkan innebär för människor som ... Gud.”

Dillon, Marie och jag och våra klasskamrater upplevde det som den katolske sociologen Thomas O’Dea har kallat ”*mormonismens allvarligaste problem*”. I sin bok *The Mormons* från 1957 sa han att kyrkans ”stora betoning på [högre] utbildning” skapar en allvarlig och oundviklig konflikt för universitets elever i kyrkan eftersom kyrkans bokstavliga och auktoritära religiösa inställning kolliderar med den skepticism och det oberoende som uppmuntras av studier på universitetsnivå – precis som när ”idealet” konfronteras av verkligheten”. För O’Dea var det ett stort problem: ”Mötet mellan mormonismen och modern sekulär kunskap sker fortfarande. *Det är på [resultatet av denna källa till belastning och konflikt] som mormonismens framtid hänger.*”³⁸

50 år senare visar tillförlitlig forskning att – till skillnad från i de flesta andra religiösa grupper – ju mer utbildning en medlem i kyrkan har, desto troligare är det att han eller hon är mycket religiöst hängiven. Till exempel har ungefär 84 procent av medlemmar i kyrkan som tagit examen från universitetet en stark religiös hängivenhet, jämfört med 50 procent bland medlemmar som bara har gått ut gymnasiet.³⁹

Jag kunde se på BYU:s växande akademiska anseende hur hängiven kyrkan var högre utbildning. Och jag hade kommit hem från min mission med vidgade perspektiv som närde min hunger, till och med passion, för kunskap. Jag stod nära några universitetslärare som var medlemmar i kyrkan, vars föredömen motiverade mig att söka lärdom. En av dem sa till mig att J. Golden Kimball sa att vi inte kan förvänta oss att den Helige Anden ska tänka åt oss. En annan favoritlärare kände stor kärlek till litteratur och konst, och han betonade att eleverna

framför allt behövde egen disciplin och personlig kreativitet för att utveckla sina gudagivna gåvor.

Min pianolärare när jag gick på high school var Reid Nibley, Hugh Nibleys yngre bror. Reid var en andligt eftertänksam men professionellt skicklig artist. Han lärde mig att en större känslighet för musik skulle öka min andliga känslighet, och tillade att Herren hade gett oss naturen och konsten för att ”glädja hjärtat ... och uppliva själen” (L&F 59:18–19).

Sedan mötte jag mentorer som utgick från andra antaganden. Min missionspresident, som jag älskade och beundrade, lät mig stifta bekantskap med läran om att känna Herren och lita på Anden. Jag kom att värdesätta denna lära när jag såg frukterna av den i missionsarbetet. Han sa ofta: ”Förtrösta på Herren av hela ditt hjärta, förlita dig inte på ditt förstånd” (Ords. 3:5). Han betonade Kristi fullständiga beroende av Fadern: ”Fadern bor i mig och gärningarna är hans verk” (Joh. 14:10). Så för honom var ”Kristus den mest o-originella människa som någonsin har levat”. Han varnade också för människor som tog litteraturen och konsten på för stort allvar.

Jag kom också nära en seminarielärare jag respekterade. När han frågade vad jag tänkte studera vid BYU sa jag att jag ville lära mig allt om historia, litteratur och filosofi. Han svarade mycket oroat att jag borde undvika dessa ämnen eftersom de lätt kan leda människor till det han kallade ”intellektuellt avfall”.

Så mitt ”religiösa problem” speglade den förvirring jag kände då jag försökte förena dessa menturers motstridiga åsikter. Vår lärare, West Belnap, sa till mig efter att jag hade gett min klasspresentation: ”Vissa av oss har det i huvudet, och andra har det i hjärtat. Jag tycker det är bäst att ha det på båda ställena.” Jag förstod det som en önskan om en enkel balans. Den inställningen hjälpte mig besluta mig för att förkasta en antingen/eller-inställning till min fråga. Jag började också se problemen i båda ytterligheterna.

Jag såg till exempel det konservativt extrema i alltför ivrig religiositet. Jag kallades som stavsmisionärskamrat till någon som var övertygad om att den Helige Anden viskade till honom nästan hela tiden, till och med i detaljerna i hans tankar och beslut. Han bar med sig en liten bok där han ofta skrev långa meningar för att fånga det han trodde att Anden sa till honom. Han skakade dammet av sina fötter när vi gick från ytterdörren hos någon som inte var intresserad av vårt budskap. Några år senare drog han slutsatsen att kyrkan hade gått vilse och att Gud hade kallat honom att reformera återställelsen. Han drog till sig några få men mycket ivriga följare. Till slut ledde hans tendens att ”se bortom målet” till flera tragedier för honom, hans familj och hans efterföljare.

Jag kallades senare som rådgivare till två väldigt olika biskopar i studentförsamlingar, som illustrerade det breda spektrum av personligheter och inställningar vi återfinner bland kyrkans ledare. Den ene var mycket auktoritär, rigid och misstänksam mot de akademiska disciplinerna. Den andre låg på andra ändan av spektrumet – fritänkande, kritisk och akademisk. Han stod nära några generalauktoriteter och tyckte om att berätta om de starka åsiktsskillnader som förelåg bland bröderna. Sedan började han se inte bara åsiktsskillnader utan även allvarliga personliga brister hos dessa ledare. Detta tärde på honom och minskade hans villighet att följa råd från de ledare i kyrkan som hade en annan åsikt än han själv. Några år senare lämnade han i bitterhet både kyrkan och sin familj.

Dessa upplevelser förstärkte min tendens till att söka efter det jag helt enkelt skulle kalla ett balanserat synsätt. Jag behövde inte göra ett permanent val mellan mitt hjärta och mitt huvud. Jag kunde se att spänningen mellan tro och förnuft har en mycket lång historia. Under sin livstid undervisade Kristus nästan bara människor med hebreisk bakgrund om sitt evangelium. Bara

några år efter hans död började icke-judar från det romerska imperiet som hade grekisk bakgrund att komma in i den kristna kyrkan, tills kristendomen blev statsreligion i det romerska imperiet på 300-talet. Denna mycket stora historiska förskjutning blandade de hebreiska och grekisk-romerska kulturerna, vilket kombinerade två mycket olika religiösa traditioner.

En historiker har sagt att denna blandning lade ”hela den hebreiska traditionen ovanpå den klassiska [grekisk-romerska] kulturen”.⁴⁰ Och eftersom grekiskt tänkande hade stort inflytande i det romerska imperiet skrev en annan: ”Här hade vi två folk [grekerna och hebréerna] som bodde inte alltför långt från varandra [men] var helt okunniga om varandra. Det var sammansmältningen av det som var mest utmärkande i dessa två kulturer – hebréernas religiösa innerlighet och grekernas förnuft och humanitet – som formade grunden för den senare europeiska kulturen.”⁴¹

På tal om denna historiska vändpunkt skrev BYU:s Daniel Peterson att förflyttningen av kristendomens tyngdpunkt från Jerusalem till Aten och den grekisktalande världen gradvis kapade Nya testamentets rötter i Gamla testamentets hebreiska värld. Det påföljande grekiska inflytandet bevarade Kristi ord i Nya testamentet endast på grekiska. ”Sista dagars heliga”, skrev han, ”ser i detta [den grekiska absorptionen av kristendomen] åtminstone en aspekt av det de kallar ’det stora avfallet’.”⁴²

Både det återställda evangeliet och den amerikanska kulturen innehåller trådar från både det hebreiska och det grekiska arvet. Det hjälpte mig att inse varför jag hade känt av de konflikter jag upplevde när jag var student. Till exempel står två fraser på de flesta amerikanska mynt: ”Liberty” [Frihet] och ”In God We Trust” [Vi litar på Gud]. Individens personliga ”frihet” var ett nyckelelement i de grekiska värderingarna. För grekerna var människan alltings måttstock. För Sokrates var ingenting viktigare än att ”känna sig själv”, och hans slutgiltiga mål var att förädla människan genom förnuftet.

Men den andra frasen på myntet, ”Vi litar på Gud”, skulle ha förvirrat en forntida grek – men den talade direkt till den hebreiska själen, som ägnade Gud all sin tillit. Det hebreiska mönstret sökte att förhålliga Gud, inte människan, och man nådde sitt mål genom tro och lydnad, inte genom mänskligt förnuft. Denna lilla jämförelse innehåller frön till oräkneliga argument som ställer förnuft och tro mot varandra.

Återställelsen värdesätter både personlig frihet och förnuft. Ingen annan religion eller filosofi har en högre syn på människans natur och potential, vilket syns i skriftställen som ”detta är mitt verk och min härlighet – att åstadkomma odödlighet och evigt liv för människan” (Mose 1:39) och ”även människan var i begynnelsen hos Gud” (L&F 93:29). Andra skriftställen betonar förnuftets plats: ”Utforska det i ditt eget sinne” (L&F 9:8) och ”allt tyder på att det finns en Gud” (Alma 30:44). Och äldste John A. Widtsoe skrev en bok om kyrkan som heter *A Rational Theology* [En rationell teologi].

Å andra sidan lär återställelsen att alla välsignelser beror på lydnad (se L&F 130:20–21). Tro på Gud är både evangeliets första princip och en nödvändig hämning av obegränsad frihet och obegränsat förnuft. När vi inte lyder Gud förkastar vi inte bara gudomlig myndighet, vi hindrar oss själva från att motta framtida välsignelser.

Det grekiska arvet

Det hebreiska arvet

Lägg märke till att de två cirkelarna i diagrammet ovan delvis överlappar varandra. Den ena cirkeln representerar den grekiska traditionen, med dess betoning på förnuft och individualism. Den andra cirkeln representerar den hebreiska traditionen, med dess betoning på tro och auktoritet. Till vänster av spektrumet ligger enbart den grekiska traditionen. Till höger av

spektrumet ligger enbart den hebreiska traditionen. I det överlappande området kan de två traditionerna balansera varandra.

Vi får problem om vårt hebreiska drag av rigid auktoritet helt skär sig loss från det förankrade förnuftet i vårt grekiska drag. Det var det som hände min före detta kamrat som stavsmisionär – det hebreiska draget fick växa vilt. Utan att hämmas av förnuftet körde han över kanten till höger och blev en slags ”kultmormon”.

Som motsats gick biskopen på grund andligt sett när han inte kunde resonera sig genom de skillnader och de begränsningar han såg bland vissa av kyrkans ledare. Hans ohämmade hängivenhet endast till förnuftet tog honom till slut bort från kyrkan – det grekiska draget hade förvildats. Vi skulle kunna se dem som befinner sig på den här änden av spektrumet som ”kulturella mormoner” som bara accepterar den del av evangeliet som möter deras normer för rationalitet. Så vi kan falla över båda ytterkanterna – båda är potentiella svar på den komplexitet som skapas av spänningen mellan tro och förnuft.

Området där de överlappar, där individualistiska och auktoritära principer samexisterar, erbjuder ett mer produktivt perspektiv. Här utgör det auktoritära och det individualistiska motvikter till varandra. Båda uppsättningar principer är sanna, och båda spelar en roll i våra beslut och vår inställning – även om varierande omständigheter kan leda till olika resultat i det enskilda fallet. Samma sorts kontroll- och balansinteraktion sker mellan tro och förnuft, som båda sträcker sig långt in på det överlappande området.

Inom det överlappande området i vårt dubbla arv kan sanna principer ur båda traditionerna ibland stå mot varandra. Som vi till exempel noterade tidigare finns en naturlig spänning mellan ”Frihet” och ”Vi litar på Gud”. Om vi litar på Gud behöver vi begränsa vår frihet till att hålla sig inom de gränser han sätter. Och vi vet att Kristi lärdomar är fyllda av liknande paradoxer – sanna principer som verkar stå i motsats till varandra men kan förenas genom högre lärdomar. Så West Belnap hade rätt. Vi behöver nära vår religiösa hängivenhet både i hjärtat och i huvudet, även om det innebär att vi också måste arbeta oss igenom paradoxer.

Jag upptäckte också att det bästa sättet att släppa på sådana spänningar inte är genom en abstrakt diskussion, utan genom verkliga människors personliga föredömen – människor som äldste Neal A. Maxwell, vars hjärta och huvud arbetade så bra tillsammans. För att uppmuntra yrkesverksamma sista dagars heliga att bidra helt och fullt både till sina yrkesområden och till kyrkan sa han till exempel: ”På BYU kan vi inte låta världen fördöma våra värderingar genom att dra uppmärksamheten till vår professionella medelmåttighet.”⁴³ Han sa också till studenter och fakultetsmedlemmar på BYU att de inte skulle vara rädda för att interagera med världen utanför kyrkan eftersom världen behöver dem. Han uppmanade dem att vara som Josef i Egypten. I dagens andliga hungersnöd kan de, genom att ge sig in i kampen och hämta kraft från det gudomliga i sitt yrke, bli en del av samhällets lösningar och inte bara ytterligare en mun att mätta.

Han uppmanade dem att ta både studier och lärjungeskap på allvar, eftersom trofasta studier för ihop både sinnets och andens liv. Samtidigt trodde han att evangeliets alla dimensioner var relevanta för moderna samhällsproblem och att lärda sista dagars heliga, där så är möjligt, bör basera sin utgångspunkt i forskningen på evangeliets lärdomar.

Balans ger oss ett bra ramverk för att lösa spänningarna mellan principer som står i motsats till varandra. Vi står alltid bättre på två ben än på ett. Men det finns mer. Nu behöver vi fråga oss vad som finns bortom balansen.

KAPITEL 7

Bortom balans

När barn börjar hitta balansen kan de röra sig, sträcka sig och lyfta saker på ett koordinerat sätt som inte var möjligt tidigare.

West Belnap hjälpte mig få en fastare insikt i behovet av en balans mellan hjärtat och hjärnan. Allt eftersom åren gick lärde jag mig sedan mer om att röra mig, sträcka mig och lyfta baserat på denna grund. Och jag insåg att jag var på väg in i en annan fas, som nu ser ut att vara enkelheten bortom komplexiteten.

Jag intervjuade till exempel en ansökande till fakulteten vid BYU som beskrev sin religiösa övertygelse som ”en intelligent tro”. Vid första ögonkastet verkade hans inställning balanserad och konstruktiv. Men när jag reflekterade över hans formulering började jag undra över hans modifiering av ordet *tro* med ett ord som *intelligent*, eftersom jag insåg att sann tro som innebär offer ibland behöver ta oss längre bort än dit enbart förnuftet kan ta oss.

Jag erinrade mig ett tillfälle då president Marion G. Romney besökte min mission i Tyskland. Under en frågesession frågade en missionär: ”Varför döper vi inte fler *intelligenta* människor?” President Romney citerade L&F 93:36–37: ”Guds härlighet är intelligens eller med andra ord ljus och sanning. Ljus och sanning skyr den onde.” Sedan frågade han: ”Överger den som blir medlem i kyrkan ondskan och omfamnar ljus och sanning?” Missionären nickade. President Romney frågade: ”Så vilken sorts människa är han?” Efter ett tag sa den överraskade missionären: ”En intelligent människa?” President Romney sa: ”Just det. Nästa fråga.”

Jag visste vad som låg bakom missionärens fråga. Jag hade också märkt att vi, med några viktiga undantag, inte drog till oss en stor andel undersökare ur det som kanske kan kallas den tyska ”intellektuella eliten”. Jag har sedan dess insett att i denna tidsutdelnings tidiga historia, liksom på Bibelns tid, beskrevs de som drogs till evangeliets budskap oftast i skrifterna som ”de svaga och ringa” på jorden (L&F 1:23). För ”ingen är godtagbar inför Gud utom de saktmodiga och ödmjuka i hjärtat” (Moroni 7:44), och alldeles för ofta när människor ”är lärda tror de sig vara visa och hörsammar inte Guds råd” – men ”att vara lärd är bra om man hörsammar Guds råd” (2 Nephi 9:28–29).

Ungefär samtidigt bevittnade jag hur en nära vän i min egen ålder bröts ner fysiskt av multipel skleros. Han förlorade gradvis förmågan att gå, att stå och sedan att sitta. När han till slut var helt sängbunden dog hans fru i cancer. Hans familj rullade in honom på hennes begravning liggande i en sjukhussäng. Strax efter hans frus begravning träffades vi hemma hos honom. Ju mer han talade, desto mer förvånad blev jag över den anda av frid och ljus som omgav honom. Han sa att han inte kunde sluta tänka på hur lyckligt lottad han hade varit i livet – så välsignad av den kvinna han hade gift sig med, av de barn Herren hade gett dem, av deras rika liv tillsammans i deras sunda lilla stad. Han skrattade när han sa hur glad han var nu att han och hans fru hade gjort så många ”lyckliga i alla sina dagar”-resor under de tidiga åren trots att de inte hade haft råd.

Han talade om hur han beundrade pionjärerna som hade lämnat Nauvoo för att bosätta sig i Utah. Han kom ihåg att många av dem hade tagit emot sin begåvning i templet i Nauvoo för att stärkas inför sin vandring genom den skrämmande vildmarken. Hela hans utstrålning var autentisk, och jag kände inte av någon självömkan. Ljuset i hans ansikte och anden i rummet berättade för mig att jag bevittnade helgelseprocessen, som hans ständigt försämrade tillstånd paradoxalt nog verkade förhöja.

Den kvällen läste jag Läran och förbunden 101:2–5: ”Jag, Herren, har låtit ... lidanden ... komma över dem ... [och] de som inte vill uthärda tuktan ... *kan inte heliggöras*” (betoning tillagd). Den ödmjuka och milda enkelhet vi söker bortom komplexiteten har ett pris – men det kanske inte alltid utgörs av fysiskt lidande. Uppoffringar kan bestå av många saker, och alla kan inte helt förklaras med förnuftet.

Sedan bevittnade jag hur vår son Tom och hans fru Tracy fick ett barn med cerebral pares. Eftersom det hade förelegat risk för att detta barn skulle födas för tidigt hade Tracy varit helt sängliggande i nio veckor. Trots obehag och läkarnas varningar fokuserade hon helt på att se till att graviditeten varade tills barnet kunde överleva efter födseln. En kväll kände hon att hennes offer på något sätt efterliknade Frälsarens föredöme – hon gav upp sin egen kropps styrka för att stärka en annan kropp. Den tanken hjälpte henne att se sin upplevelse som ett privilegium, inte en börda.

De gav sitt barn namnet Chaya, som betyder ”liv” på hebreiska. Chaya kunde aldrig gå eller tala eller äta själv. Men hennes leende lyste upp rummet. Tidigt gav Tom Chaya en välsignelse i vilken hennes födelse kallades ett vägska i hennes föräldrars liv. Han kände att Gud kände till deras omständigheter och att detta barns tillstånd hade ett stort syfte. Deras familj hade blivit ombedd att göra en uppoffring som på något sätt skulle göra Herrens eget offer mer meningsfullt för dem. Chaya gick till slut bort vid 15 års ålder, men den övertygelse de kände av hennes fars välsignelse fortsatte att växa för hennes familj.

Något i dessa två upplevelser fick mig att åter tänka på innebörden av ”intelligent tro”. Den långa, plågsamma sjukdom och död som både min vän och Chaya fick genomgå gick inte att förklara rationellt, men jag hade bevittnat de helgande följderna. Jag kände att ett balanserat sökande efter kunskap, hur värdefullt det än må vara, inte kan vara vårt slutmål. Att bara *veta* något helgar oss inte – det gör inte att vi kan vistas i Guds närvaro. Och våra helgande omständigheter är inte alltid rationella. Själva trons natur tar oss så småningom bortom förnuftets gränser. Så om vi villkorar vår tro på rationalitet kanske vi drar oss undan en helgande upplevelse – och på så sätt upptäcker vi inte vad denna upplevelse kunde ha lärt oss. Men även om det av nödvändighet innebär ett ”trons språng” att ge efter för en sådan transformativ upplevelse kan vi inte komma dithän förrän vi har vandrat så långt som ljuset i vårt sökande låter oss komma. Och en livstids sökande efter att förstå dödligheten, särskilt de dagar då den inte verkar vara särskilt logisk, kan ge oss den erfarenhet vi behöver för att kunna uppskatta värdet av vår helgelse.

När vi på ett balanserat sätt kan acceptera både idealet och verkligheten uppskattar vi individualism och förnuft, men vi värdesätter också vår tro på Guds myndighet. Vi vill inte återvända till en enkelhet som är så oskyldig att den helt utesluter vare sig förnuft eller tro. Men enkelheten bortom komplexiteten inbjuder oss att inse att ett balanserat angreppssätt inte räcker. När vi har sträckt oss så långt vi kan måste vi sträcka oss till en ny nivå som bygger mest på våra hebreiska rötter.

Inte undra på att äldste Maxwell sa att ”vi bör ha medborgarskap i Jerusalem och pass till Aten”.⁴⁴ Och en del av det offer Herren kanske kräver är att vi accepterar det han kanske ”lägger på” oss (se Mosiah 3:19) utan att förstå helt rationellt varför vi ska befinna oss vilse i själens mörka natt. Vi kan lita på att ljuset av Kristi försonande makt så småningom kommer att genomborra vårt mörker och välsigna oss med insikt.

Även om han beundrade god lärdom trodde äldste Maxwell att en ”lärld lärjunges” liv handlar mer om helgelse än om lärdom. Han trodde att trofast ”lärande [kan vara] en form av gudsdyrkan, ytterligare en dimension av helgelse”. Men han var orolig över de lärda eller

studenter som mäter och undersöker evangeliet och kyrkan efter det de har lärt sig i sina akademiska discipliner – mer än de undersöker sina discipliner genom evangeliets lins.

När äldste Maxwell först bad mig att skriva hans biografi trodde jag att hans liv skulle fokusera på hans bidrag som en stark förebild för högutbildade sista dagars heliga. Men mina efterforskningar visade mig snart att hans livs kärnbudskap handlade mer om att bli en riktig lärjunge än om lärdom och kunskap. Hans sätt att se på ordet *lärjunge* utvecklades till exempel med tiden. Han använde först denna term på 1960-talet som synonym för *medlem i kyrkan*. Sedan, som chef för Kyrkans utbildningsverksamhet på det tidiga 1970-talet började han oroa sig över den moderna sekulariseringens tilltagande inflytande. Han började använda termen lärjunge för att beskriva de medlemmar i kyrkan som motstår de sekulära lockropen. Senare lärde han känna flera medlemmar i kyrkan som hanterade svårigheter på sätt som ökade deras andliga tillväxt. Snart kände han att dessa människor var de riktiga lärjungarna.

Hans kall till de tolv kvorum 1981 gav honom en knuff som gjorde att han inriktade hela sin uppmärksamhet på att själv bli en mer trofast Kristi lärjunge. Hans stora beslutsamhet att leva bättre reflekterades i hans skrifter och hans tal, som nu fokuserade mer på en lärjunges personliga relation till Kristus och på hur Herren hjälper oss lära oss sådana kristuslika egenskaper som tålmod, hopp och ödmjukhet i hjärtat. Han såg också lärjungeskapet som en process snarare än ett enda val, och han insåg att Herren ibland använder sig av lidanden för att lära sina efterföljare det de behöver lära sig för att utvecklas.

Det var därför han skrev, med ord som en dag skulle betyda något högst personligt för honom, att ”själva handlingen att välja att vara en lärjunge kan innebära att vi får lida på ett särskilt, speciellt sätt. [Sådant] lidande och sådan tuktan är den dimension som kommer med djupt lärjungeskap”, då Herren tar oss ”till ytterkanten av vår tro [och] vi vinglar på kanten av vår tillit [i] en sorts undervisning som den ges av en kärleksfull Faders hand”.⁴⁵

Då är det inte undra på att han, när hans läkare sa till honom 1997 att han vid 70 års ålder hade fått en aggressiv form av leukemi, sa till sin fru Colleen: ”Det borde jag ha väntat mig.” Vad menade han med det? Neal Maxwell, som flitigt studerade lärjungeskapet, hade årtal tidigare anmält sin önskan om gudomlig undervisning, och hans lärare hade antagit honom till kliniska högre studier. Under sina kvarvarande sju år omfamnade han med armar och kropp den hjärtslitande helgelseprocessen som sin sista lektion.

De flesta som upplever en dödlig sjukdom kan inte låta bli att uppslukas av sitt eget lidande, men detta gällde inte äldste Maxwell. Han ansåg att han befann sig i en prövande och förfinande period. Och eftersom han inte lät sitt eget elände hålla honom fången kunde han reflektera över vad hans nya insikter kunde lära honom och hur detta kunde hjälpa honom att undervisa andra. Han kände genom ett andligt intryck att Herren hade gett honom leukemi så att han ”kunde undervisa människorna med mer autenticitet”.

Som en följd av detta såg de som hade känt honom i årtal nu en ny mjukhet, större empati, ökad andlig känslighet och djupare medkänsla för andra människors behov. Äldste Maxwell såg denna upplevelse som en gåva, inte som något han åstadkommit. Han visste att Herren gav honom ett nytt, helgat hjärta fyllt av gudomliga attribut, och han sa: ”Den naturliga människans hjärta är ganska självupptaget och hårt.” Men ”lidande kan klämma ut det [kvarvarande] hyckleri som finns där. [Så för mig] har det varit ett stort andligt äventyr, ett jag inte skulle ha velat vara utan. Och även om det har kommit till [ett högt pris] har det varit en stor välsignelse. Jag vet att folk kanske tror att jag bara försöker vara positiv när jag säger det, men det är sant.”⁴⁶ På något sätt förändrades mitt perspektiv på mitt ”religiösa problem” av att på nära håll se äldste Maxwells upplevelse och min väns upplevelse med MS. Jag såg bortom enkel balans

och kände en ökad önskan att utveckla min kapacitet för helgande uppoffringar. De som önskar helgelse måste ofta betala ett mycket högt pris, ett som ligger bortom logiken. Snarare än att leta efter en rationell förklaring skulle äldste Maxwell tillitsfullt ha sagt att han vet att Gud älskar oss, men att han inte vet vad allting betyder (se 1 Ne. 11:17).

För inte så länge sedan kom en student, som också är en vän, på besök. Några månader tidigare hade vi träffat hans far på sjukhuset, där han närmade sig slutet på sin dödliga sjukdom. Trots sina tårar och frågor var denne far fylld av frid och en känsla av syfte. Han sa att han visste att hans dagar var räknade, men han hade accepterat sin stavspresidents utmaning att läsa skrifterna och ta till sig allt han kunde angående läran om helgelse. Hans uppsyn och hans tankar liknade de jag hade sett tidigare hos min vän och hos äldste Maxwell. Vi kom med ord som skulle muntra upp honom, men det var han som gav oss ett andligt perspektiv.

Min studentvän kom för att berätta att hans far just hade gått bort. Sedan berättade han att han hade lärt sig om helgelse av sin far under dennes sista veckor, och att det varaktigt hade förändrat hans syn på sitt dagliga liv. Han använde sig av sin fars erfarenhet och sa att han nu inte ville vänta tills han hade en dödlig sjukdom. Han ville leva på ett bättre sätt nu – närmare det han kallade ”det som tillhör evigheten”. Den här studentens besök illustrerade på något sätt enkelheten bortom komplexiteten för oss, trots att han visste att han troligtvis måste betala sitt eget höga pris och vada genom mer av sin egen personliga komplexitet.

Något i det helgade offret av ett förkrossat hjärta och en botfärdig ande välsignar oss med en inre syn och tar oss till en högre rymd än enbart balans någonsin kan göra – även om det är lättare att sträcka oss uppåt när vi står på denna balanserade grund. Enkelheten bortom komplexiteten begär inte att vi ska ge upp något av värde i vårt förnuft, även om den inser förnuftets begränsningar. Men från denna högre nivå behöver vi söka ännu noggrannare, speciellt när det gäller att ge näring åt det som tillhör evigheten.

På den här nivån av mognande enkelhet handlar sant lärjungeskap inte så mycket om vad man gör eller hur man tänker, utan om vem och vad man är – och håller på att bli. Under sin livstid flyttade äldste Maxwell gradvis sitt fokus från storskaliga ”makro”-angelägenheter angående sekularisering och sociala problem till de mer fokuserade personliga ”mikro”-angelägenheterna i hur vi lever våra liv. Inte för att makroproblemen inte spelar roll – han visste bara att vi kan göra mer åt mikroproblemen. Och i det långa loppet visste han att evangeliets sätt att förändra individen är det enda varaktiga sättet att förändra samhället. Som han uttryckte det finns det ingen sammansatt formulering som ”*lärld lärjunge*”. Om vi i slutändan inte är sanna lärjungar spelar det andra vi är inte så stor roll.

Målningen nedan är en visuell version av att gå in i enkelheten bortom komplexiteten. Det är den schweiziske konstnären Eugene Burnands beskrivning av när Johannes och Petrus, sanna lärjungar, sprang till graven tidigt den första påskmorgonen. Som Johannes sa ”*sprang* [båda] på samma gång” (Joh. 20:4, betoning tillagd) tills de nådde graven.

Dessa två ansikten fångar den oroade spänningen mellan tro och förnuft. Eftersom ingen någonsin hade uppstått från de döda skulle det ha varit irrationellt för Johannes och Petrus att tro att Kristus kunde leva igen. Inte undra på att de inte hade förstått honom när han sa att han snart måste lämna dem, men ”en kort tid och ni kommer att se mig [och] er sorg ska vändas i glädje” (Joh. 16:17–20). Men deras ansikten visar också deras tro och hopp som växer för att övervinna deras rationella rädsla. Och när Johannes och Petrus slutligen mötte den uppståndne Herren hade deras trofasthet, som varit tillräcklig för att de skulle springa till honom, gjort att deras komplexitet snabbare hade lösts.

Denna målning talar till oss om att handla, att röra oss – nu, tidigt, som på påskmorgonen. Vi behöver inte vänta tills vi har en dödlig sjukdom för att ta det som tillhör evigheten på allvar. Vi kan redan *nu* känna spänningen i att snabba på stegen när vi springer mot honom. Och vi kan snabba på vår önskan att redan nu leva närmare den eviga närvaron, så att han bättre kan förbereda oss för den ytterligare helgande komplexitet som väntar oss.

KAPITEL 8

När kommer änglarna?

Slöjan mellan himmel och jord döljer vanligtvis Herren och hans änglar från vår åsyn. Men under de tidiga stadierna i vår andliga utveckling kan vi uppleva omisskännliga ögonblick då slöjan är särskilt tunn, och vår känsla av tro blir en känsla av säkerhet: ”O, är då detta inte verkligt?” frågar vi oss. Och Alma svarar: ”Jo, eftersom det är ljus, och ... det kan urskiljas” (Alma 32:35). Mer att vi urskiljer detta ljus ger oss inte fullkomlig kunskap. Vi måste ge näring åt trons träd så att det ”slår rot” inför dagen ”när solens hetta ... bränner det” (Alma 32:37–38). När vi väntar och arbetar på att få mer ljus kan vårt sökande vara i många år.

Vår känsla för den osedda världen ökar genom våra tidiga omvändelseupplevelser, missionsverksamhet, högre studier eller förälskelse. Vi kan jämföra dessa viktiga formativa perioder av andliga upptäckter med tiden i kyrkans historia då Kirtlands tempel invigdes och jämföra våra senare år med tiden då Nauvoo tempel invigdes – och tiden därefter. Denna jämförelse kan illustrera vårt vid det här laget välbekanta mönster: från enkelhet till komplexitet till enkelheten bortom komplexiteten.

Perioderna i kyrkans historia i Kirtland (1830–1838) och i Nauvoo (1839–1846) fylldes båda av en särskild blandning av förbluffande välsignelser och skrämmande motstånd. Vi fokuserar här särskilt på tiden runt tempelinvigningen i båda städerna.

De tidiga åren i Kirtland var ovanligt lyckliga för Joseph Smith och de heliga. Underbara händelser hade välsignat dem under endast ett fåtal år – synen i lunden, utgivningen av Mormons bok, kyrkans organisation, den optimistiska inledningen av missionsverksamheten, profetskolan och mäktiga uppenbarelser som visade på en härlig framtid. Det var en ungdomlig och hoppfull tid. De heliga hade nätt och jämnt börjat känna av det som fortfarande kanske låg framför dem, hopringlat som en giftorm, runt historiens hörn: pöbelhopar, förföljelse, avfall och martyrskap.

Men först kom änglarna. Invigningen av Kirtlands tempel i mars 1836 var troligtvis den absolut största andliga manifestationen i den moderna kyrkans historia. Joseph skrev att strax efter invigningsbönen ”reste sig Frederick G. Williams och vittnade om att en ängel [under bönen] hade kommit in genom fönstret och satt sig mellan fader Smith och honom själv. David Whitmer såg också änglar i byggnaden.”⁴⁷

Senare reste sig ”broder George A. Smith ... och började profetera då ett ljud som av en vinande kraftig vind hördes, vilket fyllde templet, och hela församlingen reste sig samtidigt, drivna av en osynlig makt. Många började tala i tungor och profetera ... och jag såg att templet var fullt av änglar. Folket i grannskapet kom springande (de hörde ett ovanligt ljud i templet och de såg ett klart ljus som en eldpelare som vilade över det) och förundrades över det inträffade.”⁴⁸

Joseph sa att vid ett avslutande möte ”visade [Frälsaren] sig för vissa, medan änglar betjänade andra, och det var en sann pingst och en begåvning som länge ska hållas i åminnelse, för ljudet ska spridas från denna plats till hela världen, och det som hände denna dag ska föras vidare på den helgade historiens sidor till alla generationer.”⁴⁹

Nu jämför vi dessa härliga upplevelser med de fruktansvärda omständigheter som omgav invigningen av templet i Nauvoo endast nio år senare. Joseph och Hyrum hade mördats. Kyrkan plågades av meningsskiljaktigheter och avfall, och martyrskapets mörka anda låg över Nauvoo som en dödsängel. De heliga visste att de inte kunde stanna. De arbetade frenetiskt för att färdigställa templet, samtidigt som de också förberedde sig på sin skrämmande vandring västerut.

En del av templet i Nauvoo invigdes i oktober 1845 redan innan byggnaden hade färdigställts, och i december började Brigham Young att administrera tempelförrättningarna dag och natt.

Inom två månader korsade det första vagnskompaniet den frusna Mississippifloden för att aldrig återvända.

Det berättas om en blind nyomvänd som hette broder Williams, som kom från Massachusetts till Nauvoo precis i rätt tid för att kunna hjälpa till att färdigställa templet. Broder Williams hade hört berättelserna om Kirtland, och han trodde innerligt att när templet i Nauvoo invigdes skulle Frälsaren och till och med den uppståndne Joseph återvända. Han förväntade sig stora andliga manifestationer som skulle bota hans blindhet. Han trodde att varje sten de lade tog honom ett steg närmare Frälsarens helande hand. Men invigningen av templet i Nauvoo var inget Kirtland. Inga synbara manifestationer har nedtecknats, ingen änglabetjäning, ingen pingst.

Våra ungdomsår som missionärer och studenter är, trots typisk växtvärk, ofta en sorts Kirtland för oss: en enkel och vacker tid fylld av intellektuella genombrott, privata andliga stunder och framflytande idealistiska övertygelser. Dessa år kan under en tid lyfta oss över oväsendet och förvirringen i världens dalar till en hög bergstopp där vi utvecklar en växande närhet till oändligheten. Men komplexitetens dag verkar alltid komma – den dag då vi måste komma ner från vårt berg, då vi måste lämna vårt Kirtland.

När vi gör det kan vi förr eller senare få vårt eget störande Nauvoo, kanske mer än en gång. Vi kommer att ha våra egna frusna floder och uttorkade öknar att korsa, en moralisk eller intellektuell eller andlig vildmark att tämja. Vi kanske känner oss förvirrade och besvikna, och vi kanske ser tillbaka längtansfullt och undrar hur vi kan återfinna vår ungdoms Kirtland-år.

När vårt Nauvoo kommer kanske vi känner hur vår andliga förundran bleknar allt eftersom den växande pressen och orenheten i livet verkar kasta tvivel på inspirationens verklighet eller värdet av den kyrkliga institutionen eller av att ge osjälviskt av oss själva till andra. Vissa av våra vänner, eller vissa av våra fiender, kanske gör oss oroliga genom att berätta att det ena eller andra i kyrkans historia eller lära inte är vad vi trodde att det var.

När vårt Nauvoo kommer kanske vi upptäcker att vi lever i en kultur som inte direkt stärker vår tro på familjelivet som ideal. Vår omgivning kanske attackerar vår hängivenhet till äktenskap och barn. Vissa av oss kanske börjar känna ett visst avstånd i våra äktenskap när människorna omkring oss tar för givet att moderna män och kvinnor inte ska känna sig bundna av ovillkorliga familjeförpliktelser. Men vi vet bättre, för vi har en gång bott i Kirtland, där Anden viskade till oss att läran är sann: äktenskapet är heligt och kärleken är evig.

När vårt Nauvoo kommer kanske vi vänder oss bort i sorg, och vi kanske känner att våra tidigare Kirtland-liknande stunder nog inte var det vi trodde att de var. "Hur kan de där berättelserna vara sanna?" frågar en del. "Vi ser inga änglar här, inte nu när vi som bäst behöver dem. Det som hände i Kirtland måste ha varit vår ungdoms dåraktiga fantasier." Vi kanske känner pressen att se saker och ting på det här sättet, och vi kanske omges av dem som hånfullt viskar i våra öron, som fienderna i Nauvoo gjorde: "Er profet är död. Vakna – det var bara en barnslig dröm."

När vårt Nauvoo kommer blir vi varken överraskade eller förlorar riktningen om vi har hållit minnet av Kirtland brinnande. Det gör inget, kommer vi att säga, vi förstår. "Ni kan inte ... med era naturliga ögon se Guds avsikter angående det som ska komma härefter. ... För efter många prövningar kommer välsignelserna" (L&F 58:3–4). En ny och djupare enkelhet – den som vi längtar efter – kan bara komma efter vår tid av komplexitet.

Så därför tar vi våra vagnar och våra familjer och beger oss västerut. När vi gör det känner vi att vi fick Kirtland som ett första vittne som vi kan berätta om för våra barn och deras barnbarn, så att de kan veta att Gud är Herren. Han slumrar inte, inte heller sover han. Vi kommer alltid att veta det, för vi var där under den glädjefyllda tiden i byn Kirtland.

Vi tänker fortfarande på broder Williams, på hans blinda ögon som glittrade av hopp när han väntade på att Jesus och hans änglar skulle komma till templet i Nauvoo. Vet vi inte vad som hände med honom efter Nauvoo. Fann han den bot han hungrade efter? Fann han sin Frälsare, och fick han se broder Josephs ansikte? Vi antar att han och de andra trofasta fann den upplysning och frid de sökte efter – men senare, kanske i den sista vagnen längs en dyster präriestig eller när de kämpade för att bygga upp ett nytt liv långt bort i väst.

Vi antar att broder Williams gjorde samma upptäckt som de heliga i Martins och Willies handkärrekompanier, de som fastnade i tunga, tidiga snöfall på Wyomings högplatåer. En överlevare sa att de ”kom fram med en absolut kunskap om att Gud lever, ty vi blev bekanta med honom i vår förtvivlade situation”. Många gånger, fortsatte han, när han ”var så svag och trött av sjukdom och brist på föda att jag knappast kunde föra ena foten framför den andra”, började han känna att handkärren sköt honom framför sig. Men när han vände sig om ”för att se vem det var som sköt på kärren ... kunde [jag] inte se någon med mina ögon. Då visste jag att Guds änglar var där.”⁵⁰

Sådana osedda änglamanifestationer när vi har det som svårast har troligen en djupare innebörd för oss än de mer uppenbara händelserna i våra Kirtland. Herren har lovat att om vi är sanna och trofasta kan han själv vara ”mitt ibland er och ni kan inte se mig” (L&F 38:7). Även om vi inte ser honom kan han ”vara på er högra sida och på er vänstra, och [hans] Ande ska vara i era hjärtan” och änglarna som kom till Kirtland ska vara ”runt omkring er för att upprätthålla er” (L&F 84:88).

Dessutom kan våra minnen av Kirtland berikas av våra senare, och kanske mer omskakande, upplevelser. Själva meningen i våra tidigare vittnesbörd växer sig rikare med både tidens och komplexitetens perspektiv. Vi vågade ta oss till Nauvoo på grund av det vi såg i Kirtland. Att vi en gång såg så tydligt vittnar för oss om att vi kan se tydligt igen, men nu med större djup, mitt i – eller kanske på grund av – våra lidanden.

Änglarna *är* ju faktiskt där. Och en dag, kanske inte så väldigt långt fram i tiden eller rymden, kan vi vara tillräckligt förberedda och ha tillräcklig anledning att se Kirtlands änglar igen. Vi känner inte helt till de villkor på vilka vår syn kan genomborra slöjan. Dessa villkor känner inte ens profeterna alltid till.

När Elia skulle tas från jorden bad Elisha om att få en dubbel arvslott av Elias ande. Elia svarade att detta var ”något svårt. Men om du ser mig, när jag tas ifrån dig, då kommer du att få det. Annars blir det inte så.” Plötsligt visade sig hästar och en vagn av eld och tog Elia med sig till himlen i en stormvind. Och Herren beviljade Elishas innersta önskan, för hans ögon genomborrade slöjan: ”Och Elisha såg [änglarna] och ropade: ’Min far, min far! Du som för Israel är både vagnar och ryttare!’” (2 Kung. 2:9–12).

Vilka är ryttarna? När kommer de och vart tar de vägen? De måste vara nära, för de har kommit igen i vår tid. Strax innan Kirtlands tempel invigdes såg Joseph Smiths skrivare ”i en syn hur himlens arméer skyddade de heliga när de återvände till Sion”.⁵¹ Nästa dag ”öppnade sig himlarna för äldste Sylvester Smith och han hoppade upp och utropade: ’[Israels] vagnar och ryttare.’”⁵²

Oavsett vilka de är vakar Israels ryttare fortfarande över de heliga med sådan omsorg att vi säkert kan veta att ”de som är med oss är fler än de som är med dem”. Berget kanske till och med är ”fullt av hästar och vagnar av eld” (2 Kung. 6:16–17).

Av berättelserna från Kirtland vet vi att änglarna kommer för att fira och bära ett oförglömligt vittnesbörd för att forma vår tro, även om vi måste vänta på ytterligare synliga vittnesbörd tills vår tro har prövats, berikats och fördjupats av komplexitetens eld. ”Ej räds, jag är med dig, nu

frimodig var. Se, jag är din Gud, städs mitt bistånd du har. Du renad skall utgå ur luttringens ugn. Jag rensar mitt folk, var blott tacksam och lugn.”⁵³ På så sätt förflyttar vi oss in i den lugna, mogna och djupt rotade enkelheten på andra sidan av komplexiteten.

KAPITEL 9

Värdet av slöjan

Vissa människor som undrar om de håller på att förlora sin religiösa tro säger att de inte bara tappar förtroendet för Joseph och återställelsen, utan att de också tappar tro på Guds existens – vilket antyder att om återställelsen inte är sann kan ingen annan religiös förklaring av livet vara sann heller. Och plötsligt verkar agnosticisism eller till och med ateism låta som ett verkligt alternativ för dem.

Det kan ses som en bakvänd komplimang till styrkan i återställelsens anspråk. Men de vars tro har skakats så djupt kanske faktiskt för första gången frågar sig hur vi kan ”veta” någonting om andliga realiteter bortom det vi kan bevisa med våra fysiska sinnen. En vän pratade med några kollegor som sa att de var ateister. När han frågade varför de inte trodde att Gud existerar sa de: ”Ingen börjar leva igen. Vad får dig att tro att Jesus gjorde det när ingen annan gör det?” Vår vän ville ”förklara det hopp [han] har” (1 Petr. 3:15), men han kunde inte komma på ett ”tungt vägande resonemang för det, och för första gången ifrågasatte jag min barndoms religion”.

Han skulle ha kunnat nämna de bibelverser och nutida skrifter som innehåller ögonvittnesskildringar om att både Jesus och många andra ”började leva igen” – det är delvis därför Mormons bok kallas ”ännu ett testamente om Jesus Kristus”. Men i det ögonblicket blev han kanske så totalt överraskad av sin känsla av att han inte kunde komma med ”ett [tillräckligt] tungt vägande *resonemang*” för att kunna övertyga sina vänner.

En gudsbaserad förklaring av livet är faktiskt mer förnuftig än en ateistisk förklaring. Vilka är oddsen för att en tornado som går fram genom ett skrotupplag kan skapa en Boeing 747 som går att flyga? Eller, som Alma sa till den skeptiske Korihor: ”Allt tyder på att det finns en Gud. Ja, hela jorden och allt som finns på dess yta, ja, och dess rörelse” (Alma 30:44).

Biologen Francis Collins ledde det internationella projektet som sammanställde och år 2000 publicerade den första kompletta kartläggningen av hela den mänskliga DNA-koden. Collins såg denna komplexa kod som ”det språk på vilket Gud skapade liv”, och han skriver att ”tro på Gud kan vara ett fullständigt rationellt val, och ... trons principer ... går ihop med vetenskapens principer”. Jordan innehåller faktiskt precis de rätta andelarna av *alla* 15 vetenskapliga fysiska naturkonstanter som var och en är helt nödvändig för att upprätthålla planetens komplexa livsformer. Troligheten att denna unika kombination skulle komma samman av ren slump ”är nästan obefintlig. [Utan Gud] är vårt universum [så] vansinnigt otroligt [att] det [är] mer rationellt att tro på Gud än att inte göra det.”⁵⁴

Samtidigt talar Collins om trolighet, inte om absolut vetenskaplig säkerhet. Och Gud har goda skäl att göra det så svårt för oss att ”bevisa” religiösa realiteter så att det inte kan ifrågasättas, bland annat huruvida han finns. Det innebär inte att han har lämnat oss utan bevis, vittnen och sådant som är troligt. Men det kan finnas stunder då det verkar som att han har lämnat oss i mörkret. Även Joseph Smith utropade i Libertyfängelset: ”O Gud, var är du? Och var är förhänget som täcker ditt gömställe?” (L&F 121:1).

Joseph upptäckte det som Job också hade fått lära sig på det svåra sättet: ”Se, går jag mot öster, är han inte där, går jag mot väster, finner jag honom inte. Är han verksam i norr skådar jag honom inte, vänder han sig åt söder, ser jag honom inte. Han vet vilken väg jag har vandrat. Prövar han mig ska jag komma fram som guld” (Job 23:8–10).

Låt oss därför begrunda värdet av förlåten som täcker Guds gömställe – samma förlåt som blockerar våra minnen av vårt liv före jordelivet. I Kirtlands tempel sa Joseph Smith att ”slöjan togs bort från våra sinnen och vårt förstånds ögon öppnades” (L&F 110:1). Innan Jareds broder kunde se den förjordiske Kristus togs ”förlåten ... bort från [hans] ögon” (Eth. 3:6). Det har faktiskt funnits ”många” med så stark tro att de ”inte kunde utestängas av förlåten utan

verkligen såg med sina ögon det som de hade sett med trons öga” (Eth. 12:19). Men till största delen ser alla vi andra fortfarande med trons öga – en tro som inte är blind, men som är underkastad förlåten.

Förlåten hindrar oss inte bara från att minnas vårt förjordiska förflutna, den hindrar oss också från att se många saker som sker i nutiden. Gud och hans änglar håller sig nästan alltid i sitt gömställe – förutom vid de extremt ovanliga tillfällen när han gläntar på förlåten.

Efter att Frälsaren hade uppstått, till exempel, såg och pratade han med två av sina lärjungar på vägen till Emmaus. De kände inte igen honom. När han hörde deras besvikelse över den Jesus de hade ”litat på” (lägg märke till att de talade i dåtid) insåg han att de hade missat kärnbudskapet i hans jordiska verksamhet. Så ”han började med Mose ... och förklarade för dem vad det stod om honom i skrifterna” (se Luk. 24:13–31). Han sa inte vem han var. Han undervisade dem om exakt samma saker som han hade lärt i köttet. Det var inte förrän senare som de kände igen honom. Varför sa han inget tidigare?

När en rik man dog ungefär samtidigt som Lasarus vädjade den rike mannen till fader Abraham om att han skulle skicka tillbaka Lasarus för att undervisa den rike mannens familj: ”Om någon kommer till dem från de döda omvänder de sig.” Men Abraham svarade: ”Lyssnar de inte till Mose och profeterna, så låter de sig inte övertygas ens om någon uppstår från de döda” (Luk. 16:30–31) Varför inte?

Kristus var människornas liv och ljus, ett ljus som ”lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det” (Joh. 1:5). Han kom till världen, men hans egna tog inte emot honom. Om evigt liv är att känna Gud, varför uppenbarade han då inte Kristus på ett tydligare sätt? Han kom så privat, så oansenligt. Gud skulle kunna sända en stor vagn tvärs över himlen varje dag mitt på dagen, dragen av flygande vita hästar. Vagnen skulle kunna stanna rakt ovanför jorden – precis som en plötslig total solförmörkelse – och en röst från andra sidan skulle kunna säga: ”Och nu, några ord från vår Skapare.” Varför gör han inte något i den stilen?

Att lära oss genom *erfarenhet* undervisar oss på ett sätt som inget annat kan. När han konstruerade sin plan för vår jordiska upplevelse tog Gud medvetet risken att vissa av hans barn inte skulle komma tillbaka. Hade han inte makt att peka på oss med någon sorts trollstav som kunde ge oss kapacitet att bo med honom i det celestialet riket?

Till och med Frälsaren var tvungen att genomgå jordelivets prövningar – utan några genvägar. Han ”ropade ... högt under tårar när han bad och vädjade till den som kunde rädda honom från döden. ... Trots att han var Son fick han lära sig lydnad genom sitt lidande” (Hebr. 5:7–8; betoning tillagd). Likadant är det med oss. Vi behöver mjölk innan vi är redo för fast föda. ”Den som lever av mjölk är inte mogen för en undervisning om rättfärdighet, för han är fortfarande ett barn. Den fasta födan är till för vuxna, för dem som *genom övning* har fått sinnena skärpta till att skilja mellan gott och ont” (Hebr. 5:13–14; betoning tillagd). Endast ”genom övning” kan vi träna våra sinnen till att verkligen förstå både gott och ont. Vad är det med erfarenhet som är så nödvändigt att det är värt risken att vi kanske inte kommer tillbaka? Frälsning och upphöjelse är inte bara abstrakta mål. Dessa termer beskriver en hel process som kräver tillväxt, utveckling och förändring. Centrala i denna tillväxtprocess är jordelivets unika tillfällen att lära oss genom erfarenhet – genom att öva – som är det enda sättet för oss att utveckla kapacitet och förmåga. Vi är inte bara här för att ta till oss fakta och absorbera information. Det är något i att tvinga människor att vara rättfärdiga som stör, till och med förhindrar, den process som rättfärdighet i en fri miljö är gjord för att möjliggöra. Att leva rättfärdigt gör att något händer med människor.

Det finns två mycket olika sorters kunskap. Den ena inbegriper sådana rationella processer som att samla information och lära sig utantill. Den andra sortens kunskap kan vi kalla utveckling av färdigheter – som att lära sig spela piano eller simma eller ta isär en dator, att lära sig sjunga eller dansa eller tänka. Att bli kristuslik handlar mer om att tillägna sig färdigheter än om att lära sig fakta och siffror. Och det enda sättet att utveckla dessa gudomliga färdigheter är genom att leva enligt hans lärdomar. Inte ens Gud kan lära oss dessa färdigheter om vi inte deltar helt och fullt i processen, med alla försök och misslyckanden som ingår i att lära sig en färdighet genom övning.

Vilken tränare kan förbättra en idrottares färdigheter utan att övervaka hans eller hennes försök och misslyckanden? Vilken pianolärare kan lära sina elever att spela om de inte övar? ”Tankemetoden” där unga musiker uppmuntrades att lära sig spela sina instrument endast genom att ”tänka” på musiken lät bra i *The Music Man*, men den räcker inte så långt. När den första som utexaminerats från ”Pianoskolan Gör det utan att öva” går ut på konserthallens scen för att spela en pianokonsert tillsammans med en väntande orkester, vad tror ni händer då? Inte så mycket. Varför det? Vissa saker kan bara läras in genom övning.

Den europeiske forskaren Michael Polanyi har kallat ”färdigheter” för ett eget kunskapsområde.⁵⁵ Han skriver att en färdighets väsen ofta inte kan beskrivas, mätas eller specificeras tillräckligt väl. Därför kan inte färdigheten föras vidare genom skriftliga beskrivningar och instruktioner som kommande generationer lär sig utantill. ”*Den kan endast föras vidare genom exempel från en mästare till dennes lärning.*” Därför ”går en konst som inte används under en generation helt och hållet förlorad” och ”det som förlorats går vanligtvis inte att återställa. Det är sorgligt att se de ändlösa ansträngningarna – med mikroskopi och kemi, matematik och elektronik – att återskapa en enda fiol av den sort den halvt om halvt analfabetiske Stradivarius rutinmässigt tillverkade för över 200 år sedan.”⁵⁶

På detta följer att vi bara kan tillägna oss en färdighet genom att imitera någon som har bemästrat den färdigheten – även när läraren vi imiterar inte kan förklara varje detalj i konsten. Detta utgör en närliggande parallell till det centrala evangeliebegreppet att det bästa sättet att göra evangeliet till en del av sig är att efterlikna Frälsarens föredöme – ett sätt som överstiger metoden att bara följa specifika bud och detaljerade lärdomar. Åter säger Polanyi:

”Att lära genom någons föredöme är att underkasta sig en auktoritet. Man följer sin mästare eftersom man litar på hans sätt att göra saker även när man inte kan analysera och detaljerat redogöra för dess effektivitet. Genom att iakttä mästaren och efterlikna hans ansträngningar i hans föredömes närvaro tillägnar sig lärningen undermedvetet konstens regler, bland annat de som inte ens mästaren själv förstår. Dessa dolda regler kan man endast ta till sig när man fullständigt och okritiskt går med på att imitera någon annan. Ett samhälle som vill bevara en stor mängd personlig kunskap måste underkasta sig traditioner.”⁵⁷

Många människor vill inte pröva evangeliets sanning eftersom de inte är villiga att underkasta sig Herrens vägledning. Vi kan vädja till skeptikerna att helt enkelt pröva Almas experiment och se, men de vill ofta att vi ska ”bevisa” tron innan de underkastar sig sådant som de tycker begränsar deras frihet. Och om de tvivlar på att processen att leva enligt Frälsarens lärdomar verkligen bär frukt blir deras tvivel en självuppfyllande profetia – *ingen tro, ingen frukt*. Såvida de inte ger med sig, deltar och förlorar sig själva i trons process kommer de inte att kunna smaka frukten från livets träd. Om de inte helt fördjupar sig kommer färdigheten alltid att undgå dem.

En blind person som kan använda en blindkäpp har lärt sig att ”se” med käppen. Men denna person kan inte helt beskriva för någon annan, inte ens en annan blind människa, exakt vad

käppen säger honom eller henne. De som bara blundar ett tag för att se hur det är att vara blind har inte motivation nog att anstränga sig på en tillräckligt djup nivå för att lära sig vad käppen kan säga dem. Varför inte det? *Därför att om du inte är blind behöver du inte veta.* Den blinde måste vara villig att öva med käppen och göra alla de misstag som alltid görs när man övar. Och övning är inte bara repetition – det krävs upprepade ansträngningar inriktade på att lära sig en särskild färdighet och på att lära sig av sina misstag för att uppnå en särskild sorts tillväxt.⁵⁸

Hur kan man hjälpa andra att förstå det? Våra skeptiska vänner kanske säger: ”Vad är så fantastiskt med det celestialet riket? Förklara det så att jag kan förstå det, och sedan kanske jag kan stå ut med alla buden, underkasta mig Mästaren och gå igenom all övning och rutin. Men först måste du bevisa för mig att det till slut är värt det.” Vad kan vi säga?

Det är ofta till hjälp att bära ett personligt vittnesbörd baserat på erfarenhet, eller att visa på förebilder vars föredöme visar hur färdigheten ser ut även med all rörighet och alla misstag som kommer på köpet när man övar genom att försöka och ibland göra fel. Men i slutändan kan inte det mänskliga sinnet fullständigt förmedla till andra mänskliga sinnen hur den mogna trons frukter smakar. Var och en behöver bara ha tillit, plantera fröet och pröva processen med all disciplin som krävs. Någoting händer med den som uppriktigt försöker och därmed upptäcker att ett grundläggande syfte med vårt jordeliv är att ge oss tillfälle att utveckla de färdigheter och den kapacitet som är nödvändig för att leva i det celestialet riket.

Ett sexårigt barn saknar mental och fysisk kapacitet att köra bil. Tills han eller hon har utvecklats tillräckligt för att kunna lära sig den nödvändiga färdigheten och utveckla det nödvändiga omdömet är det troligtvis förödande för barnet – och för andra – om han eller hon kör på motorvägen. Detsamma gäller om vi i förtid ges friheten – och ansvaret – att leva i ett rike som styrs av celestialet lagar. Denna möjlighet kan vara befriande eller förödande, beroende på hur förberedda vi är för att ta emot den.

Herren sa att ”oavsett vilken grad av intelligens vi uppnår i detta liv, kommer den att följa med oss i uppståndelsen” (L&F 130:18). ”Grad av intelligens” kan handla om fakta, information och universums lagar. Men det gäller särskilt en kristuslik kapacitet och färdigheter såsom självkontroll, lydnad, medkänsla, tålmod och osjälviskhet. Varför skulle vi bli fördömda om vi såg ett tecken – om förlåten delades för tidigt? Vi skulle stoppa vårt eget framåtskridande. Till och med om en vagn skulle kunna ses flyga över himlen varje dag skulle ett sådant under inte hjälpa oss att verkligen känna Fadern och Sonen. Evigt liv – att känna dem – är en livskvalitet som är frukten av en svår, stegvis och lång utveckling av förmågan att bli som Kristus är. När vi börjar leva som han lever kommer vi att börja lära känna honom.

Tanken att upphöjelse är resultatet av en process i vilken färdigheter utvecklas kan förklara varför förlåten finns. Tro och omvändelse och att känna Gud är processer och handlingsprinciper som inte bara förstås genom att definiera dem, utan också genom att uppleva dem. Gud är en stor lärare, och han känner till de mönster och principer vi måste följa – och utöva – för att kunna utveckla gudomliga förmågor. Han kan lära oss dessa färdigheter, men bara om vi underkastar oss hans undervisning.

En stor del av substansen i Kristi evangelium kan inte helt och hållet mätas. Den kan inte detaljförklaras, förutom genom erfarenhet. Men det är ingen anledning att anse den vara mindre värd. Vi kan inte helt och hållet förklara våra viktigaste upplevelser – vår kärlek till våra familjer, våra vittnesbörd, våra känslor av tacksamhet för Herrens kärlek och barmhärtighet. Att reducera detta till något som vi helt och fullt kan föra vidare till andra människor kan

förminska dess helighet. Som skönhet och kärlek är de för viktiga, för nyanserade, för att vara helt möjliga att specificera.

Det finns en förlåt mellan vår jordiska värld och Guds eviga värld. Den kan vara väldigt tunn ibland. Men för de flesta av oss kvarstår förlåten, för han har satt dit den för att lära oss hur vi måste leva och vilka vi måste bli för att kunna bo hos honom en dag.

KAPITEL 10

Valet att tro

En sensommareftermiddag när vår familj besökte släktingar i en stad långt borta försvann vår fyraårige son Tom utan förvarning från en stor stadspark. Vi sökte grundligt igenom hela området och bad till slut både polisen och många av grannarna om hjälp. Det blev mörkt, och vi var förtvivlade.

Vi samlade ihop våra barn och knäföll i bön. Bland annat bad vi om att Tom skulle ta kontakt med en ofarlig person som skulle kontakta polisen så att de kunde ringa oss. En kort stund senare ringde polisen och berättade att de hade hittat honom på nästan exakt det vis vi hade bett om. Efter en stund körde en polisbil fram med saftblandaren på och en storögd och aningen skakad men oskadd passagerare – som bar en stor pappersskylt på tröjan: ”God vän till polisen i San Diego.”

Senare den kvällen sa Toms storebror: ”Pappa, det där var liksom magiskt, eller hur?” Vi bestämde oss för att det inte var magi, utan att Herren hade besvarat vår bön. Skulle Tom ha dykt upp hur som helst? Det vet vi inte. Men vår familj valde att tro att bönen gjorde skillnad. En gång hörde jag en universitetsstudent berätta för sitt äldstekvorum om något som hände strax efter att han ordinerats till diakon. Han bodde på en bondgård, och hans föräldrar hade lovat honom att en kalv som snart skulle födas skulle bli hans alldeles egen att ta hand om – hans allra första. En morgon när hans föräldrar var borta arbetade han i ladan när den dräktiga kon började föda i förtid. Förundrad bevittnade han den lilla kalvens födelse. Sen började kon plötsligt rulla sig på kalven – och han insåg att hon försökte döda den. Han ropade till Herren om hjälp.

Han tänkte inte på hur mycket mer kon vägde än han själv utan knuffade henne med all sin styrka och lyckades på något sätt flytta bort henne. Han tog upp den till synes livlösa kalven i sin famn och tittade på den med tårar rinnande nerför kinderna. Sedan kom han ihåg att han hade all rätt att be om Herrens hjälp. Så han bad igen från djupet av sitt pojkkaktiga, troende hjärta. Strax därefter började kalven röra sig och andas normalt. Han visste att hans bön hade besvarats.

Då fylldes hans ögon av tårar och han sa: ”Bröder, jag berättar det här eftersom jag inte tror att jag nu skulle göra det jag gjorde då. Nu när jag är äldre och mindre naiv ’vet jag bättre’ än att förvänta mig Herrens hjälp i en sådan situation. Om jag hade den upplevelsen nu skulle jag nog tro att det var ett sammanträffande. Jag är inte säker på hur jag har förändrats, men jag kanske har förlorat något värdefullt.” Han kände sig mindre som ett barn, mindre troende.

Vad innebär det att ”ha tro”? Och varför ber Herren att vi ska ha tro?

Moroni skrev: Och vem kan säga att Jesus Kristus inte utförde många mäktiga underverk? ... Och han upphör inte att vara Gud, och han är en underverkens Gud. Tvivla inte, utan *tro*” (Morm. 9:18–19, 27; betoning tillagd). Och Herren sa: ”Sök flitigt, be alltid och *ha tro*, och allt ska samverka till ert bästa” (L&F 90:24; betoning tillagd.)

Den uppståndne Herren sa till Tomas: ”Kom med din hand och stick den i min sida. Och tvivla inte, utan tro!” (Joh. 20:27; betoning tillagd). Även efter att tvivlaren hade sett och känt på såren måste han tro för att kunna vara ett sant vittne.

Handlingen att tro börjar i hjärtat. Frälsaren sa till människorna omkring honom: ”Hör, du som har öron att höra med!” (Luk.8:8). Men ändå var det få av dem som lyssnade som verkligen förstod hans liknelser eller uppfattade hans underverk. Det är inte lätt att veta vilka inflytanden som har gudomligt ursprung. De som såg Jesus bota de sjuka stod inför samma fråga vi står inför i dag när någon vittnar om att en prästadömsvälsignelse har botat dem. Botades de verkligen, eller skulle de ha tillfrisknat hur som helst? Hjälppte Herren verkligen vår familj att

hitta Tom? Välsignade han den där tolvåringen med ökad styrka så att han kunde flytta på kon och sedan hjälpa kalven att återhämta sig?

Till och med Guds existens kan ibland verka vara tveksam. Med tanke på de ofattbara tragedier och det elände vi ser genom historiens gång och runt omkring oss i vår tid säger vissa att det inte kan finnas en Gud. Andra säger att den ordning som finns i naturen aldrig hade kunnat skapas av slumpen. Ingendera kan övertala den andre enbart på basis av yttre bevis. Kan det vara så att Herren planerade det så – för att vi inte ska tvingas av omständigheterna att tro? Det finns så mycket han skulle kunna göra för att riva isär slöjan. Men ”vi lever här i tro, utan att se” (2 Kor. 5:7).

Lehis fyra söner föddes alla av samma goda föräldrar. Skillnaden mellan dem som trodde och dem som inte gjorde det låg egentligen inte i vad som hände dem, utan i deras *inställning* till det som hände. Den inställningen hade sitt upphov i deras egna hjärtan, och var och en valde fritt att tro – eller inte.

När Nephi ville se sin fars dröm svarade Anden: ”Tror du att din far såg det träd som han har talat om?” Nephi sa: ”Ja ... jag tror alla min fars ord.” Då gladdes sig Anden, eftersom han visste att han endast kunde undervisa Nephi om han hade en troende inställning. ”Välsignad är du, Nephi, eftersom du tror på den allra högste Gudens son. *Därför* ska du få se det som du har begärt” (1 Ne. 11:4–6, betoning tillagd).

Eftersom han hade tro såg Nephi sedan drömmen – men bara ett steg i taget. Anden stannade till om och om igen och frågade vad han mer önskade, vad han förstod. Sedan, när Nephi ”fattade”, sa Anden om och om igen: ”Se!” Och varje gång tittade Nephi – och gradvis förstod han staden, jungfrun, barnet, tills ängeln frågade: ”Förstår du vad trädet betyder som din far såg?” Nu kunde Nephi svara: ”Ja, det är Guds kärlek. ... Och jag fick se Guds son gå ut” (1 Ne. 11:21–22, 24).

I stället för att *berätta* eller *visa* Nephi hela synen på en gång ledde Anden honom – med en fråga i taget – och hjälpte honom att själv *upptäcka* varje del och vad den innebar. Om Anden bara hade berättat allting för honom skulle Nephi inte ha förstått synens fullständiga innebörd. Om Nephi inte hade valt att tro skulle Anden inte bara *låtit bli* att visa honom drömmen och berätta för honom vad den betydde – han skulle inte ha *kunnat* visa det på ett sådant sätt att Nephi helt och hållet skulle förstå.

Vi värdesätter det vi upptäcker högre än det som berättas för oss. Och om vi inte själva upptäcker Guds inflytande vet vi kanske inte att det finns, även om en ängel berättar det för oss. I Jakobs dröm om stegen som gick upp till himlen med änglar som gick upp och ner för den såg han Gud som stod överst på stegen och sa: ”Jag är med dig och ska bevara dig vart du än går.” Och då vaknade Jakob och sa: ”HERREN är verkligen på denna plats och jag visste det inte” (1 Mos. 28:15–16).

Kristus kom till jorden så tyst och fridfullt – ett ljus som ”lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det. ... *Men åt alla som tog emot honom gav han rätten* att bli Guds barn, åt dem som tror på hans namn” (Joh. 1:5, 12; betoning tillagd). Det var en del av en plan som noggrant konstruerats för att inte tvinga fram tro.

Jesus gav oss andra ledtrådar till avsiktligheten i planen. Han sa ofta till dem som välsignades av ett underverk att ”inte tala om för någon vad som hade hänt” (Luk. 8:56; se även Matt. 8:4). En grundläggande del i hans plan är principen om rad på rad, bud på bud (se Jes. 28:10). Han lämnar inte bara beslutet att tro till oss, han ger också dem som lyssnar till honom bara det de

är redo att höra. Mjölk kommer före fast föda. ”Jag har mycket mer att säga er, men ni kan inte bära det nu” (Joh. 16:12). Så var det med Anden och Nephi.

Forskare som studerar kunskapsfilosofi lär oss att människor har en tendens att se det de vill se, särskilt när bevisläget är oklart. Så kallat ”konfirmeringsbias” (även kallat bekräftelsejäv) är den mänskliga ”tendensen att tolka nya bevis som [en] bekräftelse av de egna trosuppfattningarna eller teorierna”.⁵⁹ Det är kanske därför mörkrets dimmor i Lehis dröm beskriver jordelivets villkor så väl. Gud har gjort oss fria att välja själva i omständigheter som inte tvingar fram tro, för att vi ska få välja själva om vi vill ta tag i ledstängen av järn mitt i mörkret.

Vikten av ”viljan att tro” kan tillämpas på all mänsklig kunskap och erfarenhet, inte bara på religiösa upplevelser. Den inflytelserike amerikanske psykologen William James sa: ”Frågan om vi ska ha moraliska trosuppfattningar avgörs av vår egen *vilja*. Om ditt hjärta inte vill ha en värld av moraliska realiteter kommer ditt intellekt sannerligen aldrig att tvinga dig att tro på en sådan.”⁶⁰

Vårt frivilliga beslut att tro kan vara den avgörande faktorn vad gäller huruvida Guds löften till oss kan uppfyllas – eftersom det vi tror leder till de handlingar som endast vi kan vidta för att ge näring åt trons frö så att det växer. Det är Guds verk och hans härlighet att hjälpa oss åtnjuta evigt liv (se Mose 1:39), men om vi ”försummar [det eviga livets träd] och inte ser till att det får näring” då kan vi ”inte få någon frukt därav” (Alma 32:38–39; betoning tillagd), oavsett hur gott fröet var eller hur söt frukten skulle ha blivit. Om vi förnekar oss denna välsignelse kortsluter vi inte bara våra egna möjligheter – vi förhindrar också Gud från att välsigna oss så som han önskar. Detta eftersom, som William James uttryckte det, ”Gud själv ... kanske hämtar livsviktig styrka och ökad existens från vår trofasthet”.⁶¹

William James sa också att den agnostiska inställningen – det vill säga att skjuta upp trosfrågor tills vi har mer bevis – i praktiken är omöjligt:

”Tro och tvivel är levande inställningar, och inbegriper handling från vår sida. Om jag tvivlar på att jag kan säga något till dig i förtroende och lita på att du inte för det vidare, så berättar jag lika lite för dig som om du vore *ovärdig* ett förtroende. Om jag tvivlar på att mitt hus behöver försäkras lämnar jag det oförsäkrat ... som om jag trodde att det inte behövdes. [Vid sådana tillfällen räknas] brist på handling som en handling, och när att inte vara *för* något i praktiken är att vara *emot* det är neutralitet [i det fallet] ... ouppnåelig”.⁶²

Eftersom vår egen inställning och våra val har så mycket inflytande på vad som händer i våra liv trodde William James att frågan om livet är värt att leva ”beror på levaren” – det vill säga den som lever det. Detta eftersom ”optimism och pessimism är sätt att definiera världen” och våra egna reaktioner på världen ofta bestämmer vilken definition som är riktig. Eftersom livets sätt att behandla oss beror så mycket på hur vi behandlar livet är vi ständigt utsatta för våra egna val – kanske utan att inse hur mycket ett enda eget val kan skydda oss eller skada oss.

”Ingen seger vinnas, ingen trofast eller modig handling utförs utan ett *kanske* – inget tjänande, inga vetenskapliga undersökningar eller experiment eller läroböcker som kanske kan vara ett misstag. ... [Endast] genom att sätta oss själva i fara då och då [kan] vi leva över huvud taget. Och ofta är det så att vår tro i förväg på ett resultat som ännu inte bevisats är det enda som gör att resultatet besannas.”⁶³

Anta att du klättrar uppför ett berg, skriver William James, och hamnar i en situation där ditt enda sätt att undkomma är att hoppa tvärs över en djup ravin. ”Ha tro på att du kan” klara det förskräckliga hoppet, så ”får dina fötter kraft att lyckas med det. Men om du inte litar på dig själv ... och du tvekar [tills] du är ett darrande nervvrak ... så ramlar du ner i avgrunden. Om

du vägrar att tro får du absolut rätt”, för du går under. ”Men om du tror kommer du också att ha rätt, för då räddar du dig själv. Du besannar det ena av två möjliga universum genom din tillit eller brist på tillit – båda universumen var ju bara ett *kanske*” innan du gjorde ditt val.⁶⁴

På så sätt stärker vår tro på den osynliga världen oss så att vi kan göra det *bara vi* kan göra för att låta Guds löften slå rot, gro, knoppas och blomstra i våra liv. Om vi inte litar tillräckligt på honom för att handla förblir Guds löften till oss lika ouppfyllda som om de inte fanns. Om vi inte väljer att utöva tro och omvända oss, till exempel, är vi lika förlorade som om Kristus aldrig hade genomfört försoningen. ”Den som framhärdat ... på syndens vägar ... förblir i sitt fallna tillstånd [och] därför är han som om ingen återlösning hade skett” (Mosiah 16:5). Å andra sidan är det bara vår egen villighet att *välja att tro* och *välja att lita* som tillåter Gud att påverka våra liv så att vi får skörda de resultat vi mest hoppas på: ”Den som förtröstar ”på Herren blir beskyddad” (Ords. 29:25) och ”ska få stöd i sina prövningar och sina bekymmer och sina lidanden” (Alma 36:3).

Viktor Frankl var en österrikisk psykiatriker som överlevde årtal av ofattbart trauma i nazisternas koncentrationsläger, där han ständigt såg sina medfångar tyna bort och dö – eller dödas. Hans bok *Livet måste ha mening* berättar hur den råa brutaliteten i hans upplevelse hjälpte honom upptäcka sätt att hitta mening i livets mest tragiska omständigheter – och därmed hur man upptäcker livets mening (och en önskan att leva vidare) i vilka omständigheter som helst.

Han skrev till exempel: ”De som har ett Varför att leva [för] uthärdar nästan varje Hur.”⁶⁵ ”Det [handlar] egentligen inte ... om vad vi själva har att vänta av livet, utan i stället om vad livet har att vänta av oss.”⁶⁶ ”[Människans] yttersta frihet [är] att förhålla sig på olika sätt till de givna förhållandena.”⁶⁷ Därför är ”livets mening att ge livet mening”.⁶⁸

När han ger ett större sammanhang för sin genomträngande uppmaning att *välja att tro att livet är värt att leva* skriver Viktor Frankl som om han hade ombetts att kommentera vår tidigare beskrivning av ”glappet” mellan verkligheten och idealet, mellan det som är och det som borde vara: ”Den psykiska hälsan baseras på ett visst mått av spänning ... mellan vad man redan har uppnått och vad man fortfarande bör uppnå, eller *klyftan mellan vad man är och vad man borde bli*. [Denna inneboende] spänning ... är ... en förutsättning för den psykiska hälsan.” Därför bör vi utmana oss själva att utöva vår egen ”*vilja till mening*” snarare än att söka bekvämligheten i ett ”spänningsfritt tillstånd”. Spänningen mellan verkligheten och idealet är inte ett hot mot vår trygghet utan är ”kallelsen att förverkliga en mening som väntar på [oss]”.⁶⁹ Viktor Frankl manar oss till ”strävan och kamp” och till att utöva vår egen ”*vilja till mening*” då vi väljer att tro att livet är värt att leva. När vi så sträcker oss över ”*klyftan*” kommer Gud att ta oss i handen och bjuda in oss till sin kärleks säkra armar. Där får vi uppleva den nya enkelheten i att bara vara ”hemma” igen. Men till skillnad från spädbarnet i sin mors famn kommer vi genom vår strävan och vår kamp att ha betalat priset för att *förstå* var vi är, vilka vi är och vad det innebär att vara hemma med Gud.

Varför är jordelivet konstruerat på det här sättet? Herren är väldigt nära oss. Han säger till och med: ”Mina ögon vilar på er. Jag är mitt ibland er och ni kan inte se mig” (L&F 38:7). Och ändå avstår han avsiktligt från att ingripa i vår handlingsfrihet och vårt eget initiativ. Han säger bara att vi ska ”tro” och vara ”trofasta” så kommer ”allt [att] samverka till det bästa” (se Rom. 8:28).

Det är stor skillnad mellan den som ”*säger* ’Herre, Herre’” och den som ”*gör* min himmelske Fars vilja” (Matt. 7:21; betoning tillagd). Något händer människor som tar emot honom, som har tillräckligt med tro för att göra hans vilja. För det första lär de sig för egen del att hans lära

är sann: ”Om någon vill göra hans vilja, skall han förstå om min lära är från Gud eller om jag talar av mig själv” (Joh. 7:17). Och några kanske säger: ”Jag tror inte på det eftersom jag inte kan förstå det.” Men man tror innan man förstår. Man förstår inte innan man tror. ”Och på grund av sin otro kunde de inte förstå Guds ord” (Mosiah 26:3).

Dessutom utvecklar troende som ”tar emot honom” gradvis kristuslika egenskaper och förmågor som andra människor inte sträcker sig efter. De förändras av att följa hans vilja. De som söker, eller till och med finner, ett tecken upplever vanligtvis inte sådana förändringar, eftersom verkliga förändringar i vår karaktär och vår ande är beroende av vårt aktiva och frivilliga deltagande. Så genom att tro, genom att ta emot Herren och genom att följa honom sätts processen att bli som han igång.

Herren kan faktiskt inte frälsa oss utan våra egna fritt valda initiativ, vår energi, våra önskningar och vårt helhjärtade *deltagande*. Man kan leda en häst till vatten, men inte tvinga honom att dricka. Man kan leda ett barn till en bok, men inte tvinga henne att läsa. Frälsaren erbjuder i sin nåd frälsande och upphöjande välsignelser enbart när vi *villigt deltar* i vår egen frälsning genom att välja att tro på honom, och sedan genom att utöva all vår styrka för att följa honom. Detta frivilliga, aktiva deltagande är helt nödvändigt för den tillväxtprocess som resulterar i vår personliga och andliga utveckling.

George Eliot skrev om den berömda fiolmakaren Antonio Stradivarius: ”Det är Gud som ger färdigheten, men inte utan människohand: Han skulle inte kunna göra Antonio Stradivarius fioler utan Antonio.” Och eftersom den mästertliga fiolmakaren förstod detta sa han till sig själv: ”Om min hand felade skulle jag med detta stjäla från Gud, eftersom Gud inte kan göra en Stradivarius-fiol utan Antonio.”⁷⁰ Och han kan inte tvinga fram ett troende hjärta om jag inte väljer att tro. William James uttryckte det väl:

”[Den] osynliga världens hela [innebörd] kanske ... är beroende av [vårt] personliga svar på religionens vädjan. ... Om detta inte är en verklig kamp i vilken något för evigt vinnas för universum genom kampens framgång, så är det inte bättre än en privat teaterpjäs som man kan lämna när man vill. Men det känns som en verklig kamp – som om det finns något verkligen vilt i universum vi behövs för att [hjälpa till att] återlösa. Men först och främst måste vi återlösa våra egna hjärtan från ateism och rädsla. Vår natur är anpassad till ett sådant till hälften vilt, till hälften frälst universum. Det som sitter djupast i vår natur är hjärtats stumma region där vi dväljs ensamma med vår vilja och vår ovilja, vår tro och vår rädsla.”⁷¹

Herren bad oss alltså att ”tro” – men för att uppmuntra vårt helt och hållet nödvändiga deltagande gör han inte tron oemotståndlig. Han har inte kontroll över huruvida vi frivilligt väljer att tro honom, ta emot honom och söka efter honom. Han kan bara sträcka ur sin hand, och om vi väljer att ta den, *då* kan han leda oss mot det just vi behöver för vår tillväxt. Han är så nära, så tillgänglig för dem som har öron att höra med och ögon att se med.

Han är så nära för dem vars tro inte är blind.

KAPITEL 11

Ett vittnesbörd mer kraftfullt än synen

För inte så länge sedan frågade en nyligen hemvänd missionär oss vad det innebär att apostlar är "särskilda vittnen om Kristi namn i hela världen" (L&F 107:23) och att de sjuttio är "särskilda vittnen ... i hela världen" (L&F 107:25). "Betyder det att de har sett Frälsaren?" frågade han vördnadsfullt. Jag svarade: "Tja, det kan det betyda. Men jag tycker också om det jag en gång hörde president Harold B. Lee säga: 'Jag vet genom ett vittnesbörd mer kraftfullt än synen att Jesus är Kristus.'" Sedan pratade vi om det vittnesbörd som är mer kraftfullt än synen. Här följer en berättelse om en annan ung missionär som fick veta hurdant ett sådant vittnesbörd är.

Men först detta: På en rodeo, när den som ska rida en tjur precis ska sänkas ner på det frustande djurets darrande och spända rygg – det djur som står redo att rasa och försöka kasta av honom så fort en liten lucka öppnas – ropar en rodeoarbetare troligen till ryttaren: "Cowboy UP!" Ryttaren sätter sig sedan ned med en duns, luckan öppnas, djuret sparkar och hoppar runt arenan, och ryttaren kan mycket väl kastas av så att han flyger all världens väg.

När vi besökte en mission på Nya Zeeland berättade missionspresidenten för oss om en äldste från Wyoming som hade haft det mycket svårt under sina första månader på missionen. Han var en lång, stark och trevlig ung man från en bondgård/ranch. Men att interagera hela dagen med totala främlingar i ett främmande land visade sig vara svårare än han någonsin hade tänkt sig – och mer än han kände att han klarade av. Efter att om och om igen ha försökt ta itu med sitt dagliga arbete sa han till slut till missionspresidenten att han helt enkelt inte kunde utföra missionsarbete och att han behövde åka hem.

Missionspresidenten gav honom kärleksfulla, förstående och uppmuntrande råd i flera veckor. Men en dag dök äldsten upp på missionshemmet med sin kamrat – och med packade resväskor. Efter en sista intervju ringde missionspresidenten missionärens stavs-president, ordnade med flygbiljett och ringde sedan hans föräldrar. När han hade pappan på tråden sa missionspresidenten: "Din son behöver prata med dig."

Presidenten stannade kvar medan far och son pratade. Konversationen var mer eller mindre denna: "Pappa, jag är så jätteledsen! Jag vet hur viktig min mission är för dig, för mig och för hela familjen. Men jag kan inte göra det. Jag kan bara inte." Missionären lyssnade med tårar i ögonen en stund medan hans pappa sa kärleksfulla ord. Men sedan flög missionärens ögon upp och han såg totalt överraskad ut. Han tog luren från örat, tittade på den en stund, och lade sedan på med ett chockat uttryck i ansiktet.

"Vad sa han, äldste?" frågade missionspresidenten. "Han lade inte bara på, väl?"

"Nej."

"Nå, så vad sa han då?" "Han sa: 'Cowboy UP!'" [Tuffa till dig,

ö.a.]

"Cowboy up? Vad i all sin dar betyder DET?"

Äldsten tittade tankfullt på golvet. "Det betyder att jag stannar."

Strax efter att vi hade hört den här berättelsen träffade vi missionären, som vid det laget närmade sig slutet av sin mission. Han hade arbetat mycket flitigt och vuxit tills han nu var ett utomordentligt exempel på både hängivenhet och färdighet för de andra missionärerna och var en mogen människa med både andligt och intellektuellt djup. Vi frågade honom om "cowboy up"-historien var sann. Han log fåraktigt och sa: "Ja, den är sann."

Vad förstod och förkroppsligade den här unge mannen nu som han inte förstod, och inte kunde ha förstått, flera månader tidigare när han ville åka hem? Genom att stanna, tjäna och sträcka sig upptäckte han gradvis sin egen version av det vittnesbörd som är mer kraftfullt än synen. Liksom handkärreptionjärerna lärde han känna Gud i sin största nöd. Han lärde sig hur det är

att förflytta sig från oskyldig enkelhet genom krävande komplexitet till enkelheten på ”andra sidan”. Vi kunde se i hans ansikte att han hade luttrats och renats.

Det vittnesbörd som är mer kraftfullt än synen gäller särskilt den roll som praktiska, krävande upplevelser spelar i att utveckla ett vittnesbörd om att man känner Frälsaren. Det är en sak att *känna till* honom eller ens att se honom – men en helt annan att *känna* honom. Och detta högre sätt att ”känna” kommer vanligtvis *efter* komplexitet. Ofta kommer det *på grund av* komplexiteten. Aposteln Paulus livsberättelse illustrerar tydligt vad detta innebär.

När Paulus deltog i förföljelsen av de tidiga kristna reste han på vägen till Damaskus när ”ett ljus från himlen [plötsligt strålade] omkring honom. Och han föll till marken och hörde en röst som sade till honom: ”Saul, Saul, varför förföljer du mig?” Då frågade han: ’Vem är du, Herre?’ Rösten svarade: ’Jag är Jesus, den du förföljer’” (Apg. 9:3–5).

Paulus såg Kristus, eller åtminstone det ljus i vilket Kristus stod, och Paulus hörde hans röst – han samtalade enskilt, högt, med honom. Men ”kände” Paulus honom eftersom han såg och hörde honom tydligt? Tvärtom – han frågade: ”Vem är du, Herre?” Paulus darrade och frågade förvånat vad Frälsaren ville att han skulle göra (se Acts 9:6 i King James Bible).

När Paulus stapplade upp upptäckte han att han hade drabbats av en blindhet som skulle vara i tre dagar. Men Herren berättade hur han kunde hitta Ananias, som skulle bota honom. Detta var början på Paulus trosresa, men han behövde bli blind för att kunna se. Man måste inte se för att kunna tro – man måste tro för att kunna se. Detta var också bara början av Paulus möte med komplexitet, för Herren skulle nu visa Paulus ”hur mycket han måste lida för mitt namns skull” (Apg. 9:16).

Sedan döptes Paulus och började villigt, ja, till och med ivrigt, det missionsarbete som skulle komma att vara allt för honom i resten av hans liv. Därför vakade Herren över honom från det ögonblick då han började predika om den korsfäste Kristus: ”Saulus fick allt större kraft” (Apg. 9:22). Men under de följande åren skulle Paulus komma att plågas, om och om igen, av det han kom att kalla sitt ”lidande för evangeliet” (2 Tim. 1:8). Flera gånger led han skeppsbrott. Han sattes i fängelse och förföljdes när han arbetade för att bygga upp små kämpande grenar i kyrkan över hela Medelhavsregionen.

Allt eftersom dessa former av komplexitet tillväxte kom Paulus så småningom att glädja sig i sina lidanden (se Rom. 5:3). Han lärde sig av sina egna ständiga ansträngningar för Herrens sak att vi kan bli ”Kristi medarvingar, lika visst som vi lider med honom” (Rom. 8:17). Paulus led för honom, med honom, när han utförde hans verk och gjorde uppoffringar för sina missionärskamrater och de tidiga heliga, och led ständigt med dem i deras lidanden.

Och han var inte grinig över att leva ett så slitsamt liv. Snarare uppmjukades hans hjärta av hans prövningar och hans medkänsla för andra heliga i deras lidanden så att han kände den lugna kärlek som goda missionärer ofta känner till kyrkans medlemmar: ”Vi [uppträdde] kärleksfullt ibland er. Som när en mor sköter om sina barn ville vi i ömhet ge er inte bara Guds evangelium utan också våra egna liv, eftersom ni hade blivit så kära för oss” (2 Tess. 2:7–8).

Efter att i åratal ha genomlevt dessa obevekliga men på något sätt ändå härliga prövningar kom Paulus till Areopagen i Aten – en samlingsplats som verkar vara den ursprungliga och forntida versionen av Facebook: ”Alla atenarna liksom utlänningarna där ägnade nämligen all sin tid åt att tala om och lyssna till det som var senaste nytt” (Apg. 17:21).

När Paulus sedan i detta forntidens centrum för demokrati och filosofi talade till de människor som älskade att debattera bara för sakens skull berättade han för dem att han nyss hade gått förbi ett monument de hade rest till en okänd gud – och nu ville han ge dem sitt personliga vittnesbörd om Kristus, för han ”kände” nu den okände Guden: ”Atenare! ... [Jag såg] ett altare

med inskriften: ÅT EN OKÄND GUD. *Det ni tillber utan att känna, det förkunnar jag nu för er*” (Apg. 17:22–23; betoning tillagd).

Paulus berättade sedan att himlens och jordens sanne Gud hade ”skapat världen och allt som finns i den” och tillade att män och kvinnor ”kunde söka Gud ... och kanske treva sig fram och finna honom”, för han är ”inte långt borta från någon enda av oss”. Som vissa grekiska poeter hade sagt: ”Vi är av hans släkt” (Apg. 17:24, 27–28).

Hur kunde Paulus ”känna” Gud så här väl nu, på ett sätt han helt enkelt inte kände eller kunde ha känt honom när han såg och hörde den slående synen många år tidigare på vägen till Damaskus? Han besvarade frågan när han talade om ”Jesus, min Herre. *För hans skull har jag förlorat allt ... för att ... lära känna Kristus och ... dela hans lidanden*” (Fil. 3:8, 10; betoning tillagd).

Liksom de överlevande handkärrepionjärerna kom Paulus att lära känna Gud i sin största nöd. Han fick betala ett så högt pris att det ibland kan ha känts som en börda snarare än ett privilegium. Paulus lärde känna honom väl genom att under en livstid ”dela hans lidanden”. För ”hur kan en människa känna den mästare som hon inte har tjänat ... och [som] är långt borta från hennes hjärtas tankar och avsikter” (Mosiah 5:13)? Paulus kände sin Mästare tack vare det han lärt sig av att ge honom sitt hjärta och sitt liv. Detta var det vittnesbörd som är mer kraftfullt än synen.

Berättelsen om Joseph Smiths liv visar en liknande bana. Josephs ursprungliga anledning till att gå ut i lunden var hans angelägna personliga längtan efter egen förlåtelse och frälsning. De stridigheter han upplevde bland de religiösa samfundet i Palmyra oroade honom framför allt på grund av hur de påverkade hans eget sökande, inte för att han vid 14 års ålder oroade sig för kristenhetens historiska tillstånd på makronivå. ”Korruptionen och förvirringen i kyrkorna verkade stå i vägen för hans egen frälsning.”⁷² Så när han senare skrev om sin första syn ”förklarade [han den] på det sätt han först måste ha förstått den, som en personlig omvändelse. ... Det var det budskap om förlåtelse och återlösning han ville få höra.”⁷³ Och ”under de år som följde på hans första syn ... sa Joseph inte så mycket om sin andliga utveckling. Han hade ingen känsla av att ha en mission, ingen växande profetisk identitet.”⁷⁴

Hans oro för sin personliga ställning inför Herren var också det som motiverade hans avgörande bön 1823 – den som besvarades av att Moroni uppenbarade sig i Josephs sovrum. Men Moronis förbluffande specifika budskap hade en mycket större innebörd – att ”Gud hade ett verk för mig att utföra och att mitt namn skulle hållas för gott och ont bland alla nationer”.⁷⁵ Trots att det här budskapet ”ryckte bort Joseph” från att enbart tänka på sin personliga omvändelse⁷⁶, var det inte förrän han skrev sina senare redogörelse för den första synen 1835 och 1838 som han förstod så pass mycket att hans beskrivning av synen helt bytte fokus från hans ”egen frälsning” till ”inledningen av en ny tidsperiod i [den religiösa] historien”.⁷⁷

Denna naturliga utveckling av Josephs egen insikt i vem han var – och vem Gud ansåg att han var – illustrerar det naturliga sätt på vilket Joseph behövde växa genom faktiska upplevelser för att förstå vad hans syn av Gud verkligen innebar.

Liksom Paulus kom Joseph Smith att lära känna Gud bäst i sin största nöd – vilket kan ses i många plågsamma men andligt förfinade upplevelser. Några månader efter att kyrkan organiserades år 1830, till exempel, utstod Joseph Smith och Oliver Cowdery flertalet personliga påhopp och juridiska utmaningar i området mellan Harmony, Pennsylvania och Colesville, New York. När de flydde från en pöbelhop var de tvungna att springa hela natten genom ett skogbevuxet och lerigt område. Vid ett tillfälle ”var Oliver utmattad och Joseph nästan bar honom genom lera och vatten”. När gryningen närmade sig utropade den utpumpade Oliver: ”Hur länge, broder Joseph, måste vi uthärda detta?” Men ”det var just då som Petrus,

Jakob och Johannes kom till dem” för att återställa det melkisedekska prästadömet och ”ordinerade dem till apostlaskapet”.⁷⁸

År 1832 var Joseph i Kirtland och kände sig sliten och kluven när han försökte leda Herrens folk långt borta i Missouri och samtidigt i Ohio. Efter att han obarmhärtigt rullats i tjära och fjädrar flydde han från Kirtland till Missouri, bara för att där upptäcka att några av de följare han litade mest på grälade och utmanade honom. På returreisan till Kirtland bröt Josephs kamrat Newel K. Whitney benet i en olycka med en skenande diligens. Joseph skickade Sidney Rigdon till Ohio och hjälpte Newel att återhämta sig, och fick själv en kraftig matförgiftning som lade honom för ankare i en månad. Han nådde till slut Kirtland bara för att där finna problem med Sidney Rigdon, hans rådgivare i första presidentskapet. Joseph kallade det en period av ”lidande och stora prövningar”.⁷⁹

Men under den här svåra tiden tog Joseph emot kapitel 76, 84, 88, och 93 i Läran och förbunden – fyra av återställensens djupaste doktrinära uppenbarelser, som alla handlade om upphöjelse. Detta himmelska utgjutande innefattade hans syn av det celestialet riket och de tre härlighetsgraderna, samt läran om det högre och det lägre prästadömet och om att ta emot ”gudaktighetens kraft” i tempel, fyra år innan templet i Kirtland invigdes. Snarare än att motgångar blockerade hans åtkomst till det himmelska, ”antyder skiftet från tillrättavisning till vision den lättnad Joseph Smith fann i att begrunda evigheten. När påfrestningen av att leda Sion blev för stor återställde visioner hans styrka.”⁸⁰

Sex år senare satt Joseph i Libertyfängelset. Han hade varit åtskild från kyrkans medlemmar i fem månader och kände sig totalt uppgiven. Hans brev till de heliga visar hans frustration och hans vädjanden till Gud angående de fruktansvärda förföljelserna i Missouri: ”Ja, o Herre, hur länge ska de lida dessa oförrätter och olagliga förtryck[?] ... Låt ditt gömställe inte längre döljas. ... Låt din vrede upptändas mot våra fiender. ... Kom ihåg dina heliga som lider” (L&F 121:3–6).

De följande meningarna i Josephs långa brev står inte med i Läran och förbunden., även om andra utdrag ur detta brev utgör texten i kapitel 121 till och med 123. Brevets fullständiga text visar oss en gradvis men total förändring i Josephs inställning – efter att han uttröttats av sin förtvivlan och innan uppenbarelserna i kapitel 121 fortsätter. När han har ventilerat sin förståeliga vrede i dessa första verser i kapitel 121 tar han en paus. Sedan beskriver han i sitt brev att han fått ”vänliga och tröstande” brev från Emma och andra vänner. Breven var ”lika välgörande för våra själar som mild luft, men vår glädje blandades med sorg på grund av de fattiga och svårt kränkta heligas lidanden”.

Våra ”ögon var en springbrunn av tårar. Ingen som inte utan skäl och grund har omgivits av fängelsemurar har någon aning om hur ljuv en väns röst är. Ett vänskapsbevis ... väcker alla välvilliga känslor” ur det förflutna till liv och ... ”hugger tag i nuet med blixstens iver”. Det ”griper efter framtiden med en tigers häftighet” tills ”slutligen all fiendskap, all illvilja, allt hat och alla gångna meningsskiljaktigheter, missförstånd och all misskötsel ligger dräpta vid hoppets segerrika fötter, och när hjärtat är tillräckligt botfärdigt smyger inspirationens röst in och viskar”⁸¹ – och sedan skriver han i brevet exakt det som Herren sa till honom i det ögonblicket, som vi nu finner i Läran och förbunden 121:7: ”*Min son, frid vare med din själ. Dina motgångar och dina lidanden ska endast vara ett ögonblick*” (betoning tillagd). Herren fortsätter: ”Vet, min son, att allt detta ska ge dig erfarenhet och tjäna dig till godo” (L&F 122:7). Under återställensens tidiga år kallade Gud Joseph ”*min tjänare*” (L&F 1:17, betoning tillagd). När Joseph hade mognat genom turbulenta men även ibland storslagna årtal av upplevelser som de nyss omnämnda kallade Gud honom och hans medarbetare inte ”tjänare” utan ”*mina*

vänner” (L&F 88:62; betoning tillagd). Joseph visste troligen då det Herren hade sagt på andra ställen: ”Jag kallar er inte längre tjänare, för tjänaren inte vet vad hans herre gör. Jag kallar er vänner, för jag har låtit er veta allt som jag hört av min Far” (Joh. 15:15).

Sedan tog Joseph ett steg till mot att känna Herren fullständigt, då Herren under hans stora nöd i Libertyfängelset kallade honom ”*min son*” (L&F 121:7; betoning tillagd). Han hade stegvis vuxit från tjänare till vän till son. Liksom Paulus betalade Joseph priset för att känna Herren så fullständigt som möjligt när han led med och för honom och delade Kristi lidanden.

Vad lärde sig Joseph i ”fängelsetemplet” i Liberty som han inte visste och inte kunde ha vetat den där vårdagen 1820 i lunden? Rad på rad, motstånd på motstånd var det erfarenhetens vittnesbörd – det vittnesbörd som är mer kraftfullt än synen.

KAPITEL 12

Klättra för att lära känna Gud

Den process som leder till ett personligt vittnesbörd om Herren gäller inte bara profeter, eller bara äldre människor. Tänk på den unge äldste som kom att lära känna Gud på ett sätt som aldrig varit möjligt om han inte hade varit villig att ”cowboy up” och ta itu med sin rädsla – hans version av komplexitet. En ung kvinnlig missionär berättade också för oss hur hennes personliga utmaningar har hjälpt henne att fortsätta sträcka sig efter Gud:

”Jag har ett djupt vittnesbörd ... men jag fick vandra en lång och svår väg för att nå dit. Jag har särskilt kämpat med frågor och tvivel angående könsroller [och] HBTQ-frågor. Det känns fortfarande ofta som om jag är mer i komplexiteten än i enkelheten. [Men att arbeta mot] enkelheten på andra sidan av komplexiteten har *förankrat* mig. Frälsarens kärlek når långt bortom all komplexitet, alla tvivel, allt mörker och all rädsla.

Så även om jag inte kan svaren på alla mina frågor och det jag oroar mig för ... älskar jag fortfarande Gud av hela mitt hjärta, och jag vet att han är verklig. Det har tagit mig mycket länge att kunna säga detta, men *på grund av de stora svårigheterna under min resa hit är det jag tror så mycket mer dyrbart för mig.*”⁸²

Hennes upplevelser visar att när vi omges av komplexitet och rädsla kommer vi, om vi inte väljer att hellre fria än fälla Herren och hans kyrka – om vi inte ”cowboy up” – troligen inte att vandra tillräckligt långt längs trons och uppoffringarnas stig för att upptäcka den enkla friden i Guds kärlek.

Vi känner en ung man, Zachary, som i slutet av sin mission i Asien beskrev för oss sin klättring upp ur sin ungdoms naiva antaganden och in i överväldigande frågor som utmanade hans tro, och som han aldrig tidigare stött på. De människor han hade sänts att undervisa visste lite om Gud, och ännu mindre om att de är hans barn. Han delgav oss sina oroliga tankar inför följande fråga: ”Hur kan jag undervisa med övertygelse om någon jag inte förstår? Vem är Gud? Jag menar, vem är han *egentligen*? Och vem är jag för honom?”

Jag hade aldrig helt ärligt ställt mig dessa grundläggande frågor. Och jag var inte säker på att jag *helt och hållet* kunde tro på det som profeterna, till exempel Alma, säger i skrifterna. Jag kunde tro på en del, men inte *allt*.” Helt öppen hjärtigt fortsatte Zachary: ”Jag vågade inte prata om mina tvivel. Jag var ju missionär! Jag ville inte att någon skulle veta vad jag egentligen tänkte, och vad jag *inte* kände. Men jag var trött på att bära på mina frågor. Så jag beslöt mig för att landa i mina tvivel – eller åtminstone inte gömma dem för mig själv – och pröva frågorna som om jag var i en debatt som den mellan Alma och Korihor.”⁸³

Sedan beskrev Zachary hur han tog Korihors parti för att ställa sina frågor till och visa sina tvivel för Alma, som om han sa: ”Alma, övertyga mig om att allt verkligen vittnar om Kristus. Alltså, verkligen *allt*?” Alma besvarade denna utmaning genom att hänvisa till skrifterna, profeternas vittnesbörd och själva jordens skapelse (se Alma 30:44). Efter att på allvar ha sökt efter ett svar fann Zachary, liksom Korihor, att han inte hade något bevis emot det – han kunde inte ge svar på tal. Han satt där helt förstummad.

Sedan fortsatte han fantasi-debatten och tog Almas parti. Alma, som använde sig av andra profeters lärdomar, vände sig till Korihor och frågade: ”Jag hoppas på uppståndelse och evigt liv med min familj. Vad hoppas du på?” (se Moro. 7:41). Korihors tystnad skapade det Zachary kallar ”ett av de mest kraftfulla ögonblicken i mitt liv. Min inre Korihor blev förstummad, och jag frågade mig: ’Vad hoppas *jag* på?’”

Zachary berättade för oss hur klarheten i denna process och denna fråga minskade avståndet mellan honom och Gud. Hans nyfunna närhet medförde med tiden en önskan att prata med sin himmelske Fader, ännu mer än han ville prata med sina jordiska föräldrar, som han älskar innerligt. ”Jag pratar jämt med Gud nu för tiden oavsett var jag är, och jag känner att han är

med mig.” Närheten i denna relation gjorde att Zachary inte bara kunde undervisa med övertygelse på sin mission, utan också att han kan leva med övertygelse nu när han är hemma igen.

När Zachary berättade om sin kamp med sig själv var det som om vi kunde se honom göra sina frågor till stegpinnar – hans egen version av Jakobs steg. Det var uppenbart av styrkan i hans röst och den lugna tryggheten i hans uppsyn att han nu inte bara klättrade på stegen utan att han också visste varför – för att lära känna den ende sanne och levande Guden och hans son Jesus Kristus, de som har gett oss stegen som utgör en väg hem.

Var och en av oss har tillgång till den här stegen, men vi måste själva besluta oss för om vi ska klättra på den. Frågorna vi ställs inför kan bli till stegpinnar som ger oss något att stå på eller så kan de bli till hål vi faller igenom – det beror på hur vi hanterar dem.

Zachary hanterade sina frågor ärligt, men utan att kompromissa med sina värderingar eller sänka sina beteendenormer. Han lät inte heller frågorna bli till en kris. Han använde sig av det han redan visste för att arbeta sig igenom det han ännu inte visste. Med hans egna ord: han valde ”övertygelse före räddhågsen osäkerhet”.

Äldsten som valde att ”cowboy up”, systemen som valde att älska Gud trots sina frågor och Zachary omvandlade alla sina utmaningar till en djupare övertygelse. De använde sina komplexiteter till att få större klarhet i vilka de är, vem Gud är och deras relation till honom.

KAPITEL 13

Livet och mitt liv

En återblick på västvärldens intellektuella historia i stora drag ger oss perspektiv på varför och på vilket sätt tro inte är blind.

En av de universitetskurser jag fann mest stimulerande att undervisa var en kurs där vi såg tillbaka på våra egna liv tagna i sammanhang med de huvudsakliga idéerna och kulturella strömningarna i europeisk och amerikansk historia. Detta ramverk ger oss en storskalig och slående illustration av den andliga tillväxtprocess vi har talat om här – från tidig enkelhet till förvirrande komplexitet till mogen enkelhet.

Två på varandra följande former av tidig enkelhet – den medeltida kyrkan och sedan de europeiska kungarna – dominerade västvärldens civilisation under århundraden av relativ stabilitet. Under 1900-talet uppstod sedan förkrossande komplexiteter som fortfarande håller stora delar av den moderna världen fast i ett spindelnät av intellektuell, moralisk och andlig förvirring. Vilken upplyst enkelhet kan följa denna komplexitet?

Tänk dig först en teckning på svarta tavlan som föreställer en mindre fyrkant inuti en större fyrkant. Den stora makrofyrkanten är "livet" och den mindre mikrofyrkanten är "mitt liv". Tanken här är att storskaliga historiska krafter under århundraden definierade den yttre fyrkanten och därmed också definierade vad "livet" i allmänhet betydde för människor. Denna övergripande mening med livet bestämde ofta meningen med varje individs liv – "mitt liv".

Vi är medvetna om att detta är en mycket stor förenkling, men vi har en mycket allmän poäng. Under medeltiden i Europa definierade den kristna kyrkan och senare kungarna i de olika länderna livets mening som de förstod den. De utövade ett så dominerande inflytande att för de flesta människor definierade kyrkan och kungarna även "mitt liv" för enskilda inom det större ramverket, vanligtvis beroende på deras klasstillhörighet eller status. De flesta accepterade sin plats i den större helheten, vanligtvis eftersom de trodde att kyrkans förklaring (och senare kungens förklaring) var Guds vilja.

Tänk till exempel på spelpjäserna på ett schackbräde som representerar de huvudsakliga figurerna i och omkring en forntida feodal borg. Kungar, damer, löpare, springare, torn och bönder har alla sin plats, och de får bara röra sig på vissa sätt och åt vissa håll baserat på deras respektive roller. I allmänhet hade denna tid mycket "ordning" men lite "personlig frihet".

Upplysningen i 1700-talets Europa (förnuftets tidsålder) började förändra det här mönstret eftersom vetenskap och förnuft gradvis ersatte kyrkan och kungarna som källor till en förklaring av meningen med "livet" i den större yttre fyrkanten. Dessa förklaringar var vanligtvis mer sekulära och tävlade med religionen om socialt och kulturellt inflytande. Med tiden kom vetenskap och förnuft att ersätta eller åtminstone dominera över religiösa förklaringar av "livet", men människor såg fortfarande i allmänhet till den givna större fyrkanten som referensram för sina liv. Den här tidsperioden var fortfarande tämligen rik på ordning, men personlig frihet ökade när en hel serie vetenskapliga och politiska revolutioner gradvis kullkastade kungarnas och kyrkornas stela auktoritet.

Sedan kom 1900-talet, då den stora fyrkanten "livet" började darra och, för många människor, falla isär. Flera dominerande idéer som förekom detta århundrade dök upp under det sena 1800-talet i skrifter av människor som Nietzsche, Darwin, Freud, och Marx. Och de händelser som följde skakade de traditionella förklaringarna i grunden: Första världskriget, ryska revolutionen, depressionen, andra världskriget och Förintelsen, atombomben och kommunismen.

Dessa händelser, som ibland verkade ha tagit en vink från det sena 1800-talets europeiska författare, ledde till att samhällets tillit till ett ordnat universum mer och mer bröts ner. De ledde också till en bred förlust av tillit till meningen med "livet" enligt den större fyrkanten. Så den

här tiden, som blev relativismens tidsålder, innebar en lägre nivå av ordning men en högre nivå av personlig frihet. På vissa sätt erbjöd dessa förändringar till slut nästan för mycket personlig frihet, vilket gjorde att många människor sökte efter vägledning utan att finna den.

För att illustrera det som hände pratade vi i klassen om några enkla exempel som visar hur de traditionella förklaringarna för "livet" bröts ner. När vi tittade på vart och ett av exemplen suddade vi ut en liten del av den större fyrkanten tills den större fyrkanten, allt eftersom samtalet fortsatte, suddades ut helt och hållet. Då fanns den mindre fyrkanten "mitt liv" kvar på tavlan, men utan någon stabil eller ens synbar kosmisk referensram.

Musikalen *Spelman på taket*, till exempel, äger rum i en judisk by i Ryssland år 1905, strax innan den ryska revolutionen krossade det traditionella tsarväldet. I början av musikalen sjunger mjölkbudet Tevye tillitsfullt om "Traditioner". "Tack vare våra traditioner", säger han "vet var och en av oss vem han är och vad Gud förväntar sig att han ska göra. Utan våra traditioner skulle våra liv vara lika instabila som en spelman på taket!"

Bara några år tidigare hade den tyske filosofen Friederich Nietzsche, som var den förste att förkunna att "Gud är död", dystert förutsagt hur pass instabila Tevyes traditionella antaganden egentligen var. Men när han gjorde detta dystra yttrande "menade [Nietzsche] inte bara den judisk-kristna trons [död], utan även alla filosofiska absoluta sanningars död, från Platon till Nietzsches egen tid. Eftersom alla västerländska värderingar hörde samman med dessa slutgiltiga eviga 'värden' rasade de i och med 'Guds död'." Nietzsche var därför "en av de första filosoferna som betonade *absurditeten* i den mänskliga tillvaron: vårt förstånds oförmåga att förstå våra omgivningar – trots att vi föds för att försöka göra det".⁸⁴

Inom de närmsta decennierna kunde den österrikiske psykiatrikern Viktor Frankl, som skakats av två världskrig och den stora depressionens ekonomiska kollaps, skriva om sina förkrossande år i ett nazistiskt koncentrationsläger: "De traditioner som formade och stödde [människans] beteende [försvinner] nu i snabb takt. Hon har inte några instinkter som säger henne vad hon skall göra, och hon har inte några traditioner som talar om för henne vad hon bör göra." Snart kommer hon inte att veta "vad hon vill göra". Hon kommer mer och mer att styras av "vad andra vill att hon skall göra".⁸⁵

Det tjugonde århundradet inledde alltså relativismens tidsålder – inte bara moralisk relativism, utan även vetenskaplig, filosofisk och konstnärlig relativism. Einsteins relativitetsteori påverkade till exempel vetenskapen i hög grad, och vetenskapen spelade vid det laget en stor roll i att definiera den större fyrkanten. Hur fort rör sig en fluga när den flyger omkring inuti ett flygplan i rörelse? Flugans hastighet är "relativ" gentemot dess referensram – flygplanets hastighet. Materia och rörelse kan endast mätas mot givna referenspunkter eller system i tid och rum. Och referensramar är inte fasta – de är "relativa" i förhållande till föränderliga omständigheter. Så nästan allt är relativt.

I vår kurs tittade vi också på bild- och ljudexempel som visar hur en del konst, musik och litteratur från 1900-talet reflekterade hur de traditionella ramarna för ordning och mening bröts ner. Konsten reflekterar ju det samhälle och den tid då den skapades. Och i det här fallet reflekterade vissa konstverk (självklart inte alla – men tillräckligt många för att bevisa tesen) tydligt hur tron på naturliga, objektiva lagar och principer kollapsade.

I konsthistoria jämförde vi till exempel de "realistiska" naturlandskap och porträtt som målades under 1800-talet med de ofta orealistiska figurerna, färgerna och formerna i modern konst av konstnärer som Picasso. Picasso försökte inte längre fånga naturen eller objektiv verklighet i sina verk. Han ville snarare tränga in i den individuella åskådarens sinne och där tänka sig den personens subjektiva eller inre uppfattning av verkligheten.

När vi tittade på musikhistoria jämförde vi på samma sätt de ordnade och harmoniska ljuden i verk av Bach, Mozart och Beethoven med den medvetet atonala (ljud utan harmoni) musik som komponerats av Stravinsky eller Schoenberg. Dessa konstnärers och kompositörers verk utgjorde en del av ”en mer allmän strävan att på många områden åter undersöka den moderna världens uppbyggnad trots att man därigenom riskerar att rasera alla sina antaganden om hur världen bör se ut eller förstås”.⁸⁶

Inom litteraturen jämförde vi 1800-talets realistiska romaner, såsom de som skrivits av Dickens, Tolstoj och Jane Austen, med verk av sådana existentiella 1900-talsförfattare som Sartre, Camus och Kafka. Vissa existentiella pjäser, särskilt under 1900-talets mitt, kallades ”absurd teater” och visade det mänskliga förnuftets begränsade förmåga att förstå, än mindre förklara, våra omständigheter.

I Samuel Becketts hyllade pjäs *I väntan på Godot* från 1955, till exempel, för två män en konversation som huvudsakligen låter meningslös medan de väntar på att någon som heter Godot ska komma som han har lovat – men han kommer aldrig. Eftersom Beckett trodde att livet bara har den mening den enskilde ger det ansåg han att en väntan på något eller någon som aldrig kommer var en rättvis bild av jordelivet. I en undersökning som utfördes av British Royal National Theatre år 1990 utnämndes *Godot* till 1900-talets viktigaste engelskspråkiga pjäs⁸⁷, delvis på grund av hur Beckett fångar och reflekterar vår splittrade tidsålder:

”*Godot* har pressen av vår mardrömsliknande historia bakom sig. [Den visar] människan som naken, hjälplös, väntande ... intensivt ensam, som pratar och pratar för att undvika att känna den ... helvetiska tystnaden – hur kan vi låta bli att tänka på de mördarfabriker som kallades koncentrationsläger? De [800 personer] som ansåg *Godot* vara vårt århundrades viktigaste pjäs [insåg] att den på ett drabbande sätt avslöjar vår skrämmande tidsålders mörkaste skuggor ... – människans sorgliga sårbarhet och oförklarliga grymhet.”⁸⁸

Dessa litterära förklaringar antyder att den större objektiva fyrkanten ”livet” på det stora hela taget har bleknat bort och att det subjektiva ”mitt liv” bara är det vi personligen gör det till. Det kan vara en förvirrande och oroande tanke. Men livet är inte nödvändigtvis meningslöst, särskilt som det tolkas av 1900-talsförfattare som Viktor Frankl, som skrev med avsiktlig optimism om att då vi är helt fria att definiera ”varför” i våra liv är vi också ansvariga (och har möjligheten att) ge våra liv den mening vi önskar.

I mitten av 1900-talet hade kraften i de revolutioner som störtade så många former av etablerad ordning (religiös, moralisk, politisk och estetisk) på många sätt förflyttat den historiska pendeln från överdriven ordning tvärs igenom spektrumet förbi meningsfull personlig frihet till rent kaos. Denna rörelseriktning drevs delvis av massrörelser som passionerat sökte mer frihet och mer personlig mening, snarare än att bara leva enligt den roll eller det syfte för ”mitt liv” som föreskrivits av någon annans referensramar för ”livet”. Men nu har pendeln i denna kulturella rörelseriktning troligtvis gått för långt, och många människor är strandsatta på en plats av hjälplös rädsla och nihilism – ”synsättet som innebär att traditionella värderingar och trosuppfattningar är ogrundade och att tillvaron är meningslös och värdelös”.⁸⁹

Konstruktiva moderna författare som Frankl försökte visa att den moderna avsaknaden av mening utgör ett tillfälle för varje individ att definiera sitt liv på ett meningsfullt sätt. Men det är svårt, kanske omöjligt, att uttyda en allmän kosmisk mening ur rent personliga preferenser. En individs personliga val leder inte nödvändigtvis till de universella absoluta sanningar som kanske – eller faktiskt – existerar. Detta är delvis på grund av att allt beror på varje individs erfarenheter. Till exempel: Om man har en bra dag, betyder det att det finns en Skapare?

Så i dagens moderna ordning, var finns enkelheten på andra sidan av komplexiteten? Nu när Jesu Kristi evangelium har återställts finns möjligheten att förstå den fulla meningen med "livet" i den större fyrkanten åter helt och hållet på jorden. Våra liv behöver inte längre vara lika instabila som en spelman på taket. Men har den enskilde fortfarande visst ansvar att fullgöra sitt eget sökande efter mening inom evangeliets "givna" ramverk? Eller borde vi, som bönderna i det feodala medeltida samhället, bara vänta på att Gud ska tvinga på oss sina absoluta sanningar utan att vi själva aktivt söker, deltar och anstränger oss?

Till skillnad från den medeltida kyrkan lägger det återställda evangeliet enormt värde i begreppen personlig frihet, handlingsfrihet och tillväxt. Det var vad den förjordska striden i himlen handlade om. Evangeliets universella sanningar lär oss alltså hur vi tar oss an ett personligt sökande efter frihet och mening. Detta sökande kan faktiskt inte uppfyllas utan vår aktiva, helhjärtade ansträngning: vi är delaktiga, håller ut, söker och övervinner alla former av motstånd, osäkerhet och lidande.

Återställelsen "återställde" inte bara de fasta absoluta sanningar som avfallets traditionella kristendom hade påtvingat människor. Snarare återställdes den sanna kombinationen av ordning och frihet som Kristus själv undervisade om, såsom: "Ni ska lära känna sanningen, och sanningen ska göra er fria" (Joh. 8:32). Denna insikt tillåter den nödvändiga samverkan mellan 1) strävan att förstå och acceptera de absoluta sanningar i "livet" som Herren ger oss och 2) strävan att använda oss av allt det initiativ och den känsla av ansvar för "mitt liv" som Viktor Frankl beskriver.

Det är faktiskt vad det återställda evangeliet handlar om – det hjälper oss finna och utveckla den mest fullständiga personliga meningen i våra egna liv. Det är precis därför vi söker efter vägledningen och ramverket i evangeliets universella sanna principer. Joseph Smith uttryckte det bäst: "Gud själv, som befann sig mitt ibland andar och härlighet, såg det lämpliga i att instifta lagar, då han var intelligentare, varigenom återstoden kunde ha tillfälle att gå framåt liksom han själv. Det förhållande vi har till Gud gör det möjligt för oss att gå framåt i kunskap ... så att [vi] kan nå upphöjelse med honom."⁹⁰

Ur ett sista dagars helig-perspektiv var därför revolutionerna mot religiöst och politiskt förtryck (såsom den protestantiska reformationen och den amerikanska revolutionen) helt nödvändiga steg som förberedde oss för Återställelsen – eftersom kärnbegreppen individuell frihet och individuell utveckling är absolut avgörande, och den medeltida kyrkan knappast tillät dessa begrepp.⁹¹ Men den kyrka som Jesus själv grundade under sin jordiska verksamhet tillät dem inte bara, den undervisade om och uppmuntrade dem fullständigt.

Med tanke på vår modell för att hantera osäkerhet som beskrivs i kapitel 2 kan vi se den idealistiska dogmatismen i stadium ett i medeltidens rigida ordning och absoluta sanningar. Och vi kan se stadium två i de revolutionära reaktionerna under 1900-talet som ledde till moralisk relativism. Men i stället för att återvända till stadium ett behöver vi nu stadium tre, med en blandning mellan verkligheten och idealet, frihet och ordning, inriktad på personlig tillväxt – den kombination som Återställelsen har fört med sig till en fri men lös och kaotisk värld.

Vill Gud att vi ska känna att våra individuella val vad gäller meningen i våra personliga liv spelar roll? Eller, om vi godtar Guds kosmiska syften, skulle han föredra att vi aldrig tänker på den frågan? Tänk på den tydliga enkelheten i primärsången "Jag är Guds lilla barn", följd av de tre första trosartiklarna. När vi möter vår egen version av dagens kaotiska komplexiteter inser vi att dessa begrepp nu är en del av det återställda begreppsmässiga ramverket för "livet" – enkelheten bortom den moderna komplexiteten.

Primärsången berättar först för oss vilka vi är – bokstavliga barn till en bokstavlig himmelsk Fader. Med denna premis lyder den första trosartikeln: ”Vi tror på Gud den evige Fadern, på hans Son Jesus Kristus och på den Helige Anden.” Den andra trosartikeln talar om vår personliga handlingsfrihet och vårt ansvar för ”mitt liv”: ”Vi tror att människorna kommer att straffas för sina egna synder och inte för Adams överträdelse.” Och den tredje visar hur varje individ kan vara i harmoni med kosmos genom interaktion mellan den universella ordningen och vår personliga handlingsfrihet: ”Vi tror att hela människosläktet kan frälsas genom Kristi försoning och genom lydnad mot evangeliets lagar och förordningar.” Den här enkla men gudagivna förklaringen om meningen med ”livet” hjälper var och en av oss personligen att förstå ursprunget och meningen med ”mitt liv”.

Det är fullständigt möjligt att lämna kyrkan i dag trots att man inte har hittat ett sannare eller mer tillfredsställande ramverk för ”livet” eller en bättre kyrka eller religion. Snarare lämnar vissa kyrkan eftersom de går ”från” något – kanske specifika orosmoment vad gäller kyrkans historia eller dess ledare – snarare än att gå ”till” något. De kan faktiskt fortfarande längta instinktivt efter Återställens grundläggande insikter i universum – i livet – i ett bredare perspektiv.

När människor överger Återställens ”stora fyrkant” angående livets mening men inte har något bättre att vända sig till kan deras mindre fyrkant ”mitt liv” lämnas utan referensramar, utan navigationspunkter, utan fullständig inriktning mot universum. Det är svårt att definiera sin kosmiska struktur enbart genom vad den inte är. Det är kanske därför deras desillusion kan resultera i den kosmiska ensamhet som leder till agnosticism eller ateism. Man kommer att tänka på Frälsarens fråga till de tolv efter att vissa av hans lärjungar hade lämnat honom: ”Inte tänker väl ni också gå?” Och på Petrus svar: ”Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord” (Joh. 6:67–68).

Kanske några som lämnar kyrkan fortfarande längtar efter, kanske till och med praktiserar, vissa av kyrkans lärdomar eller traditioner som ”kulturella mormoner”, eftersom dessa traditioner fortfarande ger dem en lugnande referensram. Några kanske lämnar kyrkan över personliga angelägenheter som senare blir lösta. Sedan ångrar de sig och kommer tillbaka. Ibland upptäcker de då, efter att de har uppfostrat sina barn utanför kyrkan, att även om deras barn håller med om deras problem med kyrkan accepterar de inte de lösningar de har funnit. Oavsett vilka problem man har med kyrkan innebär enkelheten i stadium tre en inbjudan att se dessa besvikelser som en del av komplexiteten i stadium två, snarare än som en kraft så gigantisk att den ersätter återställens kosmiska storhet i stadium tre. Enkelheten bortom komplexiteten har som kärna ”det eviga livets ord”. Att erhålla detta livets ord är värt den kamp som krävs för att återupptäcka och åter omfamna det. Kom ihåg att Holmes sa: ”Jag skulle ge *mitt liv* för enkelheten på andra sidan av komplexiteten.”

KAPITEL 14

Nyttan av tvivel och att ta sig bortom komplexitet

Sydafrikanske Khumbulani Mdletshes personliga berättelse illustrerar hur vi, när vi konfronterar allvarliga och svåra frågor, kan fortsätta tillväxa från oskyldig enkelhet genom komplexitet till förfinad enkelhet – och hur vi i denna process kan låta Herren öppna dörrar för oss när vi väljer att lita på Herren genom att utföra uppoffrande handlingar. Det är så det ser ut att hellre fria än fälla honom.

Khumbulani föddes 1964 ”under apartheidens mörka moln som [då] vilade över Sydafrika”.⁹²

Vid 16 års ålder träffade han två missionärer, de första vänliga vita människor han någonsin hade känt. Efter att ha tagit deras meddelande på allvar blev han medlem i kyrkan, och 1985 var han missionär i London. En dag frågade en fullständig främling äldste Mdletshe varför han ville representera en rasistisk kyrka som förnekade svarta män dess prästadöme. Det var första gången han någonsin hade hört något sådant. Han lyssnade med chock och misstro när hans kamrat sedan berättade att kyrkan, som han förstod det, hade nekat svarta afrikaner prästadömet till och med 1978 eftersom de var märkta med Kains förbannelse – föreställningen att ”svarta var ättlingar till den bibliske Kain, som mördade sin bror Abel. De som godtog den här tanken trodde att Guds ’förbannelse’ av Kain utgjordes av ett märke som bestod av mörk hud.”⁹³

Förbluffad av denna blixtnöje av komplexitet kunde han, särskilt efter sina traumatiska år av apartheid hemma, inte med gott samvete fortsätta sin mission. Han träffade sin missionspresident, Ed Pinegar, för att tillkännage sin avfärd, och denne bekräftade för honom att ja, svarta afrikanska män nekades tidigare prästadömet. Sedan tillade han: ”Ingen vet anledningen till det.” Men det som spelar roll är att ”nu kan alla värdiga män ordineras”. Khumbulani skrev senare: ”Jag litade på min missionspresident. Han hade alltid behandlat mig som sin egen son. Jag trodde på honom. På något sätt manade Anden mig att godta hans förklaring och stanna kvar på min mission.” Det ögonblicket ”förändrade mitt liv” så mycket att det ”gav mig styrka i mer än tre decennier”.

Det innebar inte att hans förvirring försvann. Vreden och smärtan återkom faktiskt ofta i årtal efteråt när han hörde andra medlemmar i kyrkan som fortfarande framhöll ”felaktiga förklaringar” till begränsningen av prästadömet. Från den stund då hans enkelhet krockade med denna komplexitet var Khumbulani klarsynt, ärlig och realistisk, men han var också ödmjuk nog att lita på Herren och kyrkan. När han inte kunde förstå varför ingen hade berättat för honom om detta tidigare tänkte han att hans ledare i kyrkan i Sydafrika kanske tillfälligt hade valt att inte säga något som felaktigt kunde ha antytt att kyrkan någonsin hade ställt sig bakom apartheid. Och när han såg tillbaka var han uppriktigt tacksam för att de första missionärerna han mötte inte nämnde detta, eftersom han då inte hade varit redo att höra det och skulle ha avvisat deras budskap.

Mot slutet av Khumbulanis mission belönades hans inställning genom en inspirerad konversation med Wayne Shute, en professor från BYU som besökte London. När missionspresidenten berättade för honom om den unge äldstens gåvor och potential hjälpte broder Shute till att ordna så att Khumbulani kunde gå på BYU–Hawaii. Herren öppnade en annan dörr. Khumbulani tog en kandidatexamen på BYU–Hawaii och senare en masterexamen på BYU–Provo. Han fick på båda platserna utstå den fortsatta frustrationen av att höra hur en del människor under lektioner i kyrkan påstod att skriften lär att afrikaner bär på en förbannelse.

Sedan stod han inför ytterligare en uppoffring. Han hade utvecklat starka personliga band som fick honom att dras till att stanna i USA. Men han kände, särskilt av orden i hans patriarkaliska välsignelse, att hans familj, Herren och kyrkan behövde honom i Sydafrika. Så han lämnade sina vänner och det bekväma livet i Utah och återvände hem till en osäker framtid. Men den

första söndagen han var i kyrkan i Sydafrika träffade han den kvinna han senare skulle gifta sig med. Hans tillit hade lett honom till ytterligare en öppen dörr.

Under de första åren efter att han återvänt hem hade Khumbulani svårt att hitta ett jobb som motsvarade hans imponerande kvalifikationer från BYU. Sedan hittade han ett utmärkt jobb som utvärderare av ideella organisationers program i Johannesburg. Detta steg ledde till ytterligare möjligheter att påverka afrikansk utbildning under den viktiga omstruktureringen av samhället efter apartheid. Men trots hans lovande och stabila liv räckte med tiden inte svar som ”vi vet inte” från hans missionspresident och några andra seniorledare i kyrkan till för att övervinna hans frågor angående begränsningen av prästadömet. Han oroades över att ursprunget till denna riktlinje i kyrkans historia var så oklar. Och han kunde inte låta bli att undra hur mycket kyrkans ledare på 1800-talet hade påverkats av rasistiska inställningar som växt fram ur slaveritidens amerikanska kultur – trots att han hade lärt sig tillräckligt om USA:s och kyrkans historia för att inse att kyrkan inte hade stöttat slaveri, rasism eller ojämlikhet som dessa förstods och utövades av många andra amerikanska kristna.

Medan Khumbulani fortfarande försökte finna svar på dessa frågor fick han ett erbjudande om att lämna sin anställning för att i stället arbeta för kyrkans utbildningsverksamhet i Sydafrika. Först kände han motstånd inför tanken, tills hans fru föreslog att de uppriktigt skulle söka Herrens vägledning. Sedan påminde ett tempelbesök under bön dem om att deras ”talanger och förmågor har givits oss för att hjälpa till att bygga Guds rike”. Så ”utan att tveka tackade vi ja till erbjudandet att ta emot en anställning i kyrkan”, vilket med tiden ”visade sig vara det bästa beslut vi någonsin har fattat”. Åter igen hade han hellre friat än fällt Herren, inte bara som en intellektuell övning utan genom att välja att offra sin lovande sekulära karriär och tillitsfullt gå vidare till en osäker framtid. Det var inte förrän senare som han insåg att en ännu mer lovande dörr hade öppnats.

Allt eftersom tiden gick frågade andra medlemmar i kyrkan ofta Khumbulani samma frågor han själv hade angående begränsningen av prästadömet och varför en uppenbarelse behövdes för att ta bort den. Hans svar visar hur våra rättfärdiga önskningar, när vi hellre friar än fäller Herren, hjälper oss finna, förstå och undervisa om ett *troligt* mönster som stöder viss gudomlig undervisning – samtidigt som vi vet att vi nästan aldrig slutgiltigt kan ”bevisa” att mönstret har gudomligt ursprung. Det var precis det hans missionspresident hade gjort för honom: ”När jag som mest behövde det kunde [han] ge mig en *anledning att tro* fast inga tydliga svar fanns till hands.”

Till exempel sa Khumbulani till sina barn och sina institutlever, apropå uppenbarelsen från 1978, att ”en uppenbarelse behövdes för att upplysa kyrkans medlemmar ... och för att hjälpa kyrkans ledare som behövde ett doktrinärt verktyg för att undervisa dem som ifrågasatte ... ändringen av riktlinjen”. Dessutom ”behövdes uppenbarelsen då kyrkan mognade så att den kunde nå ut till världens alla folkslag”. Khumbulani lärde sig på så sätt ”att gå framåt trots mina svårigheter med begränsningarna för svarta i kyrkan”.

Åter igen belönades hans tro. Som nyligen kallad områdessjuttio från Afrika närvarade han vid ett möte för alla sjuttio och generalledare i kyrkan strax innan generalkonferensen i Utah. Efter att president Thomas S. Monson hade talat med gruppen och var på väg ut ur rummet stannade han till och gick sedan spontant fram till de tre afrikanska områdessjuttio som satt tillsammans. Han viskade till dem: ”Bröder, jag vill berätta för er att jag arbetade med mannen som gav prästadömet till alla män.” Och något i detta inspirerade ögonblick tillsammans med Herrens profet kommunicerade bortom ord en anda av frid som Khumbulani säger lät honom och hans två bröder bli ”ännu starkare vittnen om ursprunget av Officiellt tillkännagivande 2. De

orosmoment eller frågor någon av oss eventuellt hade angående ras och prästadömet var inte längre relevanta. Nu var de lösta.”

Khumbulani Mdlleshes personliga berättelse speglar både processen och frukterna av att utöva en tro som inte är blind – att välja att lita på Herren mitt i verkliga komplexiteter, att visa tillit genom verkliga uppoffringar, och att se honom öppna verkliga dörrar som han inte kan öppna, ens för vår skull, om vi inte ger honom vår tillit. Khumbulanis berättelse är som Richard Bushmans. Trots att Richard besitter en nästan ojämförlig förmåga att forska och analysera frågor i kyrkans historia har han mött sin andel av gåtor utan svar. När det händer, har han sagt, ”frågar jag mig bara: ’Vad kan det här lära mig om Gud?’”

Khumbulanis berättelse illustrerar den amerikanske författaren Peter Wehners beskrivning av anledningen till att tro kan vara bättre än tvivel, och bättre än att kräva bevis innan man handlar: ”Tro värdesätts inom den kristna traditionen [eftersom] den innefattar tillit som inte skulle behövas om Guds existens kunde bevisas matematiskt. Det Gud vill ha är inte vårt intellektuella godkännande utan snarare en relation med oss. Tro är en större välsignelse än bevis eftersom den ger oss en relation med Jesus. Alla goda relationer binds samman av kärlek. Och kärlek är alltid ett uttryck för tro. Vi förändras mer av det vi älskar än [av] det vi tänker.”⁹⁴

Khumbulanis förtroende för sin missionspresident förstärkte hans trofasta instinkter tillräckligt för att han skulle kunna hellre fria än fälla kyrkan, och han gjorde en uppoffring genom att stanna kvar. När svaret ”vi vet inte varför” blev mindre tillfredsställande och han kände sig lockad att stanna i USA var närheten i hans relation med Herren en högre prioritet, och han återvände till Sydafrika. När han undrade över sin anställning manade hans tempelförbund honom att åter gå bortom ljuset. Gradvis minskade spänningarna i hans komplexiteter när han kände den lugna tilliten i den förfinade enkelheten ”på andra sidan”. Han närades av sin kärlek till Herren och av Herrens kärlek till honom, och förändrades mer av denna kärlek än av sina tankar.

KAPITEL 15

Andan inom armén

Gud har alltid interagerat med sina barn genom de jordiska komplexiteternas smältdegel. I denna smältdegel är det alltid upp till oss att besluta om vi litar på honom.

När president Wilford Woodruff tillkännagav Manifestet 1890 sa han: ”Herren kommer aldrig att tillåta mig eller någon annan man som står som president för denna kyrka att vilseleda er” (OT-2). Men president Russell M. Nelson har också bett oss att ”ge era ledare lite spelrum för misstag” eftersom, som president Dallin H. Oaks uttrycker det, ”vi inte tror att våra ledare är ofelbara”.⁹⁵

Oavsett vad ”aldrig ... vilseleda er” i övrigt innebär, betyder det inte att Herrens profet alltid säger åt oss exakt vad vi ska göra. Ibland ber han oss att söka egen vägledning, ett delmoment i att lära oss utveckla vår tillit till Gud. Till exempel sa Wilford Woodruff, då han 1890 talade om huruvida kyrkan borde fortsätta med månggiftet eller överge det när USA:s regering var redo att konfiskera kyrkans tempel, att Herren hade ”sagt att jag ska ställa en fråga till de sista dagars heliga”, nämligen ”vilken väg är visast”, att ge upp templen eller att ge upp månggiftet? Och om de skulle lyssna och hitta egna svar ”genom Guds Ande och kraft, skulle de alla svara lika”. Sedan, utan några påbud, avslutade han: ”Jag lämnar detta åt er ... att ... begrunda och överväga” (OT-1).

I detta ögonblick av inspirerad insikt åkallade president Woodruff den heliga kraften i varje kyrkans medlems personliga relation med Gud för att de själva skulle kunna finna det svar profeten redan kände till. Denna insikt kan lära oss hur vi med gott samvete hellre kan fria än fälla Herren och hans kyrka när vi arbetar oss igenom våra komplexiteter.

Med Khumbulani Mdetshes berättelse i åtanke, låt oss tillämpa denna tanke på ämnet ras och prästadömet. Det är ingen liten sak att dra slutsatsen, som en del medlemmar i kyrkan gör i dag, att alla första presidentskap från Brigham Young till och med Harold B. Lee helt enkelt hade fel i att behålla prästadöms- och tempelrestriktionerna i över ett århundrade – inte bara att några av deras teorier för att förklara begränsningen var misstag (vilket kyrkan har erkänt)⁹⁶, utan att begränsningen i sig var felaktig.

Det föreligger en skillnad mellan begränsningen och möjliga anledningar till den. Som president Oaks sa: ”Jag bestämde mig för länge sedan att jag hade tro på befallningen och att jag inte hade tro på skälen till den som framkastats.”⁹⁷ Dessutom, tillade han, ger ”Herren i allmänhet sällan ... någon anledning till de bud och instruktioner han ger sina tjänare”.⁹⁸

Den här frågan är viktig. Om vi drar slutsatsen att begränsningen av prästadömet i sig var felaktig är det mer troligt att vi drar oss undan att hellre fria än fälla Herren och hans profeter vad gäller andra viktiga frågor.

I en enkät nyligen framgick det att ”nästan två tredjedelar av dem som själva identifierar sig som sista dagars heliga säger att de antingen vet eller tror” att denna begränsning var Guds vilja för kyrkan fram till 1978”.⁹⁹ Men vi hör fortfarande två motsatta åsikter bland aktiva medlemmar i kyrkan i dag.

För det första säger en del att kyrkans ledare under 1800-talet hade åsikter om svarta afrikaner som helt enkelt återspeglade den rasistiska inställningen i den erans allmänna amerikanska kultur. Men, säger de, historiska sammanhang borde inte vara relevanta för evig sanning. Och med den efterklokhet som dagens mer jämlika tidsålder ger oss är det tydligt att prästadöms- och tempelrestriktionerna helt enkelt var felaktiga. Våra ledare borde ha varit mer

samstämmiga med Gud och modigare. Dessutom fick några få svarta män prästadömet under Joseph Smiths tid.

För det andra säger andra att begränsningen i sig inte var ett misstag. Vi bör inte tolka 1800-talets rashistoria genom 2000-talets lins av antaganden om vad våra ledare i kyrkan kunde och borde ha förstått och gjort för så länge sedan för rättvisans och jämlikhetens skull. De säger att Herren hade sina egna skäl för begränsningen. Den forntida tillgången till evangeliet var begränsad i århundraden tills Petrus mottog en uppenbarelse om Cornelius. Och uppenbarelsen som kom 1978 var en del av Herrens plan i den långa historiska sekvensen av att ta evangeliets budskap till ”alla folk”. Endast han kunde bedöma när dessa folk, kyrkan och samhället var redo för detta sista steg.

För att söka någon slags balans mellan dessa synvinklar försökte vi en gång att granska de troliga historiska bevisen för dem. Bevisen spelar roll, för även om rationella argument och bevis inte i sig skapar tro, ”vidmakthåller [sådana bevis] ett klimat där tro kan blomstra”.¹⁰⁰ Endast historiska bevis kan inte alltid helt och hållet bevisa eller motbevisa det skriftliga och profeterna säger, men de kan vara till hjälp för dem som hellre vill fria än fälla Herrens profeter att veta att det åtminstone finns en rationell basis som stöder deras val. Kalla det ”välinformerad tro”.

Men sedan stannade vi av, eftersom vi kände att vem vi hellre friar än fäller när vi ska lösa sådana komplexiteter i slutändan vilar på större frågor än bara hur troliga bevisen är. Det är lätt, särskilt när det gäller känsliga och komplexa ämnen, att fastna i detaljer och åsiktsskillnader angående ”bevis” som avleder uppmärksamheten från den slutliga och mycket personliga processen att besluta sig för hur, var och vem vi hellre ska fria än fälla när det är svårt att avgöra.

Som en vän har sagt: ”Alla osäkerheter behöver inte lösas intellektuellt. Blind tro är enkel, lätt och i slutändan farlig, men att hellre fria än fälla är något man förtjänar genom eftertanke och erfarenhet och som sedan kärleksfullt ges till andra, inte för att man måste”, eller på grund av troliga bevis, ”utan för att man älskar och litar på” bröderna – på samma sätt som Gud räcker ut ”barmhärtighetens arm åt dem som sätter sin lit till honom” (Mosiah 29:20), och ”hellre friar än fäller oss trots sina tvivel, som säkert är välgrundade”, angående vår slutliga värdighet.¹⁰¹

Och när vi ska lösa obesvarade frågor efter att vi har samlat in alla tillgängliga bevis kan vi minnas Moronis löfte angående hur vi kan veta om Mormons bok är sann. Innan vi tillämpar det välbekanta provet i Moroni 10:4–5 eller bestämmer oss för vem vi hellre ska fria än fälla har Moroni gett oss ett inledande steg att ta: ”Jag vill uppmana er att när ni läser dessa uppteckningar ... ni då kommer ihåg hur barmhärtig Herren har varit mot människobarnen, från [Adam tills nu] ... och begrundar det i era hjärtan” (Moro. 10:3).

Varför ska vi inleda vår strävan med att minnas och begrunda? Jo, eftersom tacksamhet vänder våra hjärtan till Gud, och eftersom han ”under en oändligt lång tid kärleksfullt har visat oss i rätt riktning.” Sedan ser vår grundläggande *inställning* bortom dagens kultur och de historiska bevisen till den högre ”synvinkel en kärleksfull Gud har, [han] som alltid tålmodigt har verkat genom ofullkomliga människor för att åstadkomma sitt fullkomliga verk”.¹⁰²

Denna inställning av tillit till Gud behöver inte vara komplicerad. En vän uttryckte det så här: Som barn var han förbryllad över vad ”evigt liv” kunde betyda – ”tanken på att leva för evigt verkade för mig ofattbart tråkig. Jag kunde knappt klara av att sitta i kyrkan i tre timmar. [Så jag] vände mig till Gud med problemet, med all den uppriktighet en ung pojke har, och fick ett mäktigt svar: ’Lita på mig. Det blir bra.’” Ända sedan dess har han velat få evigt liv, inte för att han fullständigt förstår det utan för att ”Gud talade till mig och jag litar på honom”.¹⁰³

Tillgång till en trolig förklaring för den komplexa fråga vi kämpar med kan vara trösterik och göra vår tro välinformerad. Men vårt val att tro kan inte – och bör därför inte – alltid vara beroende av fullständigt rationellt stöd. När vi väljer att lugna kaoset i vår osäkerhet genom att hellre fria än fälla Herren och hans kyrka bevaras vår förmåga att göra de uppoffringar, stora och små, som vår helgelse kräver – från att ta emot en missionskallelse och betala tionde till att ta emot andra ämbeten i kyrkan, fasta och bära tempelklädnaden med respekt.

Här kan vi få ledning av det president Spencer W. Kimball sa om att Petrus förnekade Kristus tre gånger.¹⁰⁴ Den vanliga tolkningen – att Petrus förnekade att han kände Kristus eftersom han var mänsklig, svag och rädd – kanske är riktig. Men å andra sidan, sa president Kimball, är det möjligt att Frälsarens uttalande inte var en förutsägelse utan en begäran om att Petrus skulle förneka att han kände honom för att försäkra Petrus framtida ledarskap i kyrkan. Vilken tolkning stämmer? Liksom Wilford Woodruff lät Spencer Kimball oss bestämma det.

Så är det med begränsningen av prästadömet – och med alla kyrkans officiella ställningstaganden. Bröderna kanske har gjort ett misstag. Eller kanske inte. Var det ett misstag för Petrus att hålla evangeliet borta från den hedniska världen tills han fick den uppenbarelse som beskrivs i Apostlagärningarna 10? Gav Herren Petrus en anledning till denna uppenbarelse? Skulle Herren ge sin profet instruktioner utan att också ge honom en anledning till dessa instruktioner? Det kanske han skulle, delvis eftersom vi kanske ännu inte kan förstå hans skäl. Tänk på när Herren bad Mormon att ta med Nephis mindre plåtar, när han bad Adam och Eva att utföra offer, och bebådelsen för Maria. I vart och ett av fallen gav han inledningsvis ingen anledning till det han bad dem att göra.

Vi kan inte ”bevisa” tillräckligt om sådana frågor för att kunna besvara dem med säkerhet. Så Herren vill att vi väljer var vi ska lägga vår tillit genom en krävande, sökande och personlig process som sätter oss i kontakt med honom. Han vill att vi betänker vad all vår erfarenhet lär oss om huruvida vi kan lita på honom.

De tidigare kapitlen utforskade varför Herren så ofta sätter oss i situationer där vi inte tvingas att tro av omständigheterna, fast han samtidigt ber oss att ”inte tvivla, utan tro”. För ”åt alla som *tog emot* honom gav han rätten att bli Guds barn, åt dem som [väljer att tro] på hans namn” (Joh. 1:11; betoning tillagd). Varför är det så? Eftersom något sker med människor som väljer att ta emot honom. De lär sig. De förändras av att följa hans vilja. Våra otvungna val sätter igång processen att bli som han.

Herren har ett väldigt mycket bredare perspektiv än vi. Om vi vill få välsignelsen av detta obegränsade perspektiv friar vi hellre än fäller honom och hans profet – och det handlar i slutändan om tillit. Och han kan bara hjälpa oss lära oss det han vill att vi ska lära oss om vi litar på honom. Vi sätter verkligen större värde på det vi *upptäcker* än på det vi blir *tillsagda*.

När vi fokuserar för mycket på ”bevis” kan det leda till att vi baserar vår tillit endast på förnuftet eller på att vi förväntar oss vissa välsignelser. Det är inte tillit, utan snarare att köpslå. Om vi inte ger honom vår ”oberoende tillit” (en tillit som inte beror på att saker och ting blir på ett visst sätt) kan han inte leda oss dit han vet att vi behöver gå – en destination som ofta är okänd för oss.

Å andra sidan, hur ser ”beroende tillit” ut? Vi har nämnt den återvändande missionären som sa att han lämnade kyrkan för att ”kyrkan inte nådde upp till mina förväntningar”. Hans förväntningar – hans personliga syn på vad som var bäst för honom själv – satte gränser för vad han ville låta Herren be honom om eller göra för honom. Hans tillit var beroende.

Så hur ser *oberoende* tillit ut? Se på följande exempel. Nathan Leonhardt, en student på BYU, berättade för oss hur han hade rört sig genom de tre stadierna av att hantera osäkerhet. Han sa att han hade lärt sig om ”paradoxen att Kristi försoning har makten att överbrygga glappet mellan verkligheten och idealet, men ofta inte gör det”. Han har upplevt sin andel av besvikna förväntningar och har lärt sig hur det är ”att lägga fullständig tillit till en rättfärdig önskan, vädja om hjälp, och fortfarande inte se glappet överbryggas”. Han skulle inte ha haft ”styrkan att förlikas med den här paradoxen med min tidigare syn på världen, med slutna ögon och ett öppet hjärta. När jag förlikar mig med den här paradoxen finner jag tröst i trofasta lärjungars föredöme, de som lärt mig att ha tro på Kristus oavsett slutresultatet.”

Nathan fortsatte: ”För varje Shadrak, Meshak och Abed-Nego som räddas från elden (Dan. 3) tillåts en Abinadi att brännas (Mosiah 17). För varje vilsegången Alma den yngre som tas in i ljuset tack vare en vädjande, trofast förälder (Mosiah 27) finns en Laman och Lemuel som fortsätter åt fel håll (1 Ne.). För alla 2 000 unga krigare som lämnar slagfältet med bara sår (Alma 56:56) dödas 1 005 med svärdet (Alma 24:22). För varje Ammon som bringar tusentals själar till omvändelse (Alma 26:22) arbetar en Mormon och en Moroni hela sina liv utan att se frukten av sitt arbete (Moro. 9:6). För varje blind som får se, varje döv som får höra och varje lam som får gå (Matt. 11:5) väntar upplevelsen av ofattbart lidande någon annan i Getsemane (Matt. 26). *Men ...*

för varje Abinadi som blir bränd tar ibland en Alma läran till sitt hjärta och påbörjar ett helt liv av att tjäna Gud (Mosiah 17). För varje 1 005 som utlämnas till att dödas ser vi ibland att ’Herren verkar på många sätt för sitt folks frälsning’ då fler själar omvänder sig än det antal som dödades (Alma 24:27). För varje ’som du vill’ som uttalas i underkastelse till Getsemanes plåga (se Matt. 26:39) finns det en bön som är för vacker för att kunna upptecknas, barn som välsignas ett efter ett, änglar som kommer ner från de öppnade himlarna och tårar som rinner utmed ansiktet på en som till slut kan förkunna fullständig glädje (3 Nephi 17).”¹⁰⁵

När vår tro baseras på tillit och inte på vissa förväntade välsignelser kan vi uthärda alla prövningar.¹⁰⁶ Vi vet inte om, när eller hur han räddar oss på kort sikt, men när vi ödmjukt ger honom vår ovillkorliga tillit frälser han oss alltid på lång sikt.

Job förkroppsligar ovillkorlig tillit. Satan hånar Gud genom att säga att Jobs tillit är villkorlig: ”Du har välsignat hans händers verk, och hans boskapshjordar breder ut sig i landet. Men räck ut din hand och [ta ifrån honom] allt han äger. Helt säkert kommer han då att förbanna dig rakt i ansiktet” (Job 1:10-11). Med andra ord verkar Job vara trofast, men han lever bara på det sättet eftersom det gör att det går bra för honom. Så Gud låter Satan göra som han vill med Job. En rad fruktansvärda trauman drabbar Job, hans familj, hans tjänare och hans egendom. Men då faller Job till marken och dyrkar Gud och säger: ”Herren gav och Herren tog. Lovat är Herrens namn!” (Job 1:20–21). Satan felbedömde Job. Men Herren kände hans hjärta, hans ovillkorliga tillit.

I vår egen tid kan vi se vart Richard Bushmans ovillkorliga tillit har tagit honom – och vart vår ovillkorliga tillit kan ta oss:

”Jag känner till argumenten mot [Mormons boks] historicitet, man jag kan inte undgå att känna att orden är sanna och att händelserna skedde. Jag tror på det fast jag står inför många frågeställningar. ... Trots att vissa frågor inte går att besvara behöver vi inte gråta över de frågor de för med sig. Ansträngningen att tro i icke troende tider är inte ett handikapp eller en börda. Den är en stimulus och en motivation. ... Och vi sitter i samma båt.”¹⁰⁷

Eftersom vi faktiskt sitter i samma båt, vad händer om vi låter det särskilda bli det allmänna och tänker oss en hel skara människor vars tro är ovillkorlig – baserad på tillit och inte på

välsignelser man köpslagit om? Denna bild skulle säga oss vad Wilford Woodruff kan ha menat när han, i stället för att ge de heliga "svaret" angående Manifestets riktighet eller felaktighet, mildt bad dem finna sina egna svar "genom Guds Ande och kraft". Och om de gjorde det, sa han, "skulle de alla svara lika, och ... tro lika." Hur kunde han veta att de skulle det?

För att detta är "andan inom armén".

I en oförglömlig del av *Krig och fred* beskriver Leo Tolstoj Napoleons obetvingliga framryckningar djupt in i ryskt territorium. Sedan kommer en vildsint kamp inte långt ifrån Moskva, slaget vid Borodino, där den ryska armén bromsar den franska armén i vad som ser ut att som bäst bli en blodig remi. Det som händer sedan är vändpunkten i det stora kriget 1812, och det vänder händelseförloppet till ryssarnas fördel.

När den ryske befälhavaren Kutuzov ska besluta sig för om han ska göra ett nytt anfall direkt efter Borodino skriver Tolstoj att den gamle generalen, när han lyssnade på rapporter från fältet, inte "intresserade sig för rapporterna utan för något helt annat, något som han fann i ansiktsuttrycket hos de män som avgav rapport". Genom lång erfarenhet visste Kutuzov att slag inte avgörs så mycket av logistiska detaljer om positioner och kanoner, "utan av den ogripbara kraft som kallas andan inom armén".

Båda arméerna hade förlorat tusentals män vid Borodino. Kutuzovs rådgivare ville att han skulle retirera, som de alltid hade gjort inför Napoleon. Men Kutuzov kände att hans män visste att de stod med ryggen mot den symboliska väggen Moskva, och han hade känt att de hade hämtat kraft på ett djupgående inre sätt. Så han förbluffade sina strategiker genom att beordra ett anfall påföljande dag: "[Fransosen] är tillbakakastad på alla håll ... och därför tackar jag Gud och våra tappra soldater ... och i morgon driver vi honom bort från Rysslands heliga jord." Och Kutuzov grät.

Sedan, skriver Tolstoj, "genom det odefinierbara, hemlighetsfulla något som kallas andan inom armén", spreds Kutuzovs order "till alla delar av hären". Och även om detaljerna blev något förvanskade "förstod [alla] *meningen*" eftersom hans budskap "inte [var] ett resultat av [sluga] ... beräkningar, han hade endast gett uttryck åt det känslor som rörde sig inom honom liksom inom varje ryskt bröst". Och hans utmattade män "fick nytt mod".¹⁰⁸

Tolstojs teori angående historien var att vi "måste ... lämna alla kejsare, ministrar och generaler i fred och i stället studera alla de ... små element som massorna leds av".¹⁰⁹ Han trodde att det inte var överlägsen strategi eller karismatiskt ledarskap, utan den allt genomströmmande "enkelheten, godheten och sannheten" hos det ryska folket och deras armé – även mitt i deras svaghet – som "besegrade en makt som inte respekterade enkelhet och vars agerande styrdes av ondska och falskhet".¹¹⁰

För några år sedan besökte en eftertänksam japansk professor, som inte var medlem i kyrkan, universitetsområdet på BYU under en vecka och bodde i ett gästrum i en studentkorridor. Varje dag åt han tillsammans med, pratade med och iakttog studenterna och fakultetsmedlemmarna på BYU. När han skulle åka hem sa han till mig: "Jag har aldrig sett en sådan plats. Det här universitetsområdet är en ö av hopp i apokalypsens land. Jag måste få veta mysteriet bakom alla de lysande ögonen." Jag förklarade att mysteriet bakom studenternas lysande ögon är "andan i armén" bland de sista dagars heliga, en anda av "enkelhet, godhet och sanning" som animerar BYU-gemenskapen och varje församling och gren i kyrkan.

De som anklagar de sista dagars heliga för att blint följa sina ledare förstår egentligen inte denna andas ursprung och mening. De verkar inte kunna förstå att dessa lysande ögon inte är "resultatet av sluga beräkningar" utan är frukterna av en mycket personlig övertygelse som utvecklats genom tusentals privata berättelser och provningar.

President Wilford Woodruff och president Russell M. Nelson vet allt om dessa privata prövningar och berättelser. De har sett dem i sina egna liv och i våra. President Gordon B. Hinckley tänkte kanske på sådana berättelser när någon frågade honom: ”Om ni inte använder korset, vad har ni då som symbol för er religion?” Han svarade att det är ”det liv vårt folk lever”. Det liv kyrkans medlemmar lever är ”det mest meningsfulla sättet [vi] kan uttrycka vår tro [på], och ... det [är] faktiskt därför ... symbolen för vår dyrkan. ... Så enkelt är det, mina bröder och systrar, och så djupgående, och må vi aldrig glömma det.”¹¹¹

Så vad är andan i armén för oss? Jämte skrifternas och profeternas stora vittnesbörd om Kristus, tillade president Hinckley, ”miljoner vittnen som, genom den Helige Andens kraft, ... bär högtidliga vittnesbörd om att han verkligen lever. Detta vittnesbörd har varit deras tröst och deras styrka.”¹¹² Vi ber ofta för profeten och hans bröder. Begrunda vad det innebär att de också ofta ber för oss. Vi är alla medlemmar i samma armé, och var och en av oss har ett vittnesbörd i våra själar som vi personligen sökt och som himlen gett oss.

I dag, när vi står med ryggen mot väggen till ett degraderat, sekulärt samhälle vars syra fräter på rötterna till våra barns tro, eller vår egen, ser vi endast till vår profet och ledare för att han ska fixa det, eller ser vi också in i våra egna själar? När vi talar om att hellre fria än fälla Herren och hans kyrka, vad eller vem är ”hans kyrka”? Vi ger inte bara vår tillit till Herren och hans profeter. Vi ger den också till evangeliet och dess kraft – den kombinerade personliga försäkran från alla sista dagars heliga att Herren håller sina löften. I alla sina paradoxer och osäkerheter reflekterar de denna förvissning i ögon som strålar av miljoner personliga upptäckter.

Och, som en ung mamma sa, är den största anledningen att hellre fria än fälla kyrkan att den har Herrens prästadömskraft. Så när vi ger vår tillit stannar denna kraft med oss: ”Håll dig därför kvar på din väg, så ska prästadömet förbli hos dig” (L&F 122:9).

Många i dagens gemenskap av sista dagars heliga känner stor empati och kärlek för släkt och vänner som känner religiös oro. Kämparna i denna gemenskap är inte bara aktiva i kyrkan, de är Kristi helgade lärjungar. De kämpar sig igenom sina egna osäkerheter för att besvara sina frågor till Herrens och hans kyrkas fördel. Många av dem lever i enkelheten bortom komplexiteten, och de sträcker sig ut för att ”[lyfta] upp händerna som hänger ner och [styrka] de matta knäna” (L&F 81:5).

Det stärker oss om vi kan lita på de personliga vittnesbörd som genom hårt arbete erövrats av tusentals och åter tusentals som har läst, begrundat och bett om Mormons bok år efter år, de som har tjänat som missionärer med tro och uppoffringar över hela världen, de som har känt Herrens inflytande och hans närhet till dem på ett mycket innerligt sätt, de som har sett återlösningens löften bära ljuvlig frukt i sina liv och i deras liv som står dem närmast, de som ofta har återgivit Joseph Smiths berättelse för sina barn, sina vänner och främlingar – och känt anden av dess enkla, rena sanning. Vi ”har en så stor sky av vittnen omkring oss” (Heb. 12:1). Vilka är människorna i den här armén? Det är de som hyser ovillkorlig tillit, de som har vuxit bortom komplexiteten till den lugna tilliten i välinformerad enkelhet, som litar på profetiskt ledarskap, inte som resultat av slug beräkning utan eftersom de har upptäckt samma övertygelser och känslor i sina egna själar. De har funnit sina egna svar, även om de ännu inte har hittat alla svar de söker. De vet tillräckligt för att inte kasta bort sin frimodighet. De är de som inte drar sig undan (se Hebr. 10:35–39).

Vilka är människorna i den här armén? ”Se, de rättfärdiga, Israels Heliges heliga, de som ... har uthärdat världens kors och ringaktat dess hån, de ska ärva Guds rike ... och deras glädje ska vara fullkomlig för evigt” (2 Ne. 9:18).

Dessa ”är de som kommer ur den stora nöden [och komplexiteten]. De har tvättat sina kläder ... vita i Lammets blod” (Upp. 7:14).

”Den som *segrar* ska jag låta sitta hos mig på min tron, liksom jag själv har segrat” (Upp. 3:21; betoning tillagd).

Sann tro är inte blind, eller döv, eller stum. Snarare *ser* och *besegrar* sann tro sin motståndare.

EPILOG

Nedstiga för att uppstiga

När vårt liv blir rotat i vår relation till det gudomliga viker det kaos och den förvirring som utgör komplexitetens korseld för en tystnad som har skapats åt oss av Skaparen själv. Löftet om en sådan frid ger var och en av oss det hopp vi behöver för att fortsätta klättra på vår egen Jakobs steg. Den klättringen utgörs av alla dagliga val vi måste göra, alla uppoffringar som krävs för att vi ska helgas.

Så småningom kommer vi då till det andens lugn som mogen komplexitet innebär, och där inser vi att en annan passage ligger framför oss, full av sina egna komplexiteter. Stadium tre är inte vår slutdestination. Enkelheten som ligger på *andra* sidan av Holmes komplexitet är den enkelhet som ligger *framför* ytterligare en helgande passage.

Om vi ska ta oss dit vi säger att vi vill komma måste vi vara villiga att underkasta oss pressen i denna nästa passage. Kan vi fortsätta att vara vänliga, ödmjuka och barmhärtiga till och med i skärselden av andras håfulla tvivel och våra egna till synes olösliga frågor? Har vi styrkan att följa Kristus hela vägen genom Getsemane till Golgata utan att längs vägen bli förbittrade av bitterheten i den bägere vi fått att dricka? Som äldste Neal A. Maxwell sa: ”Om vi menar allvar med vårt lärjungeskap kommer Jesus så småningom att begära att var och en av oss gör det som är svårast för oss.”¹¹³

Den mogna enkelheten i stadium tre tar oss åter till templet, redo att på ett ännu djupare plan underkasta oss den uppförandekod vår Mästare har märkt ut åt oss, både i sina ord och i sina handlingar. Vår tillbedjan i templet innan vi kommer till stadium tre innebär relativt sett bara att bocka av i listan och handla på autopilot eftersom ”jag vet inte”. Blind lydnad är en början – så var det för Adam och Eva. Men vår nu välinformerade tro förbereder oss för – ja, kräver av oss – att vi väljer om vi vill gå framåt genom nästa passage med ögon och hjärtan som är vidöppna för dess press.

Ett sådant utrymme är helt utanför den naturliga människans bekvämlighetszon. Men vår tillit till Hjälparen – hans vila, hans obeskrivliga glädje – gör passagen möjlig. Och vi litar på att på andra sidan av denna passage, denna bildliga bergskam, kommer vi att se tillbaka och hålla med om att det var ett privilegium att betala priset för passagen.

Under de tidiga åren i sitt liv har vår återvändande missionärsvän Zachary påbörjat sin egen klättring mot denna helgande passage – den där vår nedstigning till djupet i våra egna själar också innebär vår uppstigning till himlens helighet. Under de senare åren i sitt liv gav president James E. Faust oss en glimt av sin egen upplevelse av denna helgande klättring:

”I de livets Getsemane-stunder vi alla har, och ofta i mitt nuvarande ämbete, har jag på knä och med en ödmjuk ande vänt mig till den enda källa från vilken jag kunde få hjälp. Ofta har jag gjort det med plågad själ, och uppriktigt vädjat till Gud att han skulle stötta mig i det verk jag har kommit att uppskatta mer än livet självt. Ibland har jag känt den fruktansvärda ensamheten av hjärtesår, av den ljuva plågan, av Satans slag, och den tröstande varma omfamningen av Mästarens Ande.

Jag har också känt den förkrossande bördan, otillräcklighetens och ovärdighetens självtvivel, den tillfälliga känslan av att ha blivit övergiven men sedan känslan av att stärkas hundrafalt. Jag har bestigit ett andligt Sinai berg dussintals gånger i avsikt att kommunicera och att ta emot instruktioner. Det har varit som att kämpa mig uppför ett nästan verkligt Förklaringsberg, och ibland har jag känt stor styrka och kraft i det gudomligas närvaro. En speciell och helig känsla har varit ett uppehållande inflytande och ofta en nära ledsagare.”¹¹⁴

I djupet av kampen för att bestiga mina egna Sinai berg, när luften är tunn och kall och mina krafter uttömda, har jag känt hans styrka – inte alltid, men tillräckligt ofta.

När vår familj stod kring vårt barnbarns lilla kista under det stora gamla trädet på kyrkogården kände jag hans tröst med en sådan säkerhet att min tro på uppståndelsen blev andlig kunskap om att vi skulle få vara med Devin igen.

När jag som förstaårsstudent på universitetet knäböjde vid min säng efter något felsteg och vädjade om att mitt inre kärll skulle bli rent och klart kände jag hur hans förlåtelse lättade och lugnade mig.

Medan jag skrev på svarta tavlan när jag undervisade hjälpföreningssystrarna i min studentförsamling kände jag hans bekräftelse, just i den stunden, på att de ord som kom ur min mun inte var mina egna utan hans.

När vårt äldsta barnbarn knäböjde vid altaret i templet med sin utvalde livskamrat kände jag en antydning om den eviga glädje han lovar oss – att om detta stjärnögda unga par ville arbeta och förlåta och leka och vila med honom i sin relation skulle deras besegling vara vacker bortom tiden.

I sådana stunder, då mitt hjärta har brustit av ömhet för honom, har det funnits ögonblick då han har låtit mig känna hans tårar falla tillsammans med mina. Min tro flödar ur sådana ögonblick och försäkrar mig om att med honom – tack vare honom – kan våra öde vildmarker göras till bevattnade trädgårdar.

- J. Spencer Fluhman, Kathleen Flake och Jed Woodworth, red., *To Be Learned Is Good: Essays on Faith and Scholarship in Honor of Richard Lyman Bushman* (Provo: Neal A. Maxwell Institute for Religious Scholarship, Brigham Young University, 2017), s. 295–306; betoning tillagd.
- Fluhman, Flake och Woodworth, red., *To Be Learned Is Good*, s. 295–306.
- John Milton, *Areopagitica* (1644).
- Reid N. Nibley, ej publicerad dikt i vår ägo.
- https://en.wikiquote.org/wiki/Talk:Oliver_Wendell_Holmes_Jr.
- Gilbert K. Chesterton, *Orthodoxy* (Garden City, NY: Image Books, 1959), s. 69–70.
- Chesterton, *Orthodoxy*, s. 71.
- J. R. R. Tolkien, *The Fellowship of the Ring*, 2 uppl. (Boston: Houghton Mifflin, 1965), s. 182.
- H. Donl Peterson, ”Translation and Publication of the Book of Abraham”, i *Encyclopedia of Mormonism* (New York: Macmillan, 1992), s. 134.
- *Kyrkans presidenters lärdomar: Joseph Smith* (Salt Lake City: Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga, 2007), s. 415.
- Richard Lyman Bushman, *Joseph Smith: Rough Stone Rolling* (New York: Alfred A. Knopf, 2005), s. 133.
- Neal A. Maxwell, *That Ye May Believe* (Salt Lake City: Deseret Book, 1992), s. 191–192.
- T. S. Eliot, ”Little Gidding”, 5.26–29, i *Four Quartets* (London: The Folio Society, 1968), s. 55.
- Wikipedia, ”Betsy Ross”, https://en.wikipedia.org/wiki/Betsy_Ross.
- Neil Postman, *The Disappearance of Childhood* (New York: Vintage, 1994).
- Leonard J. Arrington och Dean May, ”A Different Mode of Life: Irrigation and Society in Nineteenth Century Utah”, *Agricultural History*, vol. 49, 1975.
- David Ignatius, ”How to Protect Against Fake Facts”, *Washington Post*, 23 nov. 2017.
- E-postmeddelande från Bud Scruggs till Bruce Hafen, 12 juli 2017.
- Ari Shapiro, intervju med David Zax, *All Things Considered*, National Public Radio (NPR), 20 okt. 2017.
- Sam Levin, ”Google and YouTube spread false claims Texas shooting suspect had leftwing ties”, *The Guardian*, 6 nov. 2017, nätuppl.
- T.ex. Matt Apuzzo och Sharon LaFraniere, ”13 Russians Indicted as Mueller Reveals Effort to Aid Trump Campaign”, *New York Times*, 16 feb. 2018.
- Laura Sydell, ”Can You Believe It? On Twitter, False Stories Are Shared More Widely Than True Ones”, *All Things Considered*, NPR, 12 mars 2018, <https://www.npr.org/people/2101272/laura-sydell>.
- Jack Nicas, ”Google Has Picked an Answer for You – Too Bad It’s Often Wrong”, *Wall Street Journal*, 16 nov. 2017.
- Christie Aschwanden, ”There’s No Such Thing as ’Sound Science’”, fivethirtyeight.com/features/the-easiest-way-to-dismiss-good-science-demand-sound-science.
- Aschwanden, ”There’s No Such Thing”.
- Eric d’Evegnée, e-postmeddelande till Bruce Hafen, 6 dec. 2017.
- Brev från Joseph Smith till Daniel Rupp, 5 juni 1844, <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-f-1-1-may-1844-8-august-1844/1#full-transcript>.
- Ezra Taft Benson, ”To the Mothers in Zion”, tal vid brasafton, 22 feb. 1987, senare tryckt i en broschyr. Se ”President Benson Lauds Blessings of Motherhood”, *Ensign*, maj 1987.
- Benson, ”To the Mothers”, citat från David O. McKay, *Gospel Ideals* (Salt Lake City: Improvement Era, 1953), s. 452.
- Gordon B Hinckley, ”Håll dig på den rätta vägen”, *Liahona*, maj 2004, s. 113.
- ”Familjen: Ett tillkännagivande för världen”, *Liahona*, nov. 2010, s. 129.
- Sammanfattat i *The Motherhood Study*, Institute for American Values, 2005, americanvalues.org/catalog/the-motherhoodstudy.
- Se Joseph Chilton Pearce, *The Biology of Transcendence* (Rochester, VT: Park Street Press, 2002).
- För en vidare diskussion av det här temat, se Bruce C. Hafen och Marie K. Hafen, *The Contrite Spirit* (Salt Lake City: Deseret Book, 2015), kap. 13.

- Brev från Joseph Smith till Daniel Rupp.
- ”One Step Enough’: Replacing Fear with Faith”, andakt vid Brigham Young University, 30 juni 1992.
- *Richard Douglas Poll Papers*. University of Utah Marriott Library Special Collections. Hämtad 2017-02-15.
- Thomas F. O’Dea, *The Mormons* (Chicago, IL: University of Chicago Press, 1957), s. 240.
- www.pewforum.org/2012/01/12/mormons-in-america-beliefs-and-practices.
- Rod William Horton och Vincent Foster Hopper, *Backgrounds of European Literature* (New York: Appleton-Century, 1954), s. 248.
- H.D.F. Kitto, *The Greeks* (Baltimore, MD: Penguin, 1969), s. 8.
- Daniel C. Peterson, ”Editor’s Introduction: ’What Has Athens to Do with Jerusalem?’ Apostasy and Restoration in the Big Picture”, *F.A.R.M.S. Review of Books*, vol. 12, nr 2 (2000), s. xii.
- Bruce C. Hafen, *A Disciple’s Life: The Biography of Neal A. Maxwell* (Salt Lake City: Deseret Book, 2002), s. 380.
- Hafen, *Disciple’s Life*, s. 379.
- Hafen, *Disciple’s Life*, s. 12.
- Hafen, *Disciple’s Life*, s. 558–559.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/177>.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/306>.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/180>.
- Citerad i James E. Faust, ”Såsom en guldsmeds eld” *Nordstjärnan*, okt. 1979.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/150>.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/151>.
- ”En grundval blev lagd”, *Psalmer*, (Salt Lake City: The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 1992), nr 38.
- Francis S. Collins, *The Language of God: A Scientist Presents Evidence for Belief* (New York: Free Press, 2006), s. 30.
- Michael Polanyi, *Personal Knowledge* (New York: Harper and Row, 1964).
- Polanyi, *Personal Knowledge*, s. 53.
- Polanyi, *Personal Knowledge*, s. 53.
- Se Polanyi, *Personal Knowledge*, s. 62.
- *Oxford English Dictionary*, nätuppl.
- William James, *Essays on Faith and Morals*, red. Ralph Barton Perry (Cleveland, OH: The World Publishing Company, 1962), s. 53–54.
- James, *Essays*, s. 30–31.
- James, *Essays*, s. 24.
- James, *Essays*, s. 28.
- James, *Essays*, s. 28.
- Viktor E. Frankl, *Livet måste ha mening*, övers. Margareta Edgardh (2006), s. 79.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 79.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 70.
- Viktor Frankl, goodreads.com/quotes/665287-the-meaning-of-life-is-to-give-life-meaning.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 104.
- George Eliot, ”God Needs Antonio”, http://www.online-literature.com/george_eliot/3660/.
- James, *Essays*, s. 28.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 38.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 39.

- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 41.
- JS–H 1:33.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 44.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 40.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 118.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 187.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 193.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838–1856-volume-c-1–2-november-1838–31-july-1842/84>.
- Brev till författarna, 3 okt. 2017; betoning tillagd.
- Personligt samtal med författarna.
- Thomas H. Greer, *A Brief History of the Western World*, 5 uppl. (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1987), s. 554.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 105.
- Charles McCurdy, *Modern Art: A Pictorial Anthology* (New York: Macmillan, 1958), s. 28.
- N. Berlin, "Traffic of our stage: Why Waiting for Godot?" i *The Massachusetts Review*, hösten 1999.
- Berlin, "Traffic".
- Merriam-Webster ordbok, nätuppl., "nihilism".
- Se *Kyrkans presidenters lärdomar: Joseph Smith*, s. 208.
- Se Hal Boyd, "Mormonism's Resolution to One of the Reformation's Most Vexing Riddles", *Deseret News*, 5 nov. 2017.
- Khumbulani D. Mdletshe, "A Reflection from an African Convert on Official Declaration 2", *BYU Studies* 55:4 (2016).
- "Ras och prästadömet", Uppsatser om evangelieämnen, jesukristikyrka.org.
- Peter Wehner, "How Can I Possibly Believe That Faith Is Better Than Doubt?" *New York Times* debattartikel, 25 dec. 2017.
- "New Mormon leader Russell Nelson pledges to serve God", *Salt Lake Tribune*, 16 jan. 2018.
- "Ras och prästadömet", Uppsatser om evangelieämnen, jesukristikyrka.org.
- Dallin H. Oaks, *Life's Lessons Learned* (Salt Lake City: Deseret Book, 2011), s. 69.
- Dallin H. Oaks, tal vid evenemanget "Var ett", 1 juni 2018 (nyheter.jesukristikyrka.org).
- Jana Reiss, "Commentary: Most Mormons still believe the racist priesthood/temple ban was God's will, survey shows", *Salt Lake Tribune*, 12 juni 2018.
- Austen Farrer, citerad in Neal A. Maxwell, "Discipleship and Scholarship", *BYU Studies*, sommaren 1992, s. 5–9.
- E-postmeddelande från Eric d'Evegnée till Bruce Hafen, 14 feb. 2018.
- E-postmeddelande från Kevin Knight till Bruce Hafen, 14 feb. 2018.
- E-postmeddelande från Kevin Knight till Bruce Hafen, 23 feb. 2018.
- Se Spencer W. Kimball, "Peter, My Brother", andakt vid Brigham Young University, 13 juli 1971.
- E-postmeddelande från Nathan Leonhardt till Bruce Hafen, 12 feb. 2018.
- Se Hafen och Hafen, *Contrite Spirit*, s. 124.
- Fluhman, Flake och Woodworth, red., *To Be Learned Is Good*, s. 295–306.
- Leo Tolstoj, *Krig och fred*, övers. Hjalmar Dahl (Forum, 1973), del 2, s. 452–456.
- Tolstoj, *Krig och fred*, del 3, s. 8.
- Tolstoj, *War and Peace*, Norton Critical Edition, övers. Aylmer Maude, (New York: W. W. Norton & Co., 1966), s. 1382, kommentar av Nikolai Strakhov.
- President Gordon B Hinckley, "Symbolen för vår tro", *Liahona*, apr 2005, s 3–6.
- Hinckley, "Symbolen för vår tro", s. 6.
- Neal A. Maxwell, *A Time to Choose* (Salt Lake City: Deseret Book, 1972), s. 46.

- "Special Witnesses of Christ: President Faust", <https://www.youtube.com/watch?v=VgxandXWbUk>.

Om författarna

Bruce C. Hafen kallades till de sjuttios första kворum 1996 och har varit generalauktoritet emeritus sedan 2010. Han är internationellt erkänd som expert inom familjejuridik och har varit president för BYU–Idaho, dekanus vid juridikfakulteten på BYU samt rektor för BYUy. Två av hans böcker har vunnit pris för årets bästa bok från Deseret Book: *The Broken Heart* 1989 och *A Disciple's Life: The Biography of Neal A. Maxwell* 2002. Han har nyligen tjänat som tempelpresident i templet i S:t George, Utah, USA.

Marie K. Hafen har undervisat vid BYU–Idaho, University of Utah och BYU–Provo – kurser om Shakespeare, skrivande och Mormons bok. Hon har varit medförfattare till ett flertal böcker, bland annat *Covenant Hearts: Why Marriage Matters and How to Make it Last* (2005) och *The Contrite Spirit: How the Temple Helps Us Apply Christ's Atonement* (2015) tillsammans med sin man. Hon har tjänat i Unga kvinnors generalkommitté, i styrelsen för *Deseret News* och som tempelvärdinna i templet i S:t George, Utah, USA.

Makarna Hafen är mycket tacksamma över att vara föräldrar till sju barn och mor- och farföräldrar till 46 barnbarn.